

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

«Ο Θεσμός των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων»

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΜΑΝΙΟΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ : ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2004

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αποτελεί αναμφισβήτητη αρχή ότι η διατήρηση της ισορροπίας των οικοσυστημάτων μας και η προστασία του περιβάλλοντος συνδέεται άρρηκτα με το Ζειν και το Ευ Ζειν των ανθρώπων, με τα θεμέλια της ζωής μας, με τα θεμέλια του πολιτισμού μας. Γι' αυτό είναι επιτακτική ανάγκη να υπάρξουν πρότυπα, αρχές και επιλογές, που μπορούν να εγγυηθούν μία Βιώσιμη και Ισόρροπη Ανάπτυξη που θα σέβεται την φύση, τον άνθρωπο και τον πολιτισμό.

Η εφαρμογή του Θεσμού Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης των έργων και δραστηριοτήτων άρχισε με την ισχύ της ΚΥΑ 69269/5387/1990 με την οποία ενεργοποιήθηκε ο Νόμος πλαίσιο για το Περιβάλλον 1650/86. Υπάρχει σαφής κατεύθυνση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ότι δεν θα υλοποιούνται έργα εφόσον δεν έχουν προηγουμένως εγκριθεί οι περιβαλλοντικοί όροι σύμφωνα με τις Κοινοτικές Οδηγίες και το Εθνικό νομικό πλαίσιο.

Η Περιβαλλοντική Αδειοδότηση των έργων και των δραστηριοτήτων απαιτεί ολοκληρωμένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.), καθώς και ιδιαίτερους χειρισμούς. Είναι χρονοβόρα διαδικασία και πολύπλοκη, λόγω της εμπλοκής διάφορων φορέων και κοινωνικών παραγόντων. Είναι ιδιαίτερα επιτακτική η σαφής κατανόηση των χαρακτηριστικών της καθώς και των επιμέρους απαιτήσεων και διαδικασιών.

Για την πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων καθώς και για τον εκσυγχρονισμό ή την επέκταση υφιστάμενων έργων, είναι απαραίτητη η προέγκριση χωροθέτησης, εφ' όσον επιφέρουν ουσιαστικές διαφοροποιήσεις οι οποίες έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ακόμα, υπάρχουν και οι Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες, οι οποίες απαιτούνται προκειμένου ορισμένες φυσικές περιοχές να ενταχθούν στο σύστημα προστασίας της φύσης και του τοπίου.

Η ενημέρωση τόσο των φορέων όσο και των πολιτών είναι απαραίτητη, ούτως ώστε να γίνεται σωστή αξιολόγηση των μελετών και παρακολούθηση σωστής εφαρμογής των Περιβαλλοντικών Όρων.

Είναι ενθαρρυντικό και άκρως ελπιδοφόρο σημάδι, ότι πολλά προβλήματα και πολλά εμπόδια που αποτελούσαν αιτίες, τόσο για την καθυστέρηση της ομαλής ροής των έργων, όσο και για την ποιοτική και επιστημονική τεκμηρίωση των Περιβαλλοντικών Μελετών, έχουν ξεπεραστεί.

Η σωστή πληροφόρηση συμβάλλει θετικά στην ευαισθητοποίηση και τη αφύπνιση όλων των Φορέων και των Πολιτών, έτσι ώστε να μπορεί να συνυπάρχουν η Ανάπτυξη με την προστασία του Φυσικού και του Ανθρωπογενούς Περιβάλλοντος.

SUMMARY

It constitutes undeniable beginning, that the maintenance of balance of our ecosystems and the protection of environment are connected unbreakably with the Vital and Mind Vital of persons, with the foundations of our life, with the foundations of our culture. For this, it is imperative need to create model, beginnings and choices that can guarantee a Viable and Balanced Growth that will respect the nature, the person and the culture.

The application of institution of Environmental Awarding on work and activities began with the force of KYA 69269/5387/1990, with which was activated the Law frame on the Environment 1650/86. It exists explicit direction from the Ministry of Environment, Land planning and Public Work, that will not be materialised any work provided that previously have not been approved the environmental terms according to the Community Directives and the National legal frame.

The Environmental Awarding on work and activities requires completed and scientifically argued Studies of Environmental Repercussions (S.E.R.), and furthermore particular handlings. It is a time-consuming process and too complicated, because of it's entanglement of various institutions and social elements. Also, it needs a particularly imperative and explicit comprehension of it's characteristics as well as individual requirements and processes.

For the realisation of new work or activities, as well as for the modernisation or the extension of already existing work, is essential the preliminary approval of arrangement, in order that involves essential differentiations that has negative repercussions in the environment. Still, there are also Special Environmental Studies that are required in order that certain natural regions are included in the system to protect nature and landscape.

The briefing of so many institutions that citizens are essential, so that become right evaluation of studies and follow-up of right application of Environmental Terms.

It is encouraging and extremely hopeful mark, that a lot of problems and a lot of obstacles that constituted causes, so much for the delay of smooth flow of work, what for the qualitative and scientific documentation of Environmental Studies, have been exceeded.

The right information contributes positively in the sensitization and awakened to all Institutions and Citizens, so as to coexist the Growth with the protection of the Natural and Anthropogenic Environment.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΕΛΙΔΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
1. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	4
1.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΔΙΕΘΝΩΣ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
2. ΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
3. ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	17
3.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΕΠΠΕΡ).....	18
3.2 Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ.....	20
3.3 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (1994-99).....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
4. Μ.Π.Ε.: ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ.....	24
4.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΙΑΣ Μ.Π.Ε.....	25
4.2 ΜΠΕ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Α-ομάδα 1.....	26
4.3 ΜΠΕ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Α-ομάδα 2.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
5. ΣΤΑΔΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	32
5.1 ΠΡΟΕΓΚΡΙΣΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ.....	33
5.2 ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ.....	36
5.3 ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	40
5.4 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΜΠΕ ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	44
6.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΟΡΩΝ.....	45
6.2 ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ (Ε.Π.Μ.).....	46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7. ΜΕΘΟΔΟΙ ΓΙΑ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ (ΜΠΕ).....	48
7.1 ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΩΝ.....	49
7.2 ΜΗΤΡΑ (Matrix) ΔΙΠΛΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΤΑ Leopold.....	50
7.3 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΒΑΤΕΛΛΕ COLUMBUS ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ.....	51
7.4 ΚΡΙΤΙΚΗ.....	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

8. ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	55
8.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΘΕΣΠΙΣΜΕΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ.....	55
8.2 ΠΟΙΟΣ ΚΡΙΝΕΙ ΤΟΥΣ ΚΡΙΤΕΣ ;.....	56
8.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ.....	56
8.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

9. ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ.....	59
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

10. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ.....	61
10.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΠΕ.....	61
10.2 Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	62
10.3 ΠΩΣ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ.....	63
10.4 ΠΩΣ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΤΑΙ ΘΕΣΜΙΚΑ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11	
11. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ.....	67
11.1 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12	
12. ΠΩΣ ΕΧΕΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕΙ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ.....	71
12.1 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	71
12.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ.....	72
12.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13	
13. ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΛΗΜΜΕΛΟΥΣ Ή ΚΑΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	77
13.1 ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ.....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14	
14. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	79
14.1 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ.....	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15	
15. ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΜΠΕ.....	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16	
16. ΜΠΕ : ΕΡΓΑΛΕΙΟ Η ΕΜΠΟΔΙΟ ΣΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ;.....	83
16.1 ΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ Μ.Π.Ε. ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ.....	84
16.2 Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ	84
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	88

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

«ο ανθρώπινος πληθυσμός αυξάνει γεωμετρικά ενώ η παραγωγή τροφίμων αριθμητικά»

Σήμερα υπάρχουν μεθοδολογικές προσεγγίσεις για την μελέτη των επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Έργα. Στον τομέα αυτόν μπορεί κατ' αρχάς η διερεύνηση να θεωρηθεί ικανοποιητική. Η διερεύνηση όμως σύνθετων προβλημάτων και οι προτάσεις προς επίλυση για θέματα πολύπλοκα και πολυεπίπεδα, όπως είναι το αστικό περιβάλλον, βρίσκονται ακόμα σε πολύ αρχικό στάδιο.

Η δυναμική και σύγχρονη συμμετοχή πολλών διαφορετικών μεταξύ τους παραγόντων και μεταβλητών, που στο σύνολό τους καθορίζουν και καθορίζονται από πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά δρώμενα με τοπική, εθνική και περιφερειακή σημασία, καθιστούν το αστικό περιβάλλον ζήτημα σύμπλοκο. Η διερεύνηση του δεν είναι δυνατό να γίνεται μεμονωμένα μέσα από απλοποιημένες διαδικασίες και μηχανισμούς. Απαιτείται μία καινούρια, σύγχρονη και διακλαδιζόμενη χρήση διαφόρων μεθοδολογικών προσεγγίσεων, για να ερευνηθεί ένα από τη σύστασή του άκρως δυναμικό φαινόμενο. Στη μελέτη αυτή οφείλουν να συνεργαστούν διάφοροι επιστημονικοί κλάδοι. Λόγω πολυπλοκότητας η διαδικασία της διερεύνησης του αστικού περιβάλλοντος οφείλει να είναι διεπιστημονική (transboundary approach), έτσι ώστε η επίλυση των προβλημάτων να αποβεί αποτελεσματική.

Η σκοπιμότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης βασίζεται στο σκεπτικό ότι η υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος, που είναι άλλωστε κοινή διαπίστωση, δεν μπορεί να οφείλεται μόνον σε προφανή αίτια αλλά ότι η πραγματική αιτία πρέπει να οφείλεται στις εκάστοτε κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και πολιτισμικές επιλογές.

Σε κάθε περίπτωση τα προβλήματα των Πόλεων σηματοδοτούν μια βαθύτερη κρίση, που ωθεί στην επανεκτίμηση των μέχρι σήμερα ισχυόντων προτύπων οργάνωσης και αστικής ανάπτυξης. Η διαπίστωση αυτή αποτελεί μία τάση αμφισβήτησης. Στη θέση που τείνει να καταργηθεί, οφείλει να τοποθετήσει σε αντικατάσταση η κοινότητα των ειδικών ένα νέο είδος σχεδιασμού και προγραμματισμού για το περιβάλλον των πόλεων, που θα το θέσει σε εφαρμογή μέσω μιας άλλης νέας μεθοδολογίας, μέσω νέων και αποτελεσματικών μηχανισμών, που πρέπει να διαμορφωθούν ή και να εξερευνηθούν, προσαρμοσμένοι στα σύγχρονα δεδομένα.

Αποτελεί πλέον γεγονός ότι οι σχέσεις μεταξύ περιβάλλοντος και ανθρώπου δεν είναι αρμονικές. Μάλιστα στις σημερινές συνθήκες υπερεκμετάλλευσης και αλόγιστης χρήσης των φυτικών πόρων, οι διαταραγμένες αυτές σχέσεις οδηγούν σε μια συνεχή υποβάθμιση του περιβάλλοντος, σε μια οικολογική κρίση με καταστροφικές συνέπειες για την ανθρώπινη ύπαρξη σε παγκόσμια κλίμακα.

Μεταξύ πολλών συνεπειών της Βιομηχανικής Επανάστασης του 19^{ου} αιώνα και της αρχής του 20^{ου} αιώνα στην δυτική Ευρώπη ήταν η βελτίωση της δημόσιας υγείας και των παρερχόμενων ιατρικών υπηρεσιών. Ο ρυθμός θανάτων και ιδιαίτερα η παιδική θνησιμότητα, μειώθηκαν, οι πόλεις μεγάλωσαν και ο πληθυσμός άρχισε να αυξάνει γρηγορότερα από την αντίστοιχη αύξηση της παραγωγής τροφίμων .

Στην δεκαετία του 60 ο συνδυασμός πολλών παραγόντων οδήγησε τον κόσμο σε καλύτερη ενημέρωση για το φυσικό περιβάλλον. Ανάμεσα σε αυτούς τους παράγοντες ήταν ο ελεύθερος χρόνος, τα περισσότερα ταξίδια, οι περισσότερες αναπλάσεις, η τηλεόραση. Αυτό οδήγησε σε αυξημένη συνειδητοποίηση του ίδιου του περιβάλλοντος ως μια πηγή ζωής .

Συγχρόνως, οι επιστήμονες άρχισαν να εντοπίζουν σημαντικά και συγκεκριμένα παραδείγματα περιβαλλοντικής υποβάθμισης :

Μείωση αριθμού πουλιών δηλητηριασμένων από το τοξικό DDT και άλλα ανθεκτικά χημικά , που περιλαμβάνονται στην τροφική αλυσίδα.

Η καπνομίχλη πιστοποιείται ως καταστροφική για την υγεία στο Λος Άντζελες .

Ο ευτροφισμός των μεγάλων λιμνών στην Βόρεια Αμερική .

Η βιομηχανική ανάπτυξη της μεταπολεμικής εποχής στο βαθμό και στη μορφή που συντελείται, συμπιέζει ετησίως ολόκληρες δεκαετίες ανάπτυξης του πρόσφατου ακόμα παρελθόντος.

Η αναπτυξιακή διαδικασία παράγει ταυτόχρονα δύο φαινόμενα : την υπερσυσσώρευση και τη φτώχεια. Στα δύο αυτά φαινόμενα αποδίδεται η περιβαλλοντική καταστροφή.

Ένας αυξανόμενος αριθμός συγγραφέων διακηρύσσουν ότι τα γήινα οικοσυστήματα δεν μπορούν να υποστηρίξουν απεριόριστα τον αυξανόμενο πληθυσμό της γης και ότι κάποιος λιμός ή και η ρύπανση θα παρέμβουν για να περιορίσουν δραστικά τον παγκόσμιο πληθυσμό .

Η λύση που προτείνεται για την μείωση των καταστροφικών αυτών φαινομένων, είναι η εφαρμογή μιας νέας μορφής ανάπτυξης, που ονομάζεται βιώσιμη ανάπτυξη (sustainable development). Η βιώσιμη ανάπτυξη θα ικανοποιεί μεν τις παρούσες ανάγκες, δεν θα βάζει σε κίνδυνο δε την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Με τη νέα μορφή ανάπτυξης δεν τίθενται όρια στην ανάπτυξη αλλά μόνον περιορισμοί. Οι περιορισμοί αυτοί πηγάζουν από το επίπεδο της σύγχρονης τεχνολογίας και της κοινωνικής οργάνωσης και από την ικανότητα της βιόσφαιρας να απορροφά τις επιπτώσεις των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων.

Μια ισχυρή περιβαλλοντική κίνηση αναπτύχθηκε στη Βόρεια Αμερική , που σχηματοποίησε αυτά τα θέματα στην δεκαετία 1960-70, κατά την διάρκεια της οποίας θεσμοθετήθηκαν 25 Ομοσπονδιακοί νόμοι στους τομείς ελέγχου της ρύπανσης των νερών, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ανακύκλωσης, της ποιότητας του περιβάλλοντος, της ρύπανσης του αέρα, των θαλάσσιων πόρων, της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων. Η δεκαετία λοιπόν του '70 ήταν εκείνη που έκανε τα πρώτα δειλά βήματα

προς την κατεύθυνση του περιβάλλοντος και ήταν λίγοι εκείνοι που με τα φωτισμένα ανοίγματά τους χάραξαν την μετέπειτα πορεία που στις μέρες μας στο "Λυκόφως" του 2000 ονομάζουμε περιβαλλοντική συνείδηση.

Στη διερεύνηση των περιβαλλοντικών ζητημάτων έχουν ενσκήψει και μη Κρατικοί-Κυβερνητικοί Οργανισμοί (π.χ. WWF), αλλά και η επιστημονική κοινότητα, μέσω διάφορων επιστημονικών κλάδων, φορέων και μεμονωμένων επιστημόνων. Σκοπό έχουν να μελετήσουν συστηματικά τα φαινόμενα, τα αίτια και τους παράγοντες της υποβάθμισης του Περιβάλλοντος. Στόχο τους αποτελεί η διατύπωση προτάσεων και λύσεων για την αντιμετώπιση και τον περιορισμό των συνεπειών στο Περιβάλλον από τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο θεσμός της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων άρχισε να εφαρμόζεται στην Ελλάδα σταδιακά από την αρχή της δεκαετίας του '80 για συγκεκριμένες κατηγορίες έργων (βιομηχανικές εγκαταστάσεις, λατομία, τουριστικές εγκαταστάσεις κ.λ.π.).

Η εφαρμογή του θεσμού στηρίχθηκε κυρίως στην κάλυψη των απαιτήσεων που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο και όχι στη διαμόρφωση κοινής συνείδησης (φορέων και πολιτών) σχετικά με την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος και λήψης μέτρων αποφυγής της υποβάθμισης του.

Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα την επιφανειακή προσέγγιση του αντικειμένου και την τυπική κάλυψη των απαιτήσεων της σχετικής νομοθεσίας . Το γεγονός αυτό δημιούργησε διαφοροποιήσεις μεταξύ των φορέων και τους απομάκρυνε από την θεώρηση του θεσμού της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ως ενός μέσου ουσιαστικής

παρέμβασης στο περιβάλλον. Στην ουσία ο Θεσμός αντιμετωπίζεται ως μια διαδικασία αδειοδότησης, την οποία οι εμπλεκόμενοι φορείς προσεγγίζουν κάτω από διαφορετική οπτική.

Εξετάζοντας την αποκτηθείσα εμπειρία από την εφαρμογή του Θεσμού της ΕΠΕ, θα μπορούσαμε να καταλήξουμε στα ακόλουθα, αναφορικά με τους εμπλεκόμενους:

- Αμφισβητήσεις Μ.Π.Ε. οφείλονται συχνά σε ασάφειες και ασυνέπειες σε ό,τι αφορά την ένταξη των διάφορων έργων στις κατηγορίες που προβλέπονται από το νόμο .

- Οι Μ.Π.Ε. γενικά δεν έχουν θεσμοθετηθεί ως ξεχωριστή κατηγορία μελετών. Έτσι, πολλές από τις μελέτες αυτές εκπονούνται από άτομα με περιορισμένη εμπειρία με αποτέλεσμα να είναι ανεπαρκείς

- Περαιτέρω υποβάθμιση της ποιότητας των Μ.Π.Ε. προκύπτει από τον κανόνα χαμηλό προϋπολογισμό τους και τον συχνά εξαιρετικά περιορισμένο χρόνο εκπόνησής τους .

- Ιδιαίτερα δυσμενής είναι η χρονική ανακολουθία που παρατηρείται συχνά με δεδομένη την έλλειψη υποχρέωσης παράδοσης της τελικής μελέτης εφαρμογής ενός έργου μετά την αντίστοιχη Μ.Π.Ε., ενώ κανονικά στη μελέτη εφαρμογής θα έπρεπε να γίνεται ρητή αναφορά στη Μ.Π.Ε. και συνεκτίμησή της .

- Ο τρόπος δημοσιοποίησης δεν εξασφαλίζεται ουσιαστικά και ανάγεται απλώς σε μία τυπική διαδικασία. Εξ άλλου ο παρερχόμενος χρόνος για την υποβολή της γνωμοδότησης του κοινού (15 ημέρες) είναι σχετικά σύντομος .

- Επιμέρους έργα που αποτελούν τμήματα ενός ενιαίου έργου δεν προκηρύσσονται ταυτόχρονα με αποτέλεσμα την ύπαρξη ανομοιογενειών στην ποιότητα και το

περιεχόμενο των Μ.Π.Ε. Σε τέτοιες περιπτώσεις γίνεται εμφανής η έλλειψη Στρατηγικού Σχεδιασμού Περιβάλλοντος .

- Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί επίσης η παρακολούθηση της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, κάτι που ενδέχεται να διορθωθεί με την εγκατάσταση της ενδεδειγμένης υποδομής (inspectorate) .

- Καθυστερήσεις στην έγκριση Μ.Π.Ε. ενίοτε αναγκάζουν το φορέα υλοποίησης του έργου στην πρόωγη εκκίνησή του (π.χ. προς τήρηση κάποιων προθεσμιών). Στην δίολου σπάνια αντίθετη περίπτωση υπερβολικής χρονικής διαφοράς μεταξύ της εκπόνησης Μ.Π.Ε. και της εκτέλεσης ενός έργου είναι ενδεχόμενο να έχουν επέλθει αλλαγές των πραγματικών συνθηκών με προφανείς συνέπειες στις εκτιμηθείσες επιπτώσεις .

- Το στελεχιακό δυναμικό των αρμοδίων υπηρεσιών δεν επαρκεί για την εύρυθμη αξιολόγηση των Μ.Π.Ε., κυρίως λόγω της ανάγκης πλήθους ειδικών επιστημόνων. Το πρόβλημα εμφανίζεται ιδιαίτερα οξύ στην περιφέρεια, όπου ο έλεγχος των Μ.Π.Ε. γίνεται πολλές φορές από έναν και μόνο επιστήμονα.

- Μεγάλος αριθμός θεμάτων αναγκαστικά παραπέμπεται από τις Περιφέρειες και Νομαρχίες σε Υπηρεσίες της Αθήνας με αποτέλεσμα μεγάλη απώλεια χρόνου. Επίσης, συχνά παρατηρείται χρονοβόρα κυκλοφορία φακέλων Μ.Π.Ε. μεταξύ διαφόρων υπηρεσιών (παράδειγμα Θεσσαλονίκης: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, Νομαρχία Θεσσαλονίκης, Οργανισμός Θεσσαλονίκης, ενίοτε Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.).

- Μεγάλα προβλήματα ανακύπτουν από την έλλειψη στοιχείων που απαιτούνται για την εκπόνηση Μ.Π.Ε., με χαρακτηριστικό παράδειγμα στην ανυπαρξία αναγκαίων χαρτών(γεωλογικών, δασικών κ.λ.π.) σε πανελλήνια κλίμακα.

▪ Δεν υπάρχει γνώση (λόγω έλλειψης στοιχείων, προδιαγραφών, εμπειρίας) των έμμεσων και μακροπρόθεσμων περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός έργου .Επίσης, δεν αναλύεται επαρκώς η συνέργια των επιπτώσεων και γενικά η συστημικότητα του περιβάλλοντος .

▪ Συχνά αγνοούνται οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές επιπτώσεις ενός έργου, που συνήθως είναι έμμεσες και μακροπρόθεσμες. Υποτιμάται επίσης η ενδεχόμενη «αλλαγή χαρακτήρα» μιας περιοχής, η οποία μπορεί να συνεπάγεται αλυσιδωτές επιπτώσεις τόσο στο κοινωνικό, όσο και στο φυσικό περιβάλλον.

▪ Όλα τα προαναφερθέντα προβλήματα εκτός των άλλων οδηγούν και σε αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας που ακυρώνουν σχετικές πράξεις της διοίκησης για τα θέματα αυτά, με προφανή δυσμενή αποτελέσματα σχετικά με την δυνατότητα εκτέλεσης του έργου, με ζημιές οικονομικής και κοινωνικής φύσης κ.λ.π.

Η υποβάθμιση της ποιότητας των Μ.Π.Ε. επιτείνει τα έντονα προβλήματα που προκαλούνται από τα συνηθισμένα φαινόμενα μη αποδοχής των αποτελεσμάτων τους από την κοινή γνώμη, ιδιαίτερα σε επίπεδο μικρών κοινωνιών. Στην διαμόρφωση αυτών των καταστάσεων κυρίαρχο ρόλο παίζουν οι τοπικές οργανώσεις προστασίας περιβάλλοντος με τις συχνά μαξιμαλιστικές και ορισμένες φορές ατεκμηρίωτες θέσεις τους, αλλά και φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ακόμη και βουλευτές. Κοινός παρανομαστής στις περιπτώσεις αυτές είναι συνήθως η ανησυχία και ο φόβος για δυσμενείς οικονομικές επιπτώσεις από το προτεινόμενο έργο σε μερίδα του κοινωνικού συνόλου που πιστεύει ότι θα θιγεί σε αυτό .Ο παραπάνω φόβος παίρνει στην συνέχεια τον μανδύα της «προστασίας του περιβάλλοντος» με την απόρριψη της Μ.Π.Ε. χωρίς στην ουσία να υπάρχει επιστημονική επιχειρηματολογία. Στην αντίπερα όχθη υπάρχουν περιπτώσεις απόρριψης από την κοινή γνώμη μιας Μ.Π.Ε. που τοποθετείται αρνητικά απέναντι σε κάποια δραστηριότητα όταν υπάρχουν ισχυρά οικονομικά κίνητρα υπέρ αυτής, όπως δημιουργία θέσεων εργασίας κ.λ.π.

Το παραπάνω φαινόμενο, της αμφισβήτησης δηλαδή των Μ.Π.Ε. , δεν είναι βέβαια αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο. Ούτε πρόκειται να εξαιρεθεί ποτέ τελείως από την στιγμή που εμπλέκονται οικονομικά συμφέροντα. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν σαφώς περιθώρια βελτίωσης της σημερινής, συχνά απαράδεκτης, κατάστασης και ο στόχος, οι Μ.Π.Ε. να παίξουν κάποτε σωστά τον περιβαλλοντικό, οικονομικό και κοινωνικό τους ρόλο δεν είναι τελείως ουτοπικός. Ο στόχος αυτός περνάει πρώτα απ' όλα από την βελτίωση των ίδιων των Μ.Π.Ε. προκειμένου να γίνουν περισσότερο αντικειμενικές και επιστημονικά τεκμηριωμένες με συνέπεια να είναι λιγότερο ευάλωτες και επιδεκτικές αμφισβητήσεων .

Ένα άλλο στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι η περιβαλλοντική αδειοδότηση θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για να ενταχθεί ένα έργο στα κοινοτικά προγράμματα. Η διαδικασία όμως της αδειοδότησης συχνά αποβαίνει εξαιρετικά χρονοβόρα, με αποτέλεσμα τη δημιουργία αντιθέσεων και έντασης μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.

Ο οδηγός αυτός αποτελεί μια μικρή συμβουλή στο ακανθώδες ζήτημα της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και αποσκοπεί στην ενημέρωση σχετικά με τις διαδικασίες, τις απαιτήσεις, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την υπάρχουσα νομοθεσία. Έχει γίνει προσπάθεια ταξινόμησης - κωδικοποίησης αλλά και αναλυτικής παρουσίασης των απαραίτητων στοιχείων, ώστε αυτά να είναι κατανοητά και προσιτά σε κάθε ενδιαφερόμενο, όχι υποχρεωτικά γνώστη του αντικειμένου .

Η Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης (ΜΕΚ) για τα Δημόσια Έργα, η οποία έχει συσταθεί από τα Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας, Χωροταξίας - Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων, και την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την βελτίωση του συστήματος παραγωγής των δημοσίων έργων, ανέλαβε την πρωτοβουλία σύνταξης του παρόντος οδηγού στοχεύοντας και με αυτό τον τρόπο στην αναβάθμιση του θεσμού της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων .

Στην Ελλάδα, η **πρώτη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων** εκπονήθηκε το 1977 για λογαριασμό της ΔΕΗ, η οποία ανέθεσε τη μελέτη χωρίς να υποχρεώνεται από το

νόμο, προκειμένου να προχωρήσει στην κατασκευή φράγματος στον Θησαυρό Νέστου, επίσης το 1977.

Η πρώτη νομοθετική αναφορά για ΜΠΕ υπάρχει στο Ν.743/77(αρθ.103), η οποία όμως δεν υλοποιήθηκε ούτε εξειδικεύτηκε ώστε να εφαρμοστεί στη πράξη. Το 1979 ο Ν.947/79 επέβαλε για πρώτη φορά την υποχρέωση για εκπόνηση ΜΠΕ σε οικιστικά σχέδια, αλλά και πάλι δεν περιείχε συγκεκριμένες προδιαγραφές. Το αποτέλεσμα ήταν ότι οι ΜΠΕ των Σχεδίων Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης ήταν απλές εκθέσεις υποστήριξης των επιλογών του κάθε σχεδίου. Η υποχρέωση της μελέτης επιπτώσεων εξακολουθεί να υπάρχει - σημαντικά αποδυναμωμένη - στο Ν.1337/83, που αντικαταστήθηκε το Ν.947/79. Ήδη όμως, ο Ν.1032/80 (ο ιδρυτικός του ΥΧΟΠ) περιλάμβανε το άρθρο 17.4, που προέβλεπε την εφάπαξ έκδοση Π.Δ. για τον καθορισμό των λεπτομερειών υποβολής εκθέσεων περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Μόνο το 1981, όταν εκδίδεται το Π.Δ. 1180/81 υπάρχει πιο συγκεκριμένη αναφορά στη διαδικασία υποβολής ΜΠΕ, ειδικά για την βιομηχανία. Αντίστοιχες αναφορές υπάρχουν ήδη από το 1979 για την λειτουργία λατομείων και την ίδρυση τουριστικών εγκαταστάσεων σε δασικές περιοχές.

Ο Ν. 1515/85 για τον Οργανισμό της Αθήνας αναφέρεται και σε θέματα περιβάλλοντος και προβλέπει την εκπόνηση ΜΠΕ σε περίπτωση νέων έργων και σε επέκταση ή εκσυγχρονισμό υφιστάμενων έργων καθώς και σε περίπτωση δραστηριοτήτων με σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Αρμοδιότητα για τον καθορισμό των προδιαγραφών για τις ΜΠΕ είχε, σύμφωνα με τον ίδιο νόμο, το τότε ΥΧΟΠ. Αντίστοιχες προβλέψεις υπάρχουν και στο Ν.1561/85 για τον Οργανισμό της Θεσσαλονίκης.

Αναλυτικότερη αναφορά γίνεται στο Ν. 1650/86 για την προστασία του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, με τα άρθρα 3 - 6 γίνεται προσπάθεια εναρμονισμού της ελληνικής νομοθεσίας με το κοινοτικό δίκαιο (Κοινοτική Οδηγία 85/337), ειδικότερα σε ότι αφορά (δημόσια ή ιδιωτικά) έργα και δραστηριότητες. Για την ολοκλήρωση του νομικού πλαισίου που διέπει την εφαρμογή του Θεσμού της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών

Επιπτώσεων (ΕΠΕ), ο ίδιος νόμος προέβλεπε την έκδοση τριών υπουργικών αποφάσεων :

- Για την κατάταξη των έργων και των δραστηριοτήτων σε κατηγορίες
 - Για τον καθορισμό της διαδικασίας έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων (δικαιολογητικά, προθεσμίες υποβολής κ.λ.π.)
- και
- Για την επιβολή ειδικών τελών σε ρυπαίνουσες επιχειρήσεις, ώστε να κατασκευαστούν έργα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Το 1990, το νομικό αυτό πλαίσιο συμπληρώθηκε με τις ΚΥΑ 69269/5387/25.10.90 (Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο ΜΠΕ και ειδικών περιβαλλοντικών μελετών) και 75308/5512/26.10.90 (Τρόπος ενημέρωσης πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους για το περιεχόμενο των ΜΠΕ), οι οποίες και ισχύουν έκτοτε, εναρμονίζοντας έτσι το εθνικό δίκαιο με τις Κοινοτικές Οδηγίες 85/337 και 84/360.

Οι ΜΠΕ που υποβάλλονται έκτοτε στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ για την έγκριση είναι αριθμητικά εντελώς πέρα από κάθε σύγκριση με άλλες χώρες, καθώς είναι της τάξης των 3000 το χρόνο, γεγονός που δείχνει τα προβλήματα στην ουσιαστική λειτουργία και απόδοση του θεσμού.

Ο μεγάλος αριθμός των εκπονούμενων ΜΠΕ στην Ελλάδα έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της ποιότητάς τους, πρώτον, λόγω αδυναμίας των μελετητών να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις που απορρέουν από την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, και δεύτερον, λόγω της ανεπαρκούς υποδομής και της περιορισμένης δυνατότητας ανταπόκρισης των κρατικών φορέων του τομέα ελέγχου και έγκρισης των μελετών αυτών.

Προκειμένου να μειωθεί ο υπερβολικός φόρτος εργασίας των κεντρικών υπηρεσιών στον τομέα της έγκρισης των ΜΠΕ εκδόθηκαν τα ακόλουθα :

- I. Το Π.Δ. 28/93, σύμφωνα με το οποίο μεταβιβάζονται ορισμένες αρμοδιότητες για την προέγκριση χωροθέτησης στις περιφερειακές υπηρεσίες διανομαρχιακού επιπέδου του ΥΠΕΧΩΔΕ.
- II. Η ΚΥΑ 9529/94 με θέμα τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για ορισμένα έργα και δραστηριότητες υπουργείων (άρθ.3 του Ν. 1650/86) στους νομάρχες.
- III. Η ΚΥΑ 82742/95 με θέμα την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σε έργα επεξεργασίας αστικών λυμάτων στους Γ.Γ.Περιφέρειας.
- IV. Η ΚΥΑ 82743/95 με θέμα την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σε έργα κοινοτικής, δημοτικής ή διακοινοτικής οδοποιίας στους Γ.Γ.Περιφέρειας.
- V. Η ΚΥΑ 47159/96 με θέμα την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σε λιμενικά έργα στους Γ.Γ.Περιφέρειας.
- VI. Η ΚΥΑ 21631/95 με θέμα την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σε χοιροτροφικές και πτηνοτροφικές μονάδες στους Γ.Γ.Περιφέρειας.
- VII. Η ΚΥΑ 24635/95 με θέμα την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για εγκατάσταση τουριστικών μονάδων και τουριστικών κατασκηνώσεων στους Γ.Γ.Περιφέρειας.

VIII. Η ΚΥΑ 84229/96 με θέμα την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για μεμονωμένες υδρογεωτρήσεις και υδροηλεκτρικούς σταθμούς στους Γ.Γ.Περιφέρειας.

IX. Η ΚΥΑ 82819/97 με θέμα την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για υδραυλικά έργα στους Γ.Γ.Περιφέρειας.

X. Ο ν. 2647/98 με θέμα τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες και την Αυτοδιοίκηση

Μετά από μια οκταετία περίπου, ισχύος τη ΚΥΑ 69269/90 καθιερώθηκε η νέα κατηγορία περιβαλλοντικών μελετών, με το ΠΔ 256/98, αποκαθιστώντας έτσι το κενό που υπήρχε σχετικά με την εκπόνηση ΜΠΕ, αλλά και την ανάληψη της αντίστοιχης ευθύνης.

Στην συνεχή εξέλιξή του ο θεσμός οπωσδήποτε πρέπει να βελτιωθεί ποιοτικά και να γίνει πιο αποτελεσματικός, ενώ αναμένεται να εμπλουτισθεί και να διευρυνθεί με νέους προσανατολισμούς, που θα περιλαμβάνουν την Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για Πολιτικές, Σχέδια και Προγράμματα (SEA).

1.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΔΙΕΘΝΩΣ

***ΓΕΡΜΑΝΙΑ**

Ο γερμανικός νόμος διέπεται από τρεις βασικές αρχές. Η πρώτη, η αρχή της έγκαιρης εκτίμησης, επιβάλλει οι επιπτώσεις στο περιβάλλον να εντοπίζονται, για λόγους πρόληψης της ρύπανσης του περιβάλλοντος, όσο το δυνατό νωρίτερα και με τον πλησιέστερο δυνατό τρόπο και να λαμβάνονται εξίσου νωρίς υπόψη κατά την διαδικασία της έγκρισης του σχεδίου.

Η δεύτερη αρχή της σφαιρικής εκτίμησης όλων των επιπτώσεων σε παράγοντες όπως ο άνθρωπος, η πανίδα και η χλωρίδα, το έδαφος, τα ύδατα, ο ατμοσφαιρικός αέρας, το κλίμα, το τοπίο αλλά και τα πολιτιστικά και άλλα υλικά αγαθά, συμπεριλαμβανομένου και του συνδυασμού των επιπτώσεων αυτών, σημαίνει ότι ο εντοπισμός, η περιγραφή και η αξιολόγηση των επιπτώσεων αυτών πρέπει να είναι συνολική, πολυδιάστατη και πολυτομεακή.

Ο νόμος διέπεται, τέλος, από την αρχή της υπαγωγής της διαδικασίας εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε υφισταμένες διαδικασίες. Η διαδικασία αυτή αποτελεί μη αυτοτελές τμήμα των διοικητικών διαδικασιών που χρησιμεύουν για την έγκριση ενός σχεδίου, ακριβώς όπως συμβαίνει στις Η.Π.Α. και στην Ελλάδα και σε αντίθεση με την Γαλλία ή Ιταλία, όπου η περιβαλλοντική εκτίμηση αποτελεί αυτοτελή διαδικασία. Με την διαμόρφωση του μηχανισμού της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ως μη αυτοτελούς τμήματος της διοικητικής διαδικασίας ο γερμανός νομοθέτης παραιτήθηκε ταυτόχρονα και από την δημιουργία νέων διοικητικών αρχών.

*** ΓΑΛΛΙΑ**

Στις 10 Ιουλίου 1976 εξεδόθη στην Γαλλία ο νόμος 76-629 για την προστασία της φύσης. Το άρθρο 2 του εν λόγω νόμου ρυθμίζει τα της διαδικασίας εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία εμπνέεται σε μεγάλο βαθμό από την αμερικάνικη Environmental Impact Assessment Act του 1970. Το άρθρο 2 τέθηκε σε εφαρμογή την 1^η Ιανουαρίου 1978.

Η Γαλλία δεν θέσπισε ειδική νομοθετική πράξη για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αλλά την συμπεριέλαβε σε γενικότερο νόμο περί προστασίας της φύσεως, το άρθρο 2 του οποίου ορίζει ότι όλα τα σχέδια δημόσιων και ιδιωτικών έργων πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το περιβάλλον. Οι εκτελεστικές λεπτομέρειες ρυθμίζονται σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 3 του νόμου με διάταγμα. Οι διατάξεις που ρυθμίζουν την χορήγηση αδειών και εγκρίσεων σε σχέδια τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 του νόμου περί προστασίας της φύσεως συμπληρώθηκαν από το εν λόγω

εκτελεστικό διάταγμα. Με τον τρόπο αυτό, η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενσωματώθηκε σε ήδη υφιστάμενες διαδικασίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. ΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το νομικό πλαίσιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης στην Ελλάδα εστιάζεται στις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) και βασίζεται κατά κύριο λόγο στις ΚΥΑ 69269/5387/90 και ΚΥΑ 75308/5512/90, που συντάχθηκαν στο πλαίσιο του Ν. 1650/86 για την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Κοινοτική Οδηγία 85/337 η οποία τροποποιήθηκε με την ΚΟ 97/11.

Επιπλέον, απαιτούνται κατά περίπτωση ειδικές αδειοδοτήσεις σχετικά με τα έργα προστασίας περιβάλλοντος (επεξεργασία αποβλήτων, διαχείριση στερεών απορριμμάτων κ.λ.π.)

Σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για τις ΜΠΕ :

Α. Τα έργα και οι δραστηριότητες χωρίζονται ανάλογα με την πιθανότητα επιβάρυνσης του περιβάλλοντος σε δύο κατηγορίες : Α και Β . Τα έργα και οι δραστηριότητες της κατηγορίας Α διακρίνονται σε δύο ομάδες : 1 και 2. Ο Ν> 1650/86 προβλέπει τρεις κατηγορίες έργων ή δραστηριοτήτων, στην ΚΥΑ 69269/5387/90 όμως ορίζονται μόνο δύο.

B. Η περιβαλλοντική αδειοδότηση ενός νέου έργου ή μιας νέας δραστηριότητας ή μιας επέκτασης υφιστάμενου έργου ή δραστηριότητας απαιτεί :

- Για τα έργα της κατηγορίας Α, ομάδας 1, δύο στάδια :
 - προέγκριση χωροθέτησης με βάση :
 - Τον πίνακα 3 της ΚΥΑ 69269/5387/90
 - Την εγκύκλιο 9/96 του ΥΠΕΧΩΔΕ
 - Την εγκύκλιο 17/94 του ΥΠΕΧΩΔΕ
 - έγκριση περιβαλλοντικών όρων με βάση πλήρη ΜΠΕ του πίνακα 1 της ΚΥΑ 69269/5387/90

- Για τα έργα της κατηγορίας Α, ομάδας 2, δύο στάδια :
 - προέγκριση χωροθέτησης με βάση :
 - Τον πίνακα 3 της ΚΥΑ 69269/5387/90
 - Την εγκύκλιο 9/96 του ΥΠΕΧΩΔΕ
 - Την εγκύκλιο 17/94 του ΥΠΕΧΩΔΕ
 - έγκριση περιβαλλοντικών όρων με βάση πλήρη ΜΠΕ του πίνακα 2 της ΚΥΑ 69269/5387/90, εφόσον απαιτηθεί από την απόφαση προέγκρισης χωροθέτησης.

- Για τα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας Β, ένα στάδιο που σκοπό έχει την έγκριση περιβαλλοντικών όρων με βάση το ερωτηματολόγιο του πίνακα 3 της ΚΥΑ 69269/5387/90. Ο πίνακας 3 απεικονίζει κατά τρόπο τυποποιημένο τα είδη των αναμενόμενων επιπτώσεων στο περιβάλλον από το κάθε έργο ή τη δραστηριότητα.

Γ. Προβλέπεται ένα στάδιο δημοσιοποίησης κατά τη διαδικασία αξιολόγησης έργων και δραστηριοτήτων της κατηγορίας Α. Το στάδιο αυτό εντοπίζεται στην υποβολή απόψεων πριν από την έγκριση περιβαλλοντικών όρων .

Η ευθύνη παρακολούθησης της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων που τίθενται από τις υπηρεσίες περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ, σύμφωνα με το Ν. 1650/86 και την ΚΥΑ 69269/90 ανήκει :

- Στις υπηρεσίες περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ σε κεντρικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο
- Στις αρμόδιες υπηρεσίες του συναρμόδιου υπουργείου που έχει την ευθύνη υλοποίησης του έργου ή που το αδειοδοτεί, και
- Στα Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας του Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ) .

Από το 1995 αποκεντρώθηκαν ορισμένες αρμοδιότητες προς τις Περιφέρειες της χώρας για ορισμένα έργα και δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, ανατέθηκαν οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ανάλογα με το εκτιμώμενο δυναμικό και τη εμπειρία κάθε περιφερειακής υπηρεσίας περιβάλλοντος, για τα ακόλουθα έργα :

- οδοποιίας μέχρι και το πρωτεύον επαρχιακό δίκτυο (ΚΥΑ 82743/95)
- λιμενικά μέχρι την έκταση σχηματιζόμενης λιμενολεκάνης 1 εκταρίου (10.000 τ.μ.) (ΚΥΑ 47159/96)
- υδροηλεκτρικά ισχύος μέχρι 2MW και με ταμιευτήρα νερού μέχρι 50.000 κ.μ.
- υδραυλικά μεμονωμένων υδρογεωτρήσεων (ΚΥΑ 84229/96)
- εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων οικισμών μέχρι 20.000 ισοδύναμων κατοίκων (ΚΥΑ 82741/94)
- τουριστικών εγκαταστάσεων μέχρι 300 κλινών (ΚΥΑ 24635/95)
- πτηνοτροφικών εγκαταστάσεων μέχρι 800 ισοδύναμων ζώων (ΚΥΑ 21631/95)

- κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων μέχρι 300 ισοδύναμων ζώων (ΚΥΑ 21631/95)
- έργα γεωργικής υδραυλικής που αφορούν στην άρδευση ή την κατασκευή Ε/Β έργων σε έκταση μέχρι 5000 στρεμμάτων συνολικά
- έργα υδρομαστεύσεων πηγών και εγκαταστάσεων εξωτερικών υδρευτικών δικτύων, μήκους μέχρι 10.000 μ. συνολικά και 20.000 μ. στην περίπτωση που τα εξωτερικά υδρευτικά δίκτυα κατασκευάζονται υπόγεια κατά μήκος υφιστάμενου οδικού δικτύου
- έργα αγροτικού αναδασμού ανεξαρτήτως έκτασης
- έργα διευθέτησης ρευμάτων (π.χ. ποταμοί, χείμαρροι) και παραρρευμάτων περιοχών εντός σχεδίου πόλεως ή ορίων οικισμών, τα οποία αφορούν σε εργασίες σε συνολικό συνεχές μήκος ρεύματος μέχρι 2000 μ. Τα εν λόγω έργα αφορούν σε εφάπαξ επέμβαση στο σχηματισμό
- φράγματα και λοιπές εγκαταστάσεις προς συγκρότηση ή μονιμότερη αποθήκευση των υδάτων συνολικής αποθηκευτικής ικανότητας νερού μέχρι 500.000 κ.μ. (ΚΥΑ 82819/97)

Η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες ολοκληρώθηκε με το Ν. 2647/98 με τις ρυθμίσεις του οποίου σε όλες τις Περιφέρειες - εκτός Περιφέρειας Αττικής - μεταβιβάστηκε ο κύριος όγκος των έργων ή δραστηριοτήτων Α2 κατηγορίας υπό την προϋπόθεση ότι δεν εμπίπτουν μέσα σε όρια συνθήκης Ramsar, Δίκτυα Natura 2000, Εθνικούς Δρυμούς, αισθητικά δάση και διατηρητέα μνημεία της φύσης, σε κοινοτικά ή Εθνικά προγράμματα ή σχέδια περιβαλλοντικής σημασίας.

Ήδη όμως από το 1994 είχε αρχίσει η αποκέντρωση αρμοδιοτήτων προς τις νομαρχιακές υπηρεσίες της χώρας για την περιβαλλοντική αδειοδότηση (έγκριση περιβαλλοντικών όρων) βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων της Α κατηγορίας (ΚΥΑ 95209/94)

Οι εγκαταστάσεις αυτές αφορούν κυρίως δραστηριότητες μέσης όχλησης, όπως μονάδες παραγωγής ασβέστη, χυτήρια, ναυπηγοεπισκευαστικές μονάδες και μονάδες μεταλλικών κατασκευών, μικρές χημικές βιομηχανίες, εγκαταστάσεις αποθήκευσης

χημικών προϊόντων και πετρελαιοειδών, βιομηχανίες τροφίμων και ποτών, κλωστοϋφαντουργίες κ.λ.π.

Οι υπηρεσίες περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης είναι επίσης αρμόδιες για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων της κατηγορίας Β όπως :

- μικρών βιοτεχνικών εγκαταστάσεων και επαγγελματικών δραστηριοτήτων, όπως συνεργεία αυτοκινήτων, μονάδες έτοιμου σκυροδέματος, εργαστήρια κ.λ.π.
- παρεμβάσεων στον αιγιαλό και στην παραλία με την κατασκευή κρηπιδότοιχων κ.λ.π.
- δικτύων αποχέτευσης εντός οικισμών
- μικρών έργων οδοποιίας
- μικρών αρδευτικών δικτύων
- υδραυλικών και αντιπλημμυρικών έργων μικρής κλίμακας

Η θεσμοθέτηση της κατηγορίας μελετητών πτυχίου Περιβαλλοντικών μελετών έγινε πρόσφατα με το ΠΔ 256/ΦΕΚ190/Α/12.8.98 με το οποίο επέρχεται συμπλήρωση των διατάξεων του ΠΔ 541/78 περί κατηγοριών μελετών. Συγκεκριμένα προστίθεται η κατηγορία που αναφέρεται στις περιβαλλοντικές μελέτες η οποία περιλαμβάνει και τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων δημοσίων ή ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων που προβλέπονται στην ΚΥΑ 69269/5387/90. Βρίσκεται σε εξέλιξη η μελέτη καθορισμού των Προδιαγραφών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και των αντίστοιχων αμοιβών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η προσπάθεια για ανάπτυξη αποτελούσε ανέκαθεν το όνειρο και την επιδίωξη γενεών με προοπτική την δημιουργία καλλίτερων συνθηκών διαβίωσης. Σε αυτό λοιπόν το όνειρο και επιδίωξη, λαοί και άτομα εγκλωβιστήκαμε κόβοντας μόνοι μας το δένδρου της γης που πάνω καθόμαστε. Πολλοί ισχυρίζονται ότι είναι πλέον αργά για να μπορέσουμε να σώσουμε το περιβάλλον του πλανήτη μας από την ανεπανόρθωτη καταστροφή που έχουμε επισυσσωρεύσει.

Από την άλλη πλευρά μια "νέα ηθική" καθημερινά κερδίζει έδαφος , ηθική του περιβάλλοντος ή αλλιώς "συνείδηση περιβάλλοντος". Αυτό το μήνυμα που συνήθως οι απλοί πολίτες το έχουν ενστερνισθεί νωρίτερα από τις κυβερνήσεις τους, ήδη άρχισε να μορφοποιείται μέσα πλέον από τις εθνικές στρατηγικές ανάπτυξης.

Η ανάγκη προληπτικής περιβαλλοντικής πολιτικής έχει καταδειχτεί ως το μοναδικό φάρμακο για την αντιμετώπιση των πολλαπλών περιβαλλοντικών προβλημάτων που επισωρεύει η ανθρώπινη δραστηριότητα στους πόρους του πλανήτη. Η πρόληψη, η αποκατάσταση αλλά και η παρακολούθηση των περιβαλλοντικών συνθηκών στο φυσικό, κοινωνικό αλλά και οικονομικό περιβάλλον από τις δράσεις μας οδήγησαν στην ανάγκη της θέσπισης και θεσμοθέτησης των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ).

Οι ΜΠΕ αποτελούν μια στοιχειώδη ασφαλιστική δικλείδα για την προσέγγιση των περιβαλλοντικών ενδεχομένων επιπτώσεων από τα έργα, τα προγράμματα αλλά και τα προϊόντα. Και ενώ η σπουδαιότητα τους και συμβολή, αναγνωρίζεται από την διοίκηση, τους φορείς αλλά και τους πολίτες, εντούτοις όμως κινδυνεύουν να αποτελέσουν μια ακόμα γραφειοκρατική διεργασία χωρίς να οδηγούν στο επιθυμητό αποτέλεσμα που είναι η πρόληψη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις δράσεις.

Βασικό άξονα στην χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής αποτέλεσε η αρχή ότι η πρόληψη είναι σαφώς αποτελεσματικότερη και οικονομικά περισσότερο συμφέρουσα από τη θεραπεία.

Η καθιέρωση του Θεσμού των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) στη διαδικασία αδειοδότησης και εκτέλεσης των έργων αποτελεί εφαρμογή της αρχής.

Στο πλαίσιο του ΕΠΤΠΕΡ υποστηρίζεται ο θεσμός των ΜΠΕ και ενδεικτικά αναφέρεται ότι δεσμεύονται συγκεκριμένα κονδύλια προκειμένου να προωθηθεί η δημιουργία υποδομής για τον έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων σε έργα και δραστηριότητες της χώρας (inspectorate) και να συνταχθούν εξειδικευμένες προδιαγραφές έτσι ώστε να οριστικοποιηθούν οι απαιτήσεις για την εκπόνηση των ΜΠΕ ανά κατηγορία βιομηχανικής δραστηριότητας και για διάφορα έργα.

Σημειώνεται ότι τα έργα του ΚΤΣ για το περιβάλλον είναι στο σύνολό τους Δημόσια Έργα, γεγονός που δηλώνει το έντονο ενδιαφέρον της πολιτείας για την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής μας.

3.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΕΠΤΠΕΡ)

Το ΕΠΤΠΕΡ συντάχθηκε με στόχο να καλύψει τους βασικούς τομείς της περιβαλλοντικής πολιτικής, όπως αυτή διαμορφώθηκε και διατυπώθηκε στο Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ). Περιλαμβάνει ομάδες έργων και ενεργειών, που μαζί με αντίστοιχα έργα των άλλων προγραμμάτων που αναφέρθηκαν, αποτελούν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για :

- ❖ Τη διάγνωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη υποδομής για την καταγραφή, συστηματοποίηση, επεξεργασία και αξιολόγηση των πληροφοριών που αφορούν σε ποιοτικά περιβαλλοντικά στοιχεία, με την αποτελεσματική χρήση και της πληροφορικής, προκειμένου να ενισχυθούν και να τεκμηριωθούν τόσο η χάραξη της στρατηγικής όσο και η εφαρμογή της πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος.
- ❖ Την ανταπόκριση της χώρας μας στις προδιαγραφές παρακολούθησης του περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος

- ❖ Την εγκαθίδρυση μηχανισμού με στόχο την παρακολούθηση της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, που έχουν τεθεί για την κατασκευή και λειτουργία έργων και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων.
- ❖ Την εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών σε θέματα προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος
- ❖ Την ορθολογική διαχείριση και προστασία των υδατικών πόρων
- ❖ Την διαχείριση των υγρών και στερεών αποβλήτων καθώς και των περιβαλλοντικών κινδύνων από βιομηχανίες δραστηριότητες
- ❖ Την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των ακτών, κυρίως σε ευαίσθητες περιοχές με έντονη τουριστική δραστηριότητα
- ❖ Τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης μέσω καταγραφής και παρακολούθησης του φαινομένου, εκσυγχρονισμού της βιομηχανίας, ελέγχου των αυτοκινήτων αλλά και κυκλοφοριακές παρεμβάσεις σε μεγάλα αστικά κέντρα και δράσεις με στόχο την αποθάρρυνση της χρήσης του ΙΧ και την ενίσχυση των μαζικών μέσων μεταφοράς
- ❖ Τον περιορισμό του αστικού θορύβου με συγκεκριμένες παρεμβάσεις σε μεγάλους οδικούς άξονες στα αστικά κέντρα
- ❖ Την προστασία, ανάδειξη και διαχείριση των φυσικών οικοσυστημάτων, της βιοποικιλότητας, των ειδών χλωρίδας και πανίδας, του δασικού περιβάλλοντος, των εδαφών και των φυσικών σχηματισμών
- ❖ Την προώθηση της ορθολογικής χρήσης της γης και της ανάπτυξης λειτουργικών

- ❖ Την ανάπλαση και την ανάδειξη ιστορικών κέντρων πόλεων
- ❖ Την προστασία τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και παραδοσιακών οικισμών

Την κατάρτιση του Ενιαίου Εθνικού Κτηματολογίου, που δίκαια χαρακτηρίστηκε το μεγαλύτερο από τα Μεγάλα Έργα και αποτελεί απαραίτητο εργαλείο για άσκηση αποτελεσματικής πολιτικής γης και χωροταξικής και περιβαλλοντικής πολιτικής γενικότερα

3.2 Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το Περιβάλλον (ΕΠΠΕΡ), που καταρτίστηκε στο πλαίσιο του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, το 1994-99, γίνεται μια επιτυχημένη και συντονισμένη προσπάθεια συνολικού σχεδιασμού και υλοποίησης έργων και δράσεων που αποσκοπούν στην άνοδο του οικονομικού, κοινωνικού, πολιτιστικού και τελικά βιοτικού επιπέδου της χώρας μας.

Η προσπάθεια αυτή, που γίνεται ιδιαίτερα αισθητή στην Ελλάδα την τελευταία 20ετία, ξεκινά από τη διαπίστωση ότι στη χώρα μας εμφανίζεται ένα μεγάλο έλλειμμα στον τομέα των έργων και παρεμβάσεων, που είναι αναγκαίες για την προστασία του Περιβάλλοντος και τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας. Η κάλυψη του ελλείμματος αυτού αποτελεί Εθνική προτεραιότητα και προϋπόθεση για περαιτέρω ανάπτυξη της χώρας, υπό την έννοια της προστασίας και αξιοποίησης του συγκριτικού πλεονεκτήματος του πλούσιου Φυσικού Περιβάλλοντος, του αξιολογότερου ίσως, από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Η Ελληνική Περιβαλλοντική Πολιτική διαμορφώνεται με βάση τους κοινά συμφωνηθέντες στόχους του 5^{ου} Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον της ΕΕ, τις

δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η χώρα μας, σε διεθνές επίπεδο και τις ιδιαιτερότητες της χώρας και η απαίτηση για την προστασία του Περιβάλλοντος ενσωματώνεται στο σχεδιασμό, τις πολιτικές και τελικά, τις αποφάσεις και για τους κρίσιμους τομείς της Βιομηχανίας, των Μεταφορών, της Ενέργειας, της Γεωργίας και του Τουρισμού.

Βασικές αρχές του 5^{ου} Προγράμματος Δράσης

- ❖ Προφύλαξη και πρόληψη
- ❖ Καταπολέμηση των καταστροφών στην πηγή της δημιουργίας τους
- ❖ Τήρηση της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει»

Στόχοι του 5^{ου} Προγράμματος Δράσης

- ❖ Διατήρηση, προστασία, βελτίωση της ποιότητας του Περιβάλλοντος
- ❖ Προστασία της υγείας του ανθρώπου
- ❖ Συνετή και ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων
- ❖ Προώθηση μέτρων για την αντιμετώπιση, σε διεθνές επίπεδο, των περιφερειακών ή παγκοσμίων προβλημάτων περιβάλλοντος

Προτεραιότητες του 5^{ου} Προγράμματος Δράσης

- ❖ Διαχείριση των φυσικών πόρων σύμφωνα με την αρχή της αειφορίας : έδαφος, νερό, φύση, παράκτιες ζώνες
- ❖ Ολοκληρωμένος έλεγχος της ρύπανσης και πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων
- ❖ Μείωση κατανάλωσης μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- ❖ Βελτίωση στη διαχείριση συγκοινωνιών και μεταφορών
- ❖ Δέσμες μέτρων για τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος στις αστικές περιοχές

- ❖ Εκτίμηση των βιομηχανικών κινδύνων, πυρηνικής ασφάλειας και ραδιοπροστασίας, με σκοπό τη βελτίωση της δημόσιας υγείας και ασφάλειας

Χαρακτηριστικά του 5^{ου} Προγράμματος Δράσης

- ❖ Εστιάζει στις ουσίες και τις δραστηριότητες που εξαντλούν τους φυσικούς πόρους ή βλάπτουν με οποιονδήποτε τρόπο το περιβάλλον
- ❖ Έχει προληπτικό χαρακτήρα
- ❖ Προσπαθεί να αποτελέσει έναυσμα για αλλαγές στις σημερινές τάσεις και πρακτικές, που είναι καταστροφικές για το περιβάλλον
- ❖ Αποβλέπει στην αλλαγή της κοινωνικής συμπεριφοράς μέσω δημιουργίας πνεύματος κοινής ευθύνης μεταξύ όλων των τομέων της κοινωνίας όπως:
 - η δημόσια διοίκηση
 - οι δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις
 - το ευρύ κοινό
- ❖ Αντιμετωπίζει τα διάφορα περιβαλλοντικά θέματα όχι ως προβλήματα αλλά ως συμπτώματα κακής και καταχρηστικής διαχείρισης

Επιλεγμένοι τομείς παρέμβασης του 5^{ου} Προγράμματος Δράσης

- ❖ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
- ❖ ΕΝΕΡΓΕΙΑ
- ❖ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
- ❖ ΓΕΩΡΓΙΑ
- ❖ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Επιλέγηκαν λόγω:

- Των ιδιαίτερα σημαντικών επιπτώσεων που έχουν στο περιβάλλον
- Του σημαντικού τους ρόλου στην προσπάθεια για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης
- Του ότι μια προσέγγιση σε Κοινοτικό επίπεδο μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα τα προβλήματα που δημιουργούν οι τομείς αυτοί (ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ)

3.3 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (1994-99)

Την 6ετία 1994-99 προγραμματίστηκαν και δρομολογήθηκαν έργα και δράσεις στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής πολιτικής με συνολικό προϋπολογισμό πολλαπλάσιο αυτού που είχε διατεθεί για αντίστοιχα έργα τα προηγούμενα χρόνια.

Τα έργα αυτά χρηματοδοτούνται από το ΚΠΣ (ΕΠΠΕΡ και τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα - ΠΕΠ), το Ταμείο Συνοχής, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και ειδικούς εθνικούς πόρους (ειδικός φόρος καυσίμων και ΕΤΕΡΠΣ) και οι αντίστοιχες εγκεκριμένες πιστώσεις ανέρχονται στο ένα τρισεκατομμύριο δρχ. Επισημαίνεται ότι, στο πλαίσιο της υλοποίησης άλλων πολιτικών (μεταφορών, ενέργειας, βιομηχανίας, τουρισμού, γεωργίας, δασών), εκτελούνται έργα και δράσεις που έχουν σαφώς σημαντικές περιβαλλοντικές διαστάσεις και συμπληρώνουν λειτουργικά αλλά και οικονομικά τα παραπάνω έργα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4. Μ.Π.Ε.: ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

Οι Μ.Π.Ε. αποτελούν μία μέθοδο ανάλυσης, η οποία επιχειρεί να προβλέψει τις επιπτώσεις προτεινόμενων έργων στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον της περιοχής στην οποία θα υλοποιηθούν περιλαμβάνοντας και τις επιπτώσεις στην κοινότητα και στους εργαζομένους της επιχείρησης .

Οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) στοχεύουν στην αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από ένα προγραμματιζόμενο έργο ή δραστηριότητα , προκειμένου να προεγκριθεί η χωροθέτησή του και να προσδιοριστούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις που πρέπει να τεθούν για την κατασκευή και λειτουργία του .

Η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων εκπονείται από υψηλόβαθμα στελέχη των εταιρειών που αναλαμβάνουν την υλοποίηση ενός έργου, σε συνεργασία με ανεξάρτητους, εξειδικευμένους συμβούλους καθώς επίσης και με δημόσιους οργανισμούς και τοπικές αρχές. Οι Μ.Π.Ε. αποτελούν εργαλείο υποστήριξης της περιβαλλοντικής διαχείρισης το οποίο επιτρέπει να εκτιμηθούν οι πιθανές συνέπειες στο περιβάλλον πριν την έγκριση του έργου, ώστε να είναι δυνατή η εξέταση εναλλακτικών λύσεων οι οποίες θα τις ελαχιστοποιήσουν .

Ο αντικειμενικός στόχος μίας Μ.Π.Ε. είναι να διασφαλίσει ότι από την υλοποίηση του υπό μελέτη έργου δεν θα προκύψει σημαντική αρνητική επίδραση στο περιβάλλον και ότι οι πιθανές συνέπειες θα αναγνωριστούν εγκαίρως, ώστε να ληφθούν υπόψη κατά το σχεδιασμό του έργου.

Οι Μ.Π.Ε. εκπονούνται πριν από οποιαδήποτε άλλη επενδυτική κίνηση και στοχεύουν να :

✓ Παρουσιάσουν προβλέψεις για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των προτεινόμενων έργων, με σκοπό να εντοπιστούν οι πιθανές συνέπειες για το περιβάλλον.

- ✓ Να επιτρέψουν την εξέταση εναλλακτικών λύσεων, οι οποίες μπορούν να μετριάσουν επαρκώς τις περιβαλλοντικές επιδράσεις

Και

- ✓ Να παρέχουν στις δημόσιες υπηρεσίες - ειδικά σε αυτές που έχουν σχέση με το έργο - και στις τοπικές αρχές τη δυνατότητα να σχολιάσουν το προτεινόμενο έργο.

Οι Μ.Π.Ε. θα πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι όλων των επενδυτικών δραστηριοτήτων . Είναι αναγκαίο η συγκεκριμένη διαδικασία, που αφορά στη μελέτη, στην παρακολούθηση και στη συμμετοχή των πολιτών, να εφαρμόζεται σε κάθε επένδυση είτε πρόκειται για έργο χρηματοδοτούμενο από δημόσιους είτε από ιδιωτικούς φορείς .

4.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΙΑΣ Μ.Π.Ε.

Στην διαδικασία υλοποίησης κάθε Μ.Π.Ε., τα αντίστοιχα περιβαλλοντικά θέματα πρέπει να αναγνωριστούν και να μελετηθούν στο αρχικό στάδιο του σχεδιασμού του έργου. Η Μ.Π.Ε. αποσκοπεί στο να λάβει υπόψη τις επιπτώσεις του έργου σε τοπικό επίπεδο καθώς επίσης και σε ευρύτερη περιβαλλοντική κλίμακα, με σκοπό την εξάλειψη πιθανών περιβαλλοντικών επιδράσεων. Εναλλακτικές πρακτικές που στοχεύουν στη μετρίαση των συνεπειών στο περιβάλλον, όπως η χρησιμοποίηση καθαρών τεχνολογιών ή η υιοθέτηση ορθών πρακτικών, πρέπει να λαμβάνονται πάντοτε υπόψη.

Μια Μ.Π.Ε. πρέπει να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο :

- Περιγραφή του έργου και του σχετικού περιβάλλοντος πλαισίου

- Ανάλυση των αναμενόμενων επιδράσεων στο περιβάλλον, όχι μόνο στην κατασκευαστική και λειτουργική φάση του έργου, αλλά και από το ίδιο το τελικό προϊόν
- Δικαιολόγηση του έργου, σε ότι αφορά την περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική του διάσταση
- Περιγραφή των εναλλακτικών πρακτικών, συμπεριλαμβανομένων των καθαρών τεχνολογιών καθώς και αιτιολόγηση της επιλογής του συγκεκριμένου έργου σε σχέση με όλα τα άλλα ενδεχόμενα που είχαν αρχικώς προταθεί
- Ανάλυση των μέτρων που προτείνονται για την μείωση των αναμενόμενων περιβαλλοντικών επιδράσεων
- Δεσμεύσεις για την αρτιότητα των απαιτούμενων μέτρων μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων
- Μια σύντομη μη - τεχνική περίληψη της πληροφορίας που παρέχεται για τα ανώτερα θέματα

4.4 ΜΠΕ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Α-ομάδα 1

Το περιεχόμενο ΜΠΕ τύπου Α για έργα και δραστηριότητες της πρώτης κατηγορίας προσδιορίζεται στην ΚΥΑ 69269/5387/90 , σύμφωνα με την οποία η ΜΠΕ πρέπει να περιλαμβάνει:

I. Ονομασία και είδος του έργου ή της δραστηριότητας.

II. Περίληψη του έργου, των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της μονιμότητάς τους, των προτεινόμενων μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης των επιπτώσεων, καθώς και σύντομη περιγραφή των υφιστάμενων εναλλακτικών λύσεων.

III. Περιγραφή της γεωγραφικής θέσης του έργου ή της δραστηριότητας, καθώς και πληροφορίες για την περιοχή.

IV. Περιγραφή και καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος που περιλαμβάνει:

- Χάρτες και συγκεκριμένα: (α) γενικούς χάρτες - χάρτες ευρείας περιοχής - κλίμακας 1:50.000 - 1:20.000 , στους οποίους φαίνεται η μορφολογία της περιοχής ,και, (β) χάρτες περιοχής άμεσης επιρροής, κλίμακας 1:2000 - 1:5000 , στους οποίους σημειώνεται η ακριβής θέση του έργου καθώς και λεπτομερής απεικόνιση της περιοχής που τη περιβάλλει σε απόσταση μέχρι 1000μ. έτσι ώστε να φαίνεται ο χαρακτήρας και οι υφιστάμενες χρήσεις.
- Περιγραφή περιβάλλοντος που περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με:
 - το φυσικό περιβάλλον (οικοσυστήματα, έδαφος, μετεωρολογικά και υδρογραφικά, υδρολογικά στοιχεία, χλωρίδα και πανίδα)
 - το ανθρωπογενές περιβάλλον (οικισμοί, στοιχεία σχετικά με την ιδιοκτησία της γης και τις θεσμικές και νομοθετικές ρυθμίσεις, ΓΠΣ, ΖΟΕ κ.λ.π., στοιχεία σχετικά με παραγωγικούς τομείς, φυσικούς πόρους και τουρισμό, καθώς και στοιχεία σχετικά με την υφιστάμενη υποδομή υποδοχής, δηλ. δίκτυα μεταφορών, ηλεκτρικής ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, ύδρευσης, αποχέτευσης κ.λ.π.)
- Περιγραφή των πιέσεων στο φυσικό περιβάλλον (στοιχεία σχετικά με την εκμετάλλευση εδάφους και υπεδάφους, υπόγειας υδροφορίας και επιφανειακών νερών, καθώς και με τις ανθρωπογενείς επιδράσεις στην χλωρίδα, πανίδα, ατμόσφαιρα και κλίμα της περιοχής)
- Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης ρύπανσης (περιγραφή πηγών ρύπανσης και αλληλεπιδράσεων του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος)

V. Περιγραφή του προτεινόμενου έργου ή της δραστηριότητας στην οποία δίνονται :

- περιγραφή των εναλλακτικών λύσεων, που σχετίζονται με την τεχνολογία, τις μεθόδους κατασκευής και με την επεξεργασία υγρών, στερεών και αέριων αποβλήτων, καθώς και οι λόγοι απόρριψής τους.
- Στοιχεία σχετικά με τις επιπτώσεις της φάσης κατασκευής στο περιβάλλον (ποσότητα, τόπο μεταφοράς και απόθεσης των υλικών κατασκευής κ.λ.π.)
- Περιγραφή του τρόπου έναρξης και περιγραφή της λειτουργίας του έργου ή της δραστηριότητας. Πρέπει να δίνονται στοιχεία μεγέθους, σχεδιασμού καθώς και ανάπτυξη της χρησιμοποιούμενης τεχνολογικής μεθόδου, παρουσίαση φυσικών πόρων, διάρκεια λειτουργίας κ.λ.π.

Στην περίπτωση παραγωγικών δραστηριοτήτων η ΜΠΕ πρέπει να περιλαμβάνει:

- Σχέδιο κάτοψης της εγκατάστασης σε κλίμακα 1:100 - 1:500, με λεπτομέρειες σχετικά με τη θέση των κτισμάτων και των δεξαμενών, τα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης, τα σημεία εκπομπής υγρών, στερεών και αέριων αποβλήτων, καθώς και με τις προβλεπόμενες εγκαταστάσεις επεξεργασίας τους.
 - ✦ Στοιχεία σχετικά με τον προβλεπόμενο χρόνο λειτουργίας και το μέσο αριθμό απασχολούμενων
- Κατάλογο πρώτων και πρόσθετων υλών, προϊόντων και παραπροϊόντων, με λεπτομέρειες σχετικά με το είδος, τις ποσότητες, τα μέσα μεταφοράς, την προμήθεια και τη διάθεσή τους, καθώς και ειδική απογραφή τοξικών ουσιών που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν ή να αποθηκευτούν στην εγκατάσταση
 - Περιγραφή της παραγωγικής διαδικασίας, συνοδευόμενη από διάγραμμα ροής
 - Περιγραφή της χρήσης νερού και ενέργειας

- Στοιχεία σχετικά με τις πηγές, την ποσότητα και την ποιότητα των εκπεμπόμενων ρύπων
- Διάγραμμα χρήσης νερού και στοιχεία σχετικά με την ποιότητα και ποσότητα των υγρών αποβλήτων, τα συστήματα επεξεργασίας και τις αποδόσεις τους, τους αποδέκτες, εναλλακτικές λύσεις για ανακύκλωση κ.λ.π.
- Στοιχεία σχετικά με τον τύπο και τις ποσότητες των στερεών αποβλήτων και απορριμμάτων της εγκατάστασης, τον τρόπο διάθεσης ή ανακύκλωσης και τα μέτρα περιορισμού τους
- Αναμενόμενα επίπεδα θορύβου κατά την λειτουργία της εγκατάστασης, τον τρόπο διάθεσης ή ανακύκλωσης και τα μέτρα περιορισμού τους

* Στοιχεία σχετικά με άλλες προβλεπόμενες οχλήσεις (π.χ. δονήσεις, οσμές κ.λ.π.)

VI. Εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία γίνεται σύμφωνα με τις εξής κατηγορίες επιπτώσεων:

- Οικολογικές επιπτώσεις: περιγράφονται και αναλύονται οι επιπτώσεις στην ατμόσφαιρα, τα νερά, το έδαφος, την χλωρίδα και την πανίδα
- Επιπτώσεις από θόρυβο: περιγράφεται η επίδραση του θορύβου από τη λειτουργία της εγκατάστασης (βραχυχρόνια και μακρυχρόνια)
- Επιπτώσεις σε κρατικές εξυπηρετήσεις - δίκτυα: περιγράφονται οι ανάγκες για δημιουργία νέων ή μεταβολή των κρατικών εξυπηρετήσεων που θα απαιτηθούν από την δημιουργία της εγκατάστασης (π.χ. προστασία από πυρκαγιές, κατασκευή νέων δρόμων κ.λ.π.)
- Αξιολόγηση: περιλαμβάνει τη συγκέντρωση των παραπάνω επιπτώσεων και την αξιολόγησή τους ως προς τη σημασία και το χαρακτήρα τους

VII. Περιγραφή των μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Για τις περιπτώσεις παραγωγικών εγκαταστάσεων θα πρέπει να δίνεται αναλυτική

περιγραφή των μέτρων αντιμετώπισης για αέριους ρύπους, υγρά και στερεά απόβλητα και θόρυβο, τεχνικά χαρακτηριστικά τους και αποδόσεις, καθώς και το πρόγραμμα παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

VIII. Τέλος, σε παράρτημα δίνονται κείμενα επιστημονικής επεξεργασίας στοιχείων, ειδικές εκθέσεις, έγγραφα τεκμηρίωσης κ.λ.π.

4.5 ΜΠΕ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Α-ομάδα 2

Για τα έργα και δραστηριότητες της ομάδας 2 της κατηγορίας Α κατατίθεται ΜΠΕ τύπου Β, εφόσον κατά τη διαδικασία προέγκρισης χωροθέτησης προέκυψε ότι απαιτείται τέτοια μελέτη. Τα περιεχόμενα των ΜΠΕ τύπου Β είναι πιο συνοπτικές και λιγότερο λεπτομερείς από τις ΜΠΕ τύπου Α. Οι ΜΠΕ τύπου Β πρέπει να περιλαμβάνουν:

- I. Ονομασία και είδος δραστηριότητας
- II. Περίληψη
- III. Γεωγραφική θέση, όπου γίνεται αναφορά στα ανθρωπογενή και φυσικά οικοσυστήματα και στις θεσμικές ή λοιπές ρυθμίσεις που διέπουν την περιοχή
- IV. Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης ρύπανσης (πηγές ρύπανσης, υδρογεωλογία, κλιματολογικά στοιχεία, μορφολογία εδάφους κ.λ.π.)

V. Περιγραφή της χλωρίδας και της πανίδας

VI. Περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας και εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον :περιλαμβάνει περιγραφή της φάσης κατασκευής κυρίως σε ότι αφορά στις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ειδικά για παραγωγικές εγκαταστάσεις πρέπει να δίνονται επίσης :

- Περιγραφή της λειτουργίας, συνοδευόμενη από διαγράμματα ροής και γενικό ισοζύγιο υλικών
- Σχέδιο κάτοψης και διάγραμμα ροής της όλης εγκατάστασης, όπου σημειώνονται η ακριβής θέση και ο χαρακτηρισμός όλων των κτισμάτων της εγκατάστασης, καθώς και τα σημεία εκπομπής αερίων, υγρών και στερεών αποβλήτων
- Στοιχεία για χρήση νερού και ενέργειας, τρόπο ύδρευσης και εναλλακτικές λύσεις
- Κατάλογος πρώτων υλών, πρόσθετων υλικών, τελικών προϊόντων και παραπροϊόντων, που αναφέρει το είδος, την ποσότητα και τους τρόπους μεταφοράς
- Απογραφή τοξικών ουσιών που θα χρησιμοποιηθούν ή θα αποθηκευτούν στην εγκατάσταση
- Στοιχεία σχετικά με τις πηγές, ποσότητα και ποιότητα των αερίων ρύπων (αέρια, ατμοί, αερολύματα, σωματίδια, καπνός, σκόνη) χωριστά για κάθε μονάδα

- Ποσότητες χρησιμοποιούμενου νερού και παραγόμενων υγρών αποβλήτων χωριστά για κάθε μονάδα της εγκατάστασης, καθώς και οι ενδιάμεσοι και τελικοί αποδέκτες των αποβλήτων
- Τύποι, ποσότητες και ποιότητα των στερεών αποβλήτων
- Αναμενόμενα επίπεδα θορύβου σε χαρακτηριστικά σημεία της εγκατάστασης, για κανονική και εντατική λειτουργία της εγκατάστασης και για ημέρα και νύκτα
- Θετικές οι αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική και αναπτυξιακή φυσιογνωμία της περιοχής

VII. Περιγραφή των μέτρων που θα ληφθούν για την πρόληψη και εξάλειψη των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Για την περίπτωση παραγωγικών εγκαταστάσεων τα μέτρα αναλύονται ανά κατηγορία αποβλήτων (αέρια, στερεά, υγρά). Δίνονται τα τεχνικά χαρακτηριστικά των συστημάτων και οι αποδόσεις τους.

VIII. Οδηγίες λειτουργίας των συστημάτων αντιρρύπανσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5. ΣΤΑΔΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η ΜΠΕ για νέα έργα ή δραστηριότητες συνήθως εκπονείται σε δύο διακριτά στάδια, λαμβανομένου υπόψη ότι στο πρώτο στάδιο (Προέγκριση Χωροθέτησης) η αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από ένα προγραμματιζόμενο έργο ή δραστηριότητα, προκειμένου να εγκριθεί η χωροθέτησή του, πρέπει να γίνεται :

- μετά τη σύλληψη του έργου, ώστε να είναι σαφή τα βασικά χαρακτηριστικά του έργου ή της δραστηριότητας, αλλά

- πριν από την κυρίως μελέτη του έργου ή της δραστηριότητας, η οποία θα πρέπει να εκπονηθεί μετά την έγκριση της χωροθέτησής του .

Στο δεύτερο στάδιο (Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων) ο προσδιορισμός των αναγκαίων περιβαλλοντικών όρων, που πρέπει να τεθούν για την κατασκευή και τη λειτουργία του έργου ή της δραστηριότητας, πρέπει να γίνει :

- σε προχωρημένο στάδιο της μελέτης του έργου ή της δραστηριότητας, ώστε να είναι γνωστά τα χαρακτηριστικά σχεδιασμού και λειτουργίας του, αλλά
- πριν από την ολοκλήρωση της μελέτης του έργου, ώστε να μπορούν να ληφθούν υπόψη οι τεθέντες περιβαλλοντικοί όροι στον τελικό σχεδιασμό του έργου.

Έτσι, οι ΜΠΕ εκπονούνται παράλληλα με τις μελέτες των έργων ή των δραστηριοτήτων, ώστε αφ'ενός να χρησιμοποιούν στοιχεία από τις μελέτες αυτές και αφ'ετέρου να τις επηρεάζουν. Με τα μέτρα αυτά μπορεί να ελέγχεται η σκοπιμότητα της επέμβασης με τεκμηριωμένα στοιχεία και σε περίπτωση που κριθεί αποδεκτή η επέμβαση, μπορεί να διαμορφώνεται με τρόπο που να επιφέρει τις μικρότερες δυνατές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Η έκταση και ο βαθμός λεπτομέρειας της μελέτης που απαιτείται σε κάθε στάδιο εξαρτώνται βέβαια από τη φύση του έργου και την έκταση και την ένταση των προκαλούμενων επιπτώσεων.

5.1 ΠΡΟΕΓΚΡΙΣΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ

Η προέγκριση χωροθέτησης αφορά στην πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων καθώς και στον εκσυγχρονισμό ή την επέκταση υφιστάμενων, εφόσον

αυτές επιφέρουν ουσιαστικές διαφοροποιήσεις οι οποίες έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Για την προέγκριση χωροθέτησης, ακολουθείται η εξής διαδικασία :

Ο ενδιαφερόμενος ιδιώτης ή ο αρμόδιος φορέας υποβάλλει στην αρμόδια, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, κεντρική ή περιφερειακή υπηρεσία χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ σχετική αίτηση που συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά σε τρία τουλάχιστον έντυπα .

Η αρμόδια υπηρεσία, αφού εξετάσει την αίτηση του ενδιαφερόμενου και τα δικαιολογητικά που την συνοδεύουν, διαβιβάζει, μέσα σε 20 ημέρες, στην κεντρική ή περιφερειακή υπηρεσία άλλου αρμόδιου κατά περίπτωση υπουργείου το φάκελο με αντίγραφο των δικαιολογητικών, προκειμένου να εκφράσει αυτή την άποψή της. Η διαδικασία αυτή πρέπει να ολοκληρωθεί μέσα σε 20 ημέρες, μπορεί όμως να συντομευτεί, εφόσον ο φορέας υλοποίησης του έργου έχει ήδη αποστείλει και έχει λάβει τις σχετικές γνωμοδοτήσεις / βεβαιώσεις από τις υπηρεσίες των συναρμόδιων υπουργείων. Για τις περιοχές Αθήνας ή Θεσσαλονίκης η αίτηση και τα δικαιολογητικά αποστέλλονται και στους Οργανισμούς Αθήνας ή Θεσσαλονίκης αντίστοιχα.

Για έργα ή δραστηριότητες της Α κατηγορίας, ομάδας 2 τα προαναφερθέντα δικαιολογητικά αποστέλλονται και στην αρμόδια κεντρική υπηρεσία περιβάλλοντος ΥΠΕΧΩΔΕ, η οποία οφείλει μέσα σε 20 επίσης ημέρες να εκφράσει τις απόψεις της. Εάν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή καθώς και η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, τεκμηριώνεται ότι υπάρχει σύμφωνη γνώμη για την προέγκριση χωροθέτησης. Εφόσον κατά την εξέταση από την αρμόδια υπηρεσία του ερωτηματολογίου προκύψει ότι το συγκεκριμένο έργο ή τη δραστηριότητα δεν προκαλεί σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, τότε το ερωτηματολόγιο αυτό με τις απαντήσεις και τις αιτιολογήσεις αποτελεί τη ΜΠΕ για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων .

Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να αιτιολογεί τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο και εφόσον του ζητηθεί από τις προαναφερθείσες υπηρεσίες, να προσκομίσει και πρόσθετα στοιχεία. Η προέγκριση χωροθέτησης χορηγείται με την απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, του γενικού γραμματέα Περιφέρειας ή του νομάρχη κατά περίπτωση, ύστερα

από εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, μέσα σε προθεσμία 60 ημερών από την υποβολή της αίτησης του ενδιαφερόμενου.

Τα έργα ή οι δραστηριότητες που απαιτούν την προέγκριση χωροθέτησης είναι :

- a) Τα νέα έργα ή οι δραστηριότητες της κατηγορίας Α, ομάδας 1
- b) Τα νέα έργα ή οι δραστηριότητες της κατηγορίας Α, ομάδας 2

Εξαιρούνται από τη διαδικασία προέγκρισης χωροθέτησης οι ακόλουθες περιπτώσεις :

A. Νέα έργα ή δραστηριότητες (ΚΥΑ 69269/5387/90)

1. Εξορυκτικών βιομηχανιών μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων :

- a. Εξόρυξης τύρφης
- b. Γεωτρήσεων βάθους
 - γεωθερμικές γεωτρήσεις
 - υδρογεωτρήσεις

2. Εξόρυξης ορυκτών, εκτός των μετάλλων και των ορυκτών πηγών ενέργειας, όπως μαρμάρου, άμμου, χαλικιού, σχιστόλιθου, άλατος, φωσφορικών αλάτων, ποτάσας.

3. Εξόρυξης λιθάνθρακα και λιγνίτη σε ορυχεία βάθους

4. Εξόρυξης λιθάνθρακα και λιγνίτη σε ορυχεία επιφάνειας

5. Άντλησης πετρελαίου

6. Άντλησης φυσικού αερίου

7. Εξόρυξης μεταλλευμάτων

8. Εξόρυξης ασφαλτούχων σχιστόλιθων

9. Εξόρυξης ορυκτών, εκτός των μετάλλων και των ορυκτών πηγών ενέργειας σε ορυχεία επιφάνειας

Β. Έργα οδοποιίας (ΥΠΕΧΩΔΕ 90516/95 διευκρινιστικό έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος), εφόσον πρόκειται για έργα βελτίωσης οδοποιίας που περιορίζονται σε διαπλάτυνση του άξονα μέχρι και του διπλασιασμού του πλάτους του ή ακόμη περιλαμβάνουν βελτιώσεις της παλαιάς χάραξης μέσα σε ζώνη 100 μ. από τον παλιό άξονα, χωρίς όμως να αλλάζει χαρακτήρα η οδός. Είναι βέβαια ευνόητο ότι αν από τη ΜΠΕ που απαιτείται για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων αποδειχθεί ότι επέρχονται σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, υπάρχει η δυνατότητα στη φάση αυτή της ΜΠΕ να αναζητηθεί εναλλακτική χάραξη και να αποκλειστεί η περίπτωση βελτίωσης του υπάρχοντος οδικού άξονα, οπότε φυσικά απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας της προέγκρισης χωροθέτησης .

Τα προαναφερόμενα δεν εφαρμόζονται, εφόσον τμήμα του οδικού άξονα ή ολόκληρος εμπίπτει σε ζώνη πλάτους 1 χλμ από τις ακτές ή εμπίπτει σε ζώνες προστατευόμενες από διεθνείς συνθήκες ή συμβάσεις ή προστατευτές ή ευαίσθητες οικολογικά περιοχές (π.χ. CORINE, NATURA 2000) ή ακόμη σε ζώνες του άρθρου 21 του Ν. 1650/86 ή σε ΖΟΕ ή σε αρχαιολογικούς χώρους ή σε κηρυγμένα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Γ. Έργα υδροληψίας (ΥΠΕΧΩΔΕ 90517/95 διευκρινιστικό έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος) που κατασκευάζονται σε κοίτες ποταμών και δεν προκαλούν ανύψωση της στάθμης του νερού μεγαλύτερη από 2 μ., υπό την προϋπόθεση ότι δεν συνοδεύονται από αρδευτικά έργα και εφόσον δεν γίνονται στα ανάντη ή μέσα σε προστατευόμενες ή προστατευτές ή ευαίσθητες οικολογικά περιοχές .

Δ. Δημιουργία βιομηχανικών περιοχών (Ν. 4458/65, ΦΕΚ 33, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 742/77, ΦΕΚ 319), στις περιπτώσεις όπου η χωροθέτηση προβλέπεται από εγκεκριμένο χωροταξικό ή πολεοδομικό ή ρυθμιστικό σχέδιο ή από ζώνες ανάπτυξης

παραγωγικών δραστηριοτήτων (όπως καθορίζονται στο άρθρο 24 του Ν. 1650/86) καθώς και η δημιουργία βιομηχανικών, μεταλλευτικών και λατομικών περιοχών που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με την ισχύουσα σχετική νομοθεσία .

Τα έργα της κατηγορίας Β καθώς και τα έργα για τα οποία δεν απαιτείται ΜΠΕ, όπως μελέτες, προμήθειες του δημοσίου, σχολικά κτίρια εντός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως, δεν απαιτούν προέγκριση χωροθέτησης.

5.2 ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ

Η πράξη έγκρισης ή καλύτερα καθορισμού περιβαλλοντικών όρων ενός έργου ή μιας δραστηριότητας, είναι κατ' αρχήν μια διοικητική πράξη με εκτελεστικό χαρακτήρα, εν' όψη των εννόμων συνεπειών της, και συγκεκριμένα τόσο της επιτακτικής όσο και της δεσμευτικής της ισχύος : η ακριβής τήρηση των περιβαλλοντικών όρων είναι «σε κάθε περίπτωση υποχρεωτική», ενώ η έγκριση των όρων δεσμεύει τις διοικητικές αρχές που είναι αρμόδιες για όλες τις ενέργειες που απαιτεί η πραγματοποίηση του έργου, όπως είναι η απόφαση για διενέργεια δημοπρασίας, η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας βιομηχανικής μονάδας, ενδεχομένως η κήρυξη απαλλοτρίωσης κ.λ.π.

Η πράξη έγκρισης είναι κατά δεύτερον, μια διοικητική πράξη με πρόσθετο ή παρεπόμενο όρο : η διοίκηση επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο φορέα υλοποίησης του έργου ή της δραστηριότητας να προβεί στην υλοποίησή του υπό τον όρο ότι θα τηρήσει τους δεδομένους περιβαλλοντικούς όρους. Η ιδιαίτερη νομική φυσιογνωμία της διοικητικής πράξης που συνοδεύεται από όρο έχει απασχολήσει την ελληνική και αλλοδαπή θεωρία.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Α ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

Η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αφορά πρώτον, στην πραγματοποίηση νέων έργων και δραστηριοτήτων της Α κατηγορίας, και δεύτερον, στον εκσυγχρονισμό ή την επέκταση υφιστάμενων, εφόσον αυτά επιφέρουν ουσιαστικές διαφοροποιήσεις οι οποίες έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

➤ Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων σε έργα και δραστηριότητες της ομάδας 1 της Α κατηγορίας, ο ενδιαφερόμενος ή ο αρμόδιος φορέας υλοποίησης υποβάλλει στην αρμόδια διεύθυνση περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ σχετική αίτηση που συνοδεύεται από :

- Τη ΜΠΕ σε τέσσερα αντίτυπα, από τα οποία μπορεί να αναπαραχθεί. Αντίγραφο της μελέτης αυτής αποστέλλεται από την αρμόδια διεύθυνση περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ στα αρμόδια κατά περίπτωση υπουργεία.
- Την προέγκριση χωροθέτησης

➤ Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων σε έργα και δραστηριότητες της ομάδας 2 της Α κατηγορίας, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση, η οποία συνοδεύεται από :

- Την προέγκριση χωροθέτησης
- Το ερωτηματολόγιο ή την ΜΠΕ, εφόσον έχει κριθεί κατά το στάδιο της προέγκρισης χωροθέτησης ότι πρέπει να συνταχθεί τέτοια μελέτη

Το οικείο νομαρχιακό συμβούλιο λαμβάνει γνώση της ΜΠΕ και πριν από την έγκρισή της ενημερώνει τους πολίτες και τους φορείς εκπροσώπησής τους για να εκφράσουν τη γνώμη τους.

Οι περιβαλλοντικοί όροι για τις δραστηριότητες εγκρίνονται είτε με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του αρμόδιου κατά περίπτωση υπουργού είτε με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας για τα έργα

που του έχουν μεταβιβαστεί οι αρμοδιότητες έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, είτε από τον Νομόρχη για τα έργα που έχουν μεταβιβαστεί οι αρμοδιότητες . Η απόφαση αναφέρεται τουλάχιστον στα παρακάτω θέματα :

- ✓ Στο είδος και το μέγεθος της δραστηριότητας
- ✓ Στις ειδικές οριακές τιμές εκπομπής ρυπαντικών φορτίων και συγκεντρώσεων, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.
- ✓ Στις ειδικές οριακές τιμές στάθμης θορύβου και δονήσεων, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.
- ✓ Στα τεχνικά έργα και τα μέτρα αντιρρύπανσης ή γενικότερα στα μέτρα αντιμετώπισης της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, τα οποία επιβάλλεται να κατασκευαστούν ή να ληφθούν, με δεδομένο την εφαρμογή της καλύτερης διαθέσιμης τεχνολογίας και υπό τον όρο ότι η εφαρμογή τέτοιων μέτρων δεν συνεπάγεται υπερβολικό κόστος για το φορέα υλοποίησης.
- ✓ Στο περιβάλλον της περιοχής και ιδιαίτερα στα ευαίσθητα στοιχεία και ενδεχομένως στις ειδικά προστατευόμενες ζώνες και στον καθορισμό αναγκών για την διατήρηση τους μέτρων και έργων .
- ✓ Στον καθορισμό του χρονικού διαστήματος για το οποίο ισχύει η χορηγούμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων καθώς και των προϋποθέσεων για την αναθεώρησή τους .

Εάν μετά την υλοποίηση του έργου προκύψει ότι παρά την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων το περιβάλλον δεν προστατεύεται επαρκώς, με όμοια απόφαση επιβάλλονται πρόσθετοι όροι.

Σε περίπτωση ανανέωσης ή τροποποίησης της άδειας λειτουργίας των έργων ή των βιομηχανικών και συναφών δραστηριοτήτων, το κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργείο ενημερώνει την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ για ενδεχόμενη επανεξέταση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων . Ο φορέας του έργου υποβάλλει σχετικό αίτημα συνοδευμένο από τεχνική έκθεση στην αρμόδια κεντρική ή περιφερειακή υπηρεσία περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ, η οποία οφείλει να γνωμοδοτήσει αν πρόκειται για περιβαλλοντική επέμβαση μείζονος σημασίας. Εάν η γνωμοδότηση είναι αρνητική, ο υπόχρεος απαλλάσσεται από τη διαδικασία προέγκρισης χωροθέτησης ή ακόμη και από τη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Εάν όμως η γνωμοδότηση είναι θετική, τότε ο φάκελος μαζί με τις απόψεις της εν λόγω υπηρεσίας διαβιβάζεται στην αρμόδια κατά περίπτωση κεντρική ή περιφερειακή υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ και ακολουθείται η διαδικασία που περιγράφηκε παραπάνω.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Β ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων σε έργα ή δραστηριότητες της Β κατηγορίας, ο ενδιαφερόμενος ή ο αρμόδιος φορέας υποβάλλει στην αρμόδια νομαρχιακή υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ σχετική αίτηση που συνοδεύεται από τα οριζόμενα στον πίνακα 3 του άρθρου 16 της ΚΥΑ 69269/90 . Αντίγραφο των πιο πάνω δικαιολογητικών διαβιβάζεται στην νομαρχιακή υπηρεσία του αρμόδιου κατά περίπτωση υπουργείου καθώς και στον Οργανισμό Αθήνας ή Θεσσαλονίκης αντίστοιχα όταν πρόκειται για τις περιοχές αυτές. Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται, εφόσον του ζητηθεί, να αιτιολογεί τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο. Οι περιβαλλοντικοί όροι για τα έργα και τις δραστηριότητες εγκρίνονται

με απόφαση του οικείου νομάρχη . Η απόφαση αυτή αναφέρεται τουλάχιστον στα παρακάτω θέματα:

- Στο είδος και το μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας.
- Στις ειδικές οριακές τιμές εκπομπής ρυπαντικών φορτίων και συγκεντρώσεων, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.
- Στα τεχνικά έργα και τα μέτρα αντιρρύπανσης ή γενικότερα στα μέτρα αντιμετώπισης της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, τα οποία επιβάλλεται να κατασκευασθούν ή να ληφθούν, με δεδομένο την εφαρμογή της καλύτερης διαθέσιμης τεχνολογίας και υπό τον όρο ότι η εφαρμογή τέτοιων μέτρων δεν συνεπάγεται υπερβολικό κόστος για το φορέα υλοποίησης.
- Στον καθορισμό του χρονικού διαστήματος για το οποίο ισχύει η χορηγούμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων .

Σε περίπτωση ανανέωσης ή τροποποίησης της άδειας λειτουργίας των έργων ή των βιομηχανικών και συναφών δραστηριοτήτων, η αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργείου, πριν από την χορήγησή της , ενημερώνει την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ για ενδεχόμενη επανεξέταση των εγκεκριμένων όρων .

5.3 ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Για τα έργα για τα οποία απαιτείται Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων (ή Προέγκριση Χωροθέτησης) και εκτιμάται από την αρμόδια υπηρεσία ότι οι προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις είναι μικρής έκτασης και έντασης, όσον αφορά στις επιπτώσεις τους στο

φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, μπορεί να υπάρξει απαλλαγή από την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Η απαλλαγή αυτή χορηγείται είτε από την Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ, εφόσον αυτή έχει την αρμοδιότητα έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων, είτε από την διεύθυνση ΠΕΧΩ της οικείας Περιφέρειας, εφόσον την αρμοδιότητα έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων έχει ο Γ.Γ. της Περιφέρειας.

Για την χορήγηση της απαλλαγής η αρμόδια για την υλοποίηση και τη λειτουργία του έργου υπηρεσία ετοιμάζει φάκελο ο οποίος περιλαμβάνει τα ακόλουθα :

- Συνοπτική περιγραφή των υφιστάμενων έργων με την παράθεση τεχνικών στοιχείων και στοιχείων σκοπιμότητας του έργου .
- Συνοπτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος με αναφορά στην ύπαρξη ευαίσθητων ή προστατευόμενων περιοχών, περιοχών αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, αισθητικών δασών κ.λ.π.
- Περιγραφή του προτεινόμενου έργου με την παράθεση τεχνικών στοιχείων.
- Οριζοντιογραφίες του έργου κλίμακας 1:50000 και 1:5000 ή άλλης καταλληλότερης, ανάλογα με το μέγεθος του έργου. Στις οριζοντιογραφίες θα παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση, ενώ με έγχρωμα στοιχεία θα παρουσιάζονται οι προτεινόμενες παρεμβάσεις. Επίσης με έγχρωμα στοιχεία θα εμφανίζονται οι ευαίσθητες ή προστατευόμενες περιοχές. Σημειώνεται ότι στην οριζοντιογραφία 1:5000 θα εμφανίζεται το ανάγλυφο της περιοχής .
- Φωτογραφική τεκμηρίωση της περιοχής και του έργου. Οι θέσεις λήψης των έγχρωμων φωτογραφιών θα εμφανίζονται σε χάρτη κατάλληλης κλίμακας.

- Γραπτή θετική γνωμοδότηση της διεύθυνσης ΠΕΧΩ της οικείας Περιφέρειας με την οποία θα επιβεβαιώνεται το γεγονός των μη ουσιαστικών διαφοροποιήσεων ως προς τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από την υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου.

Ο προαναφερόμενος φάκελος από την αρμόδια υπηρεσία για την υλοποίηση και τη λειτουργία του έργου διαβιβάζεται είτε στο ΥΠΕΧΩΔΕ είτε στη διεύθυνση ΠΕΧΩ της οικείας Περιφέρειας με το ερώτημα «αν από προτεινόμενο έργο επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις ως προς τις επιπτώσεις του στο περιβάλλον και ως εκ τούτου αν απαιτείται η εκπόνηση ΜΠΕ.

Τελικά, η Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού ή η διεύθυνση ΠΕΧΩ της οικείας Περιφέρειας αποφαινεται επί του θέματος με σχετικό έγγραφο.

Σε περίπτωση όμως αρνητικής γνωμοδότησης της διεύθυνσης ΠΕΧΩ της οικείας Περιφέρειας θα πρέπει να εκπονηθεί ΜΠΕ και ως εκ τούτου είναι περιττή η προετοιμασία του προαναφερόμενου φακέλου προς τη Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ.

5.4 ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΜΠΕ ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η κύρια μελέτη του έργου εκτελείται συνήθως σε τρία στάδια :

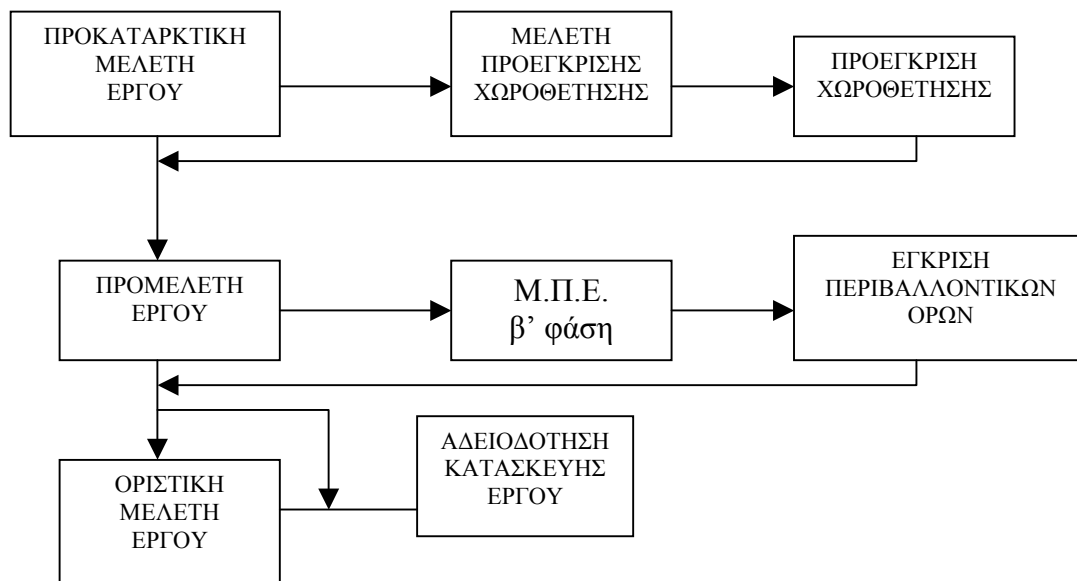
- την **προκαταρκτική μελέτη**, όπου γίνεται η σύλληψη του έργου και εξετάζονται οι τυχόν εναλλακτικές λύσεις θέσεις ή μορφής του
- την **προμελέτη**, όπου μελετάται και σχεδιάζεται κατ'αρχήν το έργο στο σύνολό του πλην των λεπτομερειών του
και
- την **οριστική μελέτη**, όπου μελετάται και σχεδιάζεται σε πλήρη λεπτομέρεια το έργο και ετοιμάζονται τα τεύχη δημοπράτησής του

Όπως είναι κατανοητό υπάρχουν αποκλίσεις για ορισμένα είδη έργων. Έτσι στα οικοδομικά έργα τα τρία στάδια έχουν διαφορετικό περιεχόμενο και τίτλο (προμελέτη, οριστική μελέτη, μελέτη εφαρμογής), ενώ για κάποια έργα (π.χ. εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων) παραλείπεται το στάδιο οριστικής μελέτης και συντάσσονται κατευθείαν τα τεύχη δημοπράτησης μετά την προμελέτη.

Η αλληλουχία μελετών έχει προσδιοριστεί με τις εγκυκλίους 37/95 και 27/97 του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Με βάση το πρώτο στάδιο της Μ.Π.Ε. για το έργο ή τη δραστηριότητα, θα δίνεται η έγκριση της χωροθέτησής του, και στην συνέχεια θα υλοποιείται η προμελέτη του έργου, με την εγκριθείσα λύση υλοποίησής του. Τέλος, θα αξιολογείται η ανάγκη για την εκπόνηση του δεύτερου σταδίου της Μ.Π.Ε., με βάση το μέγεθος του έργου την έκταση και την ένταση των επιπτώσεων. Το δεύτερο στάδιο της Μ.Π.Ε. λόγω του γεγονότος ότι εκπονείται παράλληλα ή μετά την προμελέτη και ολοκληρώνεται πριν από την ολοκλήρωση της οριστικής μελέτης, δίνεται η δυνατότητα να ληφθούν υπόψη οι προτάσεις της Μ.Π.Ε. καθώς και οι Εγκεκριμένοι Περιβαλλοντικοί Όροι, για την καλύτερη δυνατή ένταξη του έργου ή της δραστηριότητας στο περιβάλλον.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα το νομικό πλαίσιο, με την έκδοση αντίστοιχων εγκυκλίων η εκπόνηση των Μ.Π.Ε. διαπλέκεται με τις συγκεκριμένες φάσεις εκπόνησης του έργου ή της δραστηριότητας. Η σαφήνεια της διαπλοκής αυτής επιτρέπει τη μείωση των νεκρών χρόνων στη συνολική προώθηση του έργου, ξεκαθαρίζει τις σχέσεις του μελετητή του έργου και του μελετητή της Μ.Π.Ε., επιτρέπει τη διαμόρφωση και τήρηση χρονοδιαγράμματος, διευκολύνει την ουσιαστική αξιοποίηση της Μ.Π.Ε. από τη μελέτη του έργου και αντίστροφα.

Η αρχική και σημαντικότερη λήψη απόφασης (προέγκριση χωροθέτησης) που ουσιαστικά σημαίνει - σχεδόν στο σύνολο των περιπτώσεων - οριστική κατάφαση ή άρνηση της υλοποίησης του έργου, λαμβάνεται με την χρήση επαρκών στοιχείων και με θεμελιωμένη επιχειρηματολογία. Με τον τρόπο αυτό η απόφαση αποκτά περιεχόμενο και μπορεί να βασιστεί σε αντικειμενικά στοιχεία.

Η τήρηση της ομαλής αλληλουχίας εξασφαλίζει αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση του έργου σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος.

6. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Σημαντικό για το πεδίο εφαρμογής της απόφασης είναι το άρθρο 17, το οποίο στην παράγραφο 2 προβλέπει ότι έργα ή δραστηριότητες που κατά την έναρξη ισχύος της απόφασης υφίστανται ή βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής ή έχουν λάβει, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις ως προς την διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του άρθρου 9 της απόφασης μετά τέσσερα χρόνια από την έναρξη ισχύος της. Αν η άδεια λειτουργίας λήγει πριν από την τετραετία, η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανανέωση ή την τροποποίηση της άδειας λειτουργίας. Εάν πριν από την πάροδο της τετραετίας, κατά την κατασκευή ή την λειτουργία του έργου ή της δραστηριότητας, προκύψει ότι δεν προστατεύεται επαρκώς το περιβάλλον, επιβάλλονται περιβαλλοντικοί όροι σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της υπουργικής απόφασης.

Κατά τη παράγραφο 2, σε περίπτωση ανανέωσης ή τροποποίησης της άδειας λειτουργίας υφιστάμενων έργων ή δραστηριοτήτων της Α' και Β' κατηγορίας, η αρμόδια κεντρική ή νομαρχιακή υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργείου πριν από την χορήγησή της ενημερώνει την αντίστοιχη υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ για ενδεχόμενη επανεξέταση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων.

Κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 17, κατά την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα ή δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 επιδιώκεται η σταδιακή προσαρμογή τους στην καλύτερη διαθέσιμη τεχνολογία λαμβάνοντας κυρίως υπόψη την κατάσταση του περιβάλλοντος, τα τεχνικά χαρακτηριστικά των εγκαταστάσεων, το ποσοστό χρησιμοποίησης και την υπόλοιπη διάρκεια ζωής τους, την φύση και το μέγεθος των ρυπαντικών εκπομπών της εγκατάστασης καθώς και την σκοπιμότητα του να μην προκύπτει υπερβολικό κόστος για την εν λόγω εγκατάσταση, με βάση ιδίως την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης.

Το άρθρο 18 ρυθμίζει τον τρόπο ενημέρωσης των κοινοτικών φορέων σχετικά με την πρόληψη και την μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος κατ'εφαρμογή της υπουργικής απόφασης καθώς και με τις μεθόδους, τον τεχνικό εξοπλισμό και τις οριακές τιμές των εκπομπών και της ποιότητας των αποδεκτών.

6.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΟΡΩΝ

Πρόσθετοι ή παρεπόμενοι όροι είναι ειδικές ρήτρες της διοικητικής πράξης, με τις οποίες η εκδούσα αρχή εξαρτά την ισχύ της πράξης από την τήρηση ορισμένης συμπεριφοράς εκ μέρους του αποδέκτη.

Οι πρόσθετοι όροι έχουν ως βασικό στόχο να αποτρέψουν τους κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν για το κοινωνικό σύνολο από την άσκηση της εγκρινόμενης δραστηριότητας, έχουν δηλαδή ένα ρόλο διοικητικής αστυνομίας. Εκδίδοντας μια διοικητική άδεια υπό όρο, η διοικητική αρχή δηλώνει ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα εγκρίνεται ως προς τις βασικές παραμέτρους που επιδιώκει, αλλά κατά τα λοιπά δημιουργεί ή ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα. Ανάμεσα στην λύση να χορηγήσει απλώς την άδεια ελπίζοντας ότι ο αποδέκτης της θα συμμορφωθεί προς την ισχύουσα νομοθεσία ή να την απορρίψει, επικαλούμενη υποθετικούς κινδύνους και στερούμενη των ευεργετικών συνεπειών της δραστηριότητας για κάποιο κλάδο λ.χ. της εθνικής οικονομίας, η διοικητική αρχή κρίνει προτιμότερο να ικανοποιήσει το συνταγματικό δικαίωμα του ιδιώτη για συμμετοχή στην οικονομική ζωή απαριθμώντας με λεπτομέρεια τις απαιτήσεις υπό μορφή όρων.

Κλασικός χώρος παρόμοιας σύγκρουσης εννόμων αγαθών ή καταστάσεων είναι το σύγχρονο αστυνομικό δίκαιο, όπου το εν στενή έννοια συμφέρον του ιδιώτη και το συμφέρον προώθησης της εθνικής οικονομίας, παράμετρος του δημοσίου συμφέροντος, συγκρούεται με το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου για προστασία του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με πάγια νομολογία, η ίδρυση ή η επέκταση βιομηχανικών, βιοτεχνικών

εργαστηρίων και εν γένει μηχανολογικών εγκαταστάσεων απαγορεύεται χωρίς «ειδική άδεια», με την οποία η διοίκηση εγκρίνει την σχετική δραστηριότητα, αφού εξετάσει λεπτομερώς τις συνθήκες γειτνίασης με κατοικημένες περιοχές και καθορίσει εκ των προτέρων τους όρους εκείνους , «οι οποίοι πρέπει να τηρούνται προς προστασία του προσωπικού, των περιόικων και του κοινού από παντός κινδύνου βλάβης υγείας ή οχλήσεων εκ της λειτουργίας της εγκαταστάσεως».

Το σύγχρονο αστυνομικό δίκαιο δεν είναι ωστόσο μόνο το δίκαιο της δημόσιας τάξης, δηλαδή το δίκαιο της αποτροπής των κινδύνων που εκφράζονται μέσω της διπολικής σχέσης διοίκηση-διοικούμενου, στην οποία οι τρίτοι δεν έχουν, σύμφωνα με την κλασική οπτική, καμία αξίωση, σε περίπτωση που βλάπτονται από ενέργειες του ενός ή του άλλου πόλου της παραπάνω σχέσης. Στο κλασικό αστυνομικό δίκαιο οι τρίτοι που οχλούνται από συγκεκριμένη ιδιωτική δραστηριότητα δεν επέχουν συνεπώς θέση αυτοτελούς νομικού υποκειμένου αλλά απλού εκπροσώπου του συνόλου, τυχόν δε ωφέλειά τους από εφαρμογή γενικών διατάξεων, π.χ. περί προστασίας από οχληρές εγκαταστάσεις, θεωρείται απλή αντανάκλαση του δημοσίου συμφέροντος.

6.2 ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ (Ε.Π.Μ.)

Οι ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες απαιτούνται προκειμένου ορισμένες φυσικές περιοχές να ενταχθούν στο σύστημα προστασίας της φύσης και του τοπίου που θεσπίζεται με τα άρθρα 18 επ. του Ν.1650/86. Με τις Ε.Π.Μ. ασχολούνται τα άρθρα 11 έως 15 της υπουργικής απόφασης.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1, περιεχόμενο των Ε.Π.Μ. συνιστούν οι προδιαγραφές που περιγράφονται στον πίνακα 4 του άρθρου 16 της απόφασης. Κάθε Ε.Π.Μ. περιλαμβάνει κατά περίπτωση, ανάλογα με το προστατευτέο αντικείμενο, τις προδιαγραφές που κυρίως απαιτούνται για την τεκμηρίωση της σημασίας του

προστατευτέου αντικειμένου, της ένταξής του σε μια από τις κατηγορίες του άρθρου 18 και της σκοπιμότητας των προτεινόμενων μέτρων. Σύμφωνα με την παράγραφο 3, η επιλογή προδιαγραφών για κάθε Ε.Π.Μ. πραγματοποιείται από τον φορέα ανάθεσης ή κατάρτισης της που προσδιορίζεται στο άρθρο 12 της απόφασης. Για την επιλογή αυτή απαιτείται η γνώμη των αρμοδίων Διευθύνσεων του ΥΠΕΧΩΔΕ και του Υπουργείου Γεωργίας, η οποία πρέπει να παρέχεται εντός προθεσμίας είκοσι ημερών από τότε που θα περιέλθει σ' αυτούς το σχετικό ερώτημα. Εάν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η επιλογή των προδιαγραφών πραγματοποιείται και χωρίς την γνώμη των υπηρεσιών αυτών.

Το άρθρο 12 παράγραφοι 1 και 2 προσδιορίζει τους φορείς ανάθεσης ή κατάρτισης των Ε.Π.Μ. . Έτσι, αρμόδιοι φορείς είναι το δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι δημόσιες επιχειρήσεις και οι λοιποί οργανισμοί «δημοσίου συμφέροντος» καθώς επίσης και φυσικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που έχουν ως έδρα την Ελλάδα ή άλλη χώρα.

Το άρθρο 13 ορίζει τον τρόπο και την διαδικασία ανάθεσης των Ε.Π.Μ. Κατά την παράγραφο 1, για την ανάθεση Ε.Π.Μ. ο εργοδότης προβαίνει σε δημόσια πρόσκληση ενδιαφέροντος που δημοσιεύεται σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες της πρωτεύουσας και σε μία ημερήσια εφημερίδα της έδρας του νομού ή των νομών στους οποίους αναφέρεται η Ε.Π.Μ. καθώς και στο Ενημερωτικό Δελτίο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Η παραλαβή της μελέτης πραγματοποιείται με την έκδοση από τον εργοδότη βεβαίωσης ότι ο ανάδοχος συμμορφώθηκε με τις συμβατικές του υποχρεώσεις και ακολουθεί η έγκριση της μελέτης. Η βεβαίωση αυτή και η εγκριτική απόφαση του εργοδότη εκδίδονται μέσα σε προθεσμία όχι μικρότερη των είκοσι ημερών. Το άρθρο 15 ορίζει ότι η μελέτη αποστέλλεται στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ.

7. ΜΕΘΟΔΟΙ ΓΙΑ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ (ΜΠΕ)

Υπάρχουν αρκετές μεθοδολογίες οι οποίες αναφέρονται στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από έργα και προγράμματα (Clark 1981, Canter 1984). Για την εκτίμηση αυτών χρησιμοποιούνται ορισμένες τεχνικές μελέτης επιπτώσεων. Οι τεχνικές αυτές είναι μελετητικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό - προσδιορισμό των σχετικών παραμέτρων και μεταβλητών με την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Δεν υπάρχει μια μέθοδος σε χρήση σε όλες τις χώρες. Οι μέθοδοι ποικίλουν ανάλογα με :

- Εθνική εμπειρία στις ΜΠΕ
- Εθνικές προδιαγραφές για την ποιότητα του περιβάλλοντος (αέρα, νερό, θόρυβο)
- Διαθέσιμα περιβαλλοντικά " βασικά " δεδομένα, έναντι των οποίων γίνεται ο συνεχής έλεγχος των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Ενδεικτικά αναφέρονται παρακάτω, ορισμένες από τις τεχνικές διερεύνησης :

1. Μήτρες (Matrices)
2. Τεχνικές επιλογής και διαχωρισμού (Screening methods)
- 3.Κινδύνων και αβεβαιότητας (Hazard and uncertainty)
- 4.Συστήματα πληροφοριών (Systems analysis)
- 5.Μέθοδοι περιβαλλοντικής απογραφής (Environmental survey methods)
- 6.Περιβαλλοντικών προβλέψεων (Environmental forecasting)
- 7.Κατάλογοι (Checklists)

Από τις προαναφερθείσες τεχνικές , θα γίνει μια προσπάθεια ανάλυσης και κριτικής σε δύο από αυτές. Συγκεκριμένα θα επικεντρωθεί το ενδιαφέρον σας στις ακόλουθες τεχνικές :

- Κατάλογοι (Checklists)
- Μήτρες (Matrices)

7.1 ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΩΝ

Από τις πλέον απλές και εφαρμόσιμες τεχνικές είναι αυτή των καταλόγων. Η σύνθεση ενός καταλόγου, στον οποίο θα απαριθμούνται οι παράγοντες και οι μεταβλητές κύρια του περιβάλλοντος που θα επηρεαστούν από την εκτέλεση του έργου / προγράμματος , είναι ο απώτερος στόχος της παραπάνω τεχνικής. Υπάρχουν διάφορα είδη Checklist όπως:

- Περιγραφικοί (Descriptive Checklist)
- Κατάλογος βαθμίδων (Scaling Checklist)
- Κατάλογος ιεράρχησης (Ranking Checklist)

Η σύνθεση των καταλόγων πρέπει να στηρίζεται στην εκτίμηση που δίνεται από τους "ειδικούς" (experts) τόσο του προς κρίση έργου όσο και του περιβάλλοντος που θα γίνει το έργο.

Η μη ύπαρξη μετρητικών στοιχείων για τη διερεύνηση των επιπτώσεων στα πρώτα στάδια τουλάχιστον του έργου, καθιστούν την όλη διαδικασία σύνταξης του καταλόγου, αρκετά ευάλωτη σε κριτική.

Η ύπαρξη βάσης δεδομένων (Data Bank) με στοιχεία και πληροφορίες του παρελθόντος από τυχόν παρεμφερείς περιπτώσεις με το υπό μελέτη έργο / πρόγραμμα συντελεί στον περιορισμό της υποκειμενικότητας της σύνθεσης των καταλόγων.

7.2 ΜΗΤΡΑ (Matrix) ΔΙΠΛΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΤΑ Leopold

Η παραπάνω τεχνική χρησιμοποιείται ως εργαλείο που συνδυάζει την χρήση δύο καταλόγων και συνδέει τα χαρακτηριστικά του έργου με τις περιβαλλοντικές μεταβλητές, όπου διερευνώνται οι επιπτώσεις.

Σε κάθε έργο παρατηρούμε ορισμένα στάδια υλοποίησης όπως:

- * Στάδιο Διερεύνησης περιοχής και χώρων προπαρασκευής
- * Στάδιο Κατασκευής
- * Στάδιο Λειτουργίας και συντήρησης
- * Στάδιο Μελλοντικής ανάπτυξης του έργου

Οι παράμετροι μεταβλητές που διερευνώνται διακρίνονται σε :

- φυσικό - χημικούς
- βιολογικούς
- κοινωνικούς - οικονομικούς - πολιτιστικούς - αισθητικούς

Ο τρόπος λειτουργίας της μήτρας διπλής εισόδου είναι ο ακόλουθος:

Στοιχεία εισαγωγής είναι οι προτεινόμενες επεμβάσεις του έργου (γραμμές) και σημειώνεται η επίπτωση που δημιουργείται στα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος και τις υφιστάμενες συνθήκες (στήλες). Παράλληλα σημαντικά και καθοριστικά κριτήρια αποτελούν το μέγεθος και η σπουδαιότητα των επιπτώσεων.

Για τον σκοπό αυτό συμφωνείται εκ των προτέρων σε μια κλίμακα σημαντικότητας (βαρών) εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων οι μέγιστες και οι ελάχιστες τιμές.

Οι παραδοχές που γίνονται είναι οι εξής :

- » ότι οι επιπτώσεις εκτιμώνται με τα δεδομένα σημερινά τεχνολογικά στοιχεία
- » ότι ο χρονικός ορίζοντας είναι αυτός της ζωής του έργου και ότι ορισμένες ποιοτικές μεταβολές αποκτούν τη συνεχή μέτρηση και παρακολούθηση

Η μήτρα διπλής εισόδου πρέπει να γίνεται για όλες τις φάσεις του έργου διότι πολλές επιπτώσεις εμφανίζονται σε μια από τις φάσεις του έργου.

7.3 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ BATELLE COLUMBUS ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Ένα πιο εξελιγμένο Περιβαλλοντικό Σύστημα Εκτίμησης (EES) αναπτύχθηκε από το Batelle για το Bureau of Reclamation ειδικά για έργα υδάτινων πόρων.

Το σύστημα λειτουργεί ως εξής:

- i. ένας ιεραρχικός κατάλογος από 78 παραμέτρους (OP) δημιουργείται
- ii. κάθε παράμετρος έχει ατομικό συντελεστή βαρύτητας ώστε να ξεπεράσει το πρόβλημα των συγκρίσεων και αθροίσεων που είναι έμφυτα στη μέθοδο της μήτρας
- iii. 100 βαθμοί κατανέμονται ανάμεσα στις 78 μεταβλητές. Αυτοί οι βαθμοί εξάγονται με τεχνικές ερωτήσεων και απαντήσεων που χρησιμοποιούνται στην κοινωνική ψυχολογία. Αφού εξαχθούν, για μια συγκεκριμένη περιοχή υδάτινων πόρων, δεν αλλάζουν. Μπορούν να αλλάξουν για ένα έργο που δεν αφορά υδάτινους πόρους ή για ένα άλλο έργο υδάτινων πόρων σε διαφορετική περιοχή.
- iv. Η μέθοδος παράγει μετρήσεις ποιότητας περιβάλλοντος σε προ και μετά αναπτυξιακής καταστάσεις για όλες τις σχετικές παραμέτρους. Κάθε ποιότητα

βαθμολογείται από 0 (πολύ κακή) έως 1 (πολύ καλή) . Στο BOD, για παράδειγμα, "πολύ κακή" ποιότητα μπορεί να είναι το μέγιστο επιτρεπόμενο όριο βάσει του νόμου και "πολύ καλή" μπορεί να είναι η ποιότητα νερού σε έναν όμοιο ποταμό που δεν δέχεται λύματα. Εάν σε καταστάσεις πριν από την κατασκευή του αναπτυξιακού έργου το BOD ήταν 0,5 τότε μια βελτίωση του BOD (δηλ. ελάττωση του) μπορεί να αυξήσει την βαθμολογία στο 0,7 . Με αυτόν τον τρόπο ευεργετικές και επιζήμιες αλλαγές μπορούν να μετρηθούν.

- v. Μετατροπή της εκτίμησης μιας παραμέτρου σε ποιότητα περιβάλλοντος επιτυγχάνεται με την χρήση μαθηματικών συναρτήσεων για κάθε παράμετρο. Αυτό γίνεται από ειδικούς π.χ. OP στην κτηνοτροφία: το βέλτιστο επίπεδο της πυκνότητας βοσκής είναι όταν πάνω από 50% της βλάστησης του εδάφους καταναλώνεται. Κάτω από 50% και η πλήρης δυνατότητα της βλάστησης δεν χρησιμοποιείται για τροφή, και ξήρανση μπορεί να συμβεί οδηγώντας στην καταπάτηση των θάμνων κ.λ.π. Πάνω από 60% μπορεί να αρχίσει να χειροτερεύει και η σταθερότητα του εδάφους. Σαν ένα συγκεκριμένο παράδειγμα, εάν μόνο 40% καταναλώνεται, τίθεται ποιότητα περιβάλλοντος 0,8.
- vi. Η διαδικασία που εφαρμόζεται λειτουργεί ως εξής :
- a) Βρίσκουμε την ισχύουσα ποιότητα περιβάλλοντος με αναφορά είτε στα υπάρχοντα στοιχεία είτε στις ειδικές μελέτες και τα μετατρέπουμε σε αδιάστατα μεγέθη με την σχετική μαθηματική συνάρτηση
 - b) Πολλαπλασιάζουμε με τον σχετικό συντελεστή βαρύτητας ώστε να δώσει μια "περιβαλλοντική μονάδα εκτίμησης" (EIU)
 - c) Προβλέπουμε τις αλλαγές σε κάθε σχετική παράμετρο και ξαναυπολογίζουμε την "περιβαλλοντική μονάδα εκτίμησης"
 - d) Αθροίζουμε όλες τις προ και μετά περιβαλλοντικές μονάδες εκτίμησης και συγκρίνουμε

vii. Οι καμπύλες της Περιβαλλοντικής Μαθηματικής Συνάρτησης είναι ένα ενδιαφέρον στοιχείο των Περιβαλλοντικών Συστημάτων Εκτίμησης

- a) Συνήθως κατασκευάζονται από ειδικούς με ειδικές γνώσεις στον σχετικό τομέα της σταθερότητας των οικοσυστημάτων. Οι συναρτήσεις επιβάλλουν μια ακρίβεια της κριτικής σκέψης κάτι που δεν επιχειρείται από καμιά άλλη μεθοδολογία Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, αλλά απαιτούν ειδικές οικολογικές γνώσεις της περιοχής
- b) Οι συναρτήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αποφασιστεί, από υπάρχοντες τάσεις, οι πιθανές συνθήκες του περιβάλλοντος της περιοχής εάν η κατασκευή του αναπτυξιακού έργου δεν προχωρήσει. Οι προβλεπόμενες συνθήκες ανάπτυξης και μη-ανάπτυξης μπορούν τότε να συγκριθούν για να εκτιμηθεί η συνολική επίπτωση της πρότασης στην περιοχή.

7.4 ΚΡΙΤΙΚΗ

Στην τεχνική των καταλόγων όπως ήδη προαναφέρθηκε υπάρχει έντονο το στοιχείο της υποκειμενικότητας (subjectivity).

Τρόπος άμβλυνσης της εκτιμητικής αυθαιρεσίας με υποκειμενικά κριτήρια είναι η δημιουργία τράπεζας πληροφοριών (data bank) όπου θα συσσωρεύονται στοιχεία και πληροφορίες με στόχο την κατά περίπτωση ανάκτησή τους όταν απαιτηθεί για να χρησιμοποιηθούν ως ελεγχόμενη και "εξακριβωμένη εισροή" σε μελέτες επιπτώσεων.

Θα πρέπει όμως να τονιστεί ότι οι κατάλογοι παρουσιάζουν ευκολία στην κατάρτισή τους και σε συνδυασμό με την άμεση και γρήγορη δυνατότητα συμπλήρωσής τους μας παρέχεται η δυνατότητα για έμμεση κατεύθυνση στο σχηματισμό πολιτικής.

Η τεχνική της μήτρας διπλής εισόδου περιέχει και αυτή το στοιχείο της υποκειμενικότητας, αλλά περιορίζεται με την εισαγωγή βαρών.

Η μήτρα διπλής εισόδου θα πρέπει να συμπληρώνεται από ειδικούς για κάθε μεταβλητή ξεχωριστά έτσι ώστε να καθίσταται όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστη στην εξαγωγή συμπερασμάτων.

Θα πρέπει να τονιστεί η χρησιμότητα της παραπάνω τεχνικής για την αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων στην μελέτη ενός έργου ή δραστηριότητας / προγράμματος.

Για την κάθε παράμετρο βαθμολογούνται οι επιπτώσεις από τις εναλλακτικές μορφές και γίνεται η εκτίμηση.

Με την μέθοδο αυτή φαίνεται ποια από τις εναλλακτικές λύσεις έχει τις μεγαλύτερες ή λιγότερες επιπτώσεις χωρίς όμως να δίνεται και τη σωστή πρόβλεψη για την ύπαρξη επιπτώσεων.

Η παραπάνω τεχνική δεν μπορεί να συμπεριλάβει τις δευτερεύουσες ή δευτερογενείς επιπτώσεις και πρέπει να συνδυάζεται με άλλο πίνακα ή networks.

Μειονέκτημα στην εφαρμογή της μήτρας διπλής εισόδου είναι ότι δεν έχει επιτευχθεί ακόμη η αυτοματοποίηση της και δεν έχουν βρεθεί κάποια όρια (αριθμητικά) βάση των οποίων να μπορούμε να κρίνουμε αμέσως και αντικειμενικά το μέγεθος των θετικών και αρνητικών επιπτώσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο οι κατάλογοι όσο και οι μήτρες διπλής εισόδου πρέπει να συνοδεύονται από τεχνικές εκθέσεις στις οποίες θα αναφέρονται μεταξύ των άλλων ο τρόπος δημιουργίας τους. Επίσης θα πρέπει να αιτιολογούνται τα αποτελέσματα που προκύπτουν.

Η συμπλήρωση της μήτρας διπλής εισόδου είναι χρονοβόρα διαδικασία, απαιτεί δε εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό. Σε αμφότερες τεχνικές που αναλύθηκαν πρέπει να τονισθεί ότι υπάρχει δυσκολία στην ανάλυση της εκτίμησης σε "μελλοντικά" φαινόμενα ή καταστάσεις.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η εφαρμογή των παραπάνω τεχνικών στις διαδικασίες εκτίμησης επιπτώσεων.

<i>Διαδικαστική δραστηριότητα</i>	<i>Κατάλληλες τεχνικές</i>
Προσδιορισμός επιπτώσεων	Μήτρες
Περιγραφή υφιστάμενης κατάστασης	Μήτρες / Κατάλογοι
Πρόβλεψης και εκτίμησης επιπτώσεων	Κατάλογοι
Επιλογή προταθείσας επέμβασης	Μήτρες / Κατάλογοι περιγραφής βαθμονόμησης

Συγκεφαλαιώνοντας θα πρέπει να τονιστεί ότι πρέπει -επιβάλλεται- να προχωρήσουμε με βάση τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εφαρμογή των παραπάνω μεθόδων και τεχνικών που θα βελτιώσουν τις σχετικές μεθοδολογίες, χωρίς να παραγνωρίζουμε βέβαια την αξία και τις βάσεις που μας έδωσαν οι προηγούμενες κριτικές.

ΜΗΤΡΑ ΔΙΠΛΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΤΑ ΛΕΟΡΟΛΔ

		ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ			
		1	2	3	4
ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	α				
	β		5		
	γ		2		
	δ				
	ε				
	ζ	↓		↓	

βαθμονόμηση
μεγέθους
επίπτωσης

Βαθμονόμηση
σπουδαιότητας
επίπτωσης

8. ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

8.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΘΕΣΠΙΣΜΕΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Οι υποβαλλόμενες περιβαλλοντικής μελέτες κυκλοφορούν πριν εγκριθούν, σε μια ομάδα θεσπισμένων συμβούλων για σχολιασμό. Η "αρμόδια Αρχή" για τις ΜΠΕ είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος, αλλά αυτό αποτελείται από πολλές Διευθύνσεις - Υπηρεσία Δρόμων, Υπηρεσία Νερών, Υπηρεσία Περιβάλλοντος, Υπηρεσία Προγραμματισμού κ.λ.π. Η Υπηρεσία Προγραμματισμού είναι μια Διεύθυνση του Υπουργείου Περιβάλλοντος που έχει πρωτίστως την αρμοδιότητα της εφαρμογής των ΜΠΕ αλλά είναι ελεύθερη να καλέσει οποιαδήποτε άλλη Υπηρεσία του Υπουργείου για συμβουλές ασκώντας έτσι τα καθήκοντα της .

Με αυτό τον τρόπο η Υπηρεσία Περιβάλλοντος ζητείται συχνά να κάνει σχόλια. Το Συμβούλιο για την Διατήρηση της Φύσης και της Υπαίθρου (CNCC) είναι ένα θεσπισμένο, εθελοντικό, συμβουλευτικό Σώμα που συμβουλεύει την Υπηρεσία Περιβάλλοντος σε θέματα που σχετίζονται με τη διατήρηση της φύσης και της υπαίθρου και το οποίο ζητείται επίσης να σχολιάσει στις Περιβαλλοντικές Δηλώσεις.

8.2 ΠΟΙΟΣ ΚΡΙΝΕΙ ΤΟΥΣ ΚΡΙΤΕΣ ::

Οι διαδικασίες παροχής συμβούλων που συνοψίστηκαν παραπάνω δεν είναι οι επίσημες. Συμβαίνουν επειδή η Υπηρεσία Προγραμματισμού στοχεύει την προσοχή της , κυρίως σε προβλήματα χρήσης γης και ελέγχου κτιρίων και υστερεί σε περιβαλλοντικούς εμπειρογνώμονες (στην περιβαλλοντική χημεία, έλεγχο μόλυνσης, συμπεριφορά

περιβαλλοντικών συστημάτων κ.λ.π.) για να σχολιάσει βαθιά και επιδέξια στις Περιβαλλοντικές Δηλώσεις. Για αυτό καλεί τέτοιους εμπειρογνώμονες όπως προβλέπεται από μέσα από το ίδιο το Υπουργείο.

8.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

I. Έχει διεξαχθεί η Περιβαλλοντική Έκθεση την κατάλληλη στιγμή του χρόνου; Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στη εκτίμηση παρουσίας ή απουσίας σπάνιων ειδών φυτών ή ζώων . Φαινομενολογία και μετανάστευση πρέπει να εξετασθούν εδώ

II. Είναι όλες οι διαθέσιμες βάσεις περιβαλλοντικών δεδομένων ενημερωμένες και αναλυμένες σωστά; Ποια είναι η ποιότητα των χρησιμοποιούμενων πληροφοριών;

Π.χ. η χρήση μέσων παρά ακραίων στατιστικών. Δεδομένα πολύ συχνά αναλύονται επιπόλαια και διακοσμητικά (π.χ. στατιστικές ημερήσιας μέσης ροής μπορεί να χρησιμοποιηθούν για να περιγράψουν ποτάμιες περιοχές όταν οι στατιστικές πλημμύρων και χαμηλής ροής θα ήταν πιο κατάλληλες από την σκοπιά της περιβαλλοντικής εκτίμησης. Στη Βόρεια Ιρλανδία οι μέσες μηνιαίες τιμές Ελλείμματος Υγρασίας Εδάφους (Soil Moisture Deficit, SMD) έχουν χρησιμοποιηθεί για να εκτιμηθεί η βιωσιμότητα αγροτικών περιοχών όταν η 1:25 χρόνια SMD θα ήταν πιο κατάλληλη

III. Το προτεινόμενο αναπτυξιακό έργο προτείνει χρήση εκτεταμένων "ήπιων" κατασκευαστικών τεχνικών σε μια τοπική κλίμακα παρά λύσεις "σκληρών" κατασκευαστικών λύσεων

Π.χ. τα μέτρα αστικής ασφάλειας από πλημμύρες είναι συχνά συγκεκριμένα για την περιοχή και συνεχίζουν να χρησιμοποιούν "σκληρές" κατασκευαστικές λύσεις

για να ελέγξουν την ροή των πλημμύρων εκεί όπου αυτές συμβαίνουν. Εναλλακτικές στρατηγικές μπορεί να συγκεντρώσουν την προσοχή σε διεργασίες (κατασκευής) περιοχών συλλογής υδάτων, (εκδασώσεις, υπερβολική - βόσκηση, στράγγιση γης) σαν τις πιο πιθανές αιτίες πλημμύρων.

IV. Οι πληροφορίες των ΠΔ φέρουν σημαντική διαφορά στον τρόπο με τον οποίο το προτεινόμενο έργο θα ολοκληρωθεί ή είναι απλά διακοσμητικές, οπότε η ΠΔ δεν θα έπρεπε να είχε γίνει ποτέ; Οι ΠΔ θα πέσουν σε κακή υπόληψη αν δεν είναι αυστηρές και φαίνεται να κατευθύνουν το προτεινόμενο έργο σε μια κατεύθυνση που προσφέρει σημαντική προστασία στο περιβάλλον με τρόπους με τους οποίους όμοια έργα πριν το 1988 δεν θα είχαν γίνει. Από εξέταση των ΜΠΕ στις ΗΠΑ οι Ginger και Mohai συμπεραίνουν ότι υπάρχει ελλειψή σύνδεσης δεδομένων και συστάσεων και πως η Υπηρεσία εκπληρώνει κυρίως μια νόμιμη απαίτηση διαμέσου των ΜΠΕ.

V. Πώς να επιβεβαιώσει κανείς συμφωνία με τα μέσα προστασίας του περιβάλλοντος ενσωματωμένα μέσα στο αναπτυξιακό έργο με την βοήθεια της ΠΔ;

Οι ΠΔ βρίσκονται ακόμα στο βρεφικό τους στάδιο και τα μέσα παρακολούθησης των μέτρων προστασίας περιβάλλοντος που είναι ενσωματωμένα στο σχέδιο χρειάζεται να αναγνωρισθούν, αν και αυτό σπάνια συμβαίνει. Περιβαλλοντικός έλεγχος κατά την κατασκευή του έργου είναι μια δυνατότητα αλλά τα περισσότερα συμβουλευτικά σώματα αισθάνονται ότι το σύστημα που αναφέρονται αυτοί οι έλεγχοι είναι μπερδεμένο και όχι ικανοποιητικά χρηματοδοτούμενο.

VI. Πότε να αντισταθεί κανείς στις προτεινόμενες κατασκευές έργων;

8.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- i. Οι οικονομολόγοι είναι ασυμβίβαστοι σχετικά με την διαδικασία των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων γιατί η εφαρμογή τους σημαίνει τελικά την συσχέτιση της ανάπτυξης με την εφαρμογή προτύπων.
- ii. Τα πρότυπα προϋποθέτουν επιβολή των διατάξεων από ένα εξωτερικό σώμα (η ΕΡΑ στις Η.Π.Α.) και ιδιωτικές επιχειρήσεις τείνουν να είναι επιφυλακτικές σε κάθε μορφή διάταξης
- iii. Αλλά δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η άφιξη των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων έχει παρακινήσει μια οικονομική επανεκτίμηση της μόλυνσης από οικονομολόγους που δεν θα συνέβαινε χωρίς της ΝΕΡΑ και την Οδηγία Ε.Κ.
- iv. Οικονομικές εκτιμήσεις δεν μπορούν να εφαρμοστούν έτσι γρήγορα στις αξίες της αισθητικής και της ικανοποίησης λόγω ενός καθαρού περιβάλλοντος, αν και ακόμα και τώρα νέες τεχνικές ανατέλλουν.

Μια σοφή περιβαλλοντική πολιτική δεν αποτελείται αποκλειστικά από προστασία των καλύτερων διεθνών και εθνικά προστατευόμενων περιοχών (στο Η.Β. αυτές είναι περιοχές ειδικού επιστημονικού ενδιαφέροντος, εκτάσεις φυσικής ομορφιάς, ειδικές περιοχές διατήρησης, ειδικές περιοχές συντήρησης κ.λ.π.)

Τοπικά σημαντικά οικοσυστήματα δεν προφυλάγονται μόνο με νόμους αλλά πρέπει να υπερασπιστούν, αν είναι ανάγκη διαμέσου του συστήματος των δημοσίων επερωτήσεων, π.χ. Outlang Bog), ώστε να διατηρήσουν την τοπική βιοποικιλότητα. Το πρόβλημα είναι να οριστούν τα αναπτυξιακά έργα που πρέπει να αντιτίθεται κανείς και αυτά που πρέπει να εγκρίνει.

9. ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 4 του Ν. 1650/86 οι προθεσμίες έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων ορίζονται ως εξής :

- Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας Α, ομάδες 1 και 2 (ΚΥΑ 69269/90) γίνεται μέσα σε 60 μέρες από την υποβολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί για ίσο χρόνο με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και του κατά περίπτωση συναρμόδιου υπουργού, αν λόγω της σοβαρότητας του έργου ή του βαθμού δυσκολίας εκτέλεσής του δικαιολογείται η παράταση.
- Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας Β (ΚΥΑ 69269/90) γίνεται μέσα σε 40 μέρες από τη υποβολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών.

Στην υπάρχουσα νομοθεσία έχουν οριστεί σαφώς τα χρονικά όρια για τη λήψη των απαιτούμενων αδειών (Προέγκριση Χωροθέτησης, Περιβαλλοντικοί Όροι). Αν αυτά τα χρονικά όρια παρέλθουν χωρίς να υπάρχει απάντηση από τις αρμόδιες υπηρεσίες, τότε θεωρείται ότι οι όροι που προβλέπονται στη σχετική μελέτη έχουν εγκριθεί και τα σχετικά δικαιολογητικά είναι επαρκή .

Μέσα στα όρια αυτά πρέπει να συμπεριληφθεί και η διαδικασία ενημέρωσης των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους για το περιεχόμενο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΚΥΑ 75308/90) που έχει υποβληθεί.

Η διαδικασία ενημέρωσης ακολουθεί την εξής πορεία : Η αρμόδια διεύθυνση του ΥΠΕΧΩΔΕ στην οποία έχει υποβληθεί η ΜΠΕ διαβιβάζει ένα αντίγραφο στο οικείο νομαρχιακό συμβούλιο μέσα σε 15 ημέρες από την υποβολή της. Το νομαρχιακό συμβούλιο δημοσιεύει, ανακοινώνει και προσκαλεί στον Τύπο τους πολίτες και τους φορείς εκπροσώπησής τους για να διατυπώσουν τις απόψεις τους μέσα σε προθεσμία το πολύ 15 ημερών από την δημοσίευση στον τοπικό Τύπο.

Η διαδικασία δημοσιοποίησης / υποβολής απόψεων και προτάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 30 ημέρες από τότε που το νομαρχιακό συμβούλιο παρέλαβε την ΜΠΕ.

Είναι σαφές ότι τα χρονικά όρια για την προέγκριση χωροθέτησης και για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων είναι ιδιαίτερος στενά και δεδομένου ότι η τήρησή τους είναι δεσμευτική, απαιτούνται γρήγοροι και αποτελεσματικοί χειρισμοί και ενέργειες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

10. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ

10.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΠΕ

Με την υπουργική απόφαση 15308/90 τέθηκε σε ισχύ η παράγραφος 2 του άρθρου 5 του Ν.1650/1986 και συγχρόνως εναρμονίστηκε με τις διατάξεις της 85/337/ΕΟΚ οδηγίας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 27^{ης} Ιουνίου 1985 « Για τη εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον» και της 84/360 ΕΟΚ Οδηγίας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 28^{ης} Ιουνίου 1984 «Σχετικά με την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προέρχεται από βιομηχανικές εγκαταστάσεις» .

Με την εφαρμογή της ΚΥΑ 15308/90 παρέχεται στους πολίτες και στους φορείς εκπροσώπησής τους, μέσω της κατάλληλης πληροφόρησης, η δυνατότητα έκφρασης γνώμης για τους περιβαλλοντικούς όρους πραγματοποίησης των έργων και των δραστηριοτήτων για τις οποίες απαιτείται σύμφωνα με την 69269/5387/90 ΚΥΑ υποβολή ΜΠΕ.

Η αρμόδια διεύθυνση του ΥΠΕΧΩΔΕ στην οποία έχει υποβληθεί η ΜΠΕ διαβιβάζει αντίγραφο της στο οικείο νομαρχιακό συμβούλιο, μέσα σε 15 ημέρες από την υποβολή της.

Το νομαρχιακό συμβούλιο φροντίζει για την δημοσίευση από τον Τύπο ανακοίνωσης και πρόσκλησης των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους για να λάβουν γνώση της ΜΠΕ και να διατυπώσουν τις απόψεις τους ως προς το περιεχόμενό της, μέσα σε προθεσμία που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 15 ημέρες από την δημοσίευση. Το νομαρχιακό συμβούλιο φροντίζει επίσης για την ανάρτηση αντιγράφου της δημοσίευσης αυτής στον πίνακα ανακοινώσεων της νομαρχίας. Μετά την δημοσίευση της παραπάνω ανακοίνωσης και μέσα στην προθεσμία που ορίζεται σε αυτή, κάθε ενδιαφερόμενος πολίτης ή φορέας μπορεί :

- a. Να λάβει γνώση ολόκληρου του περιεχομένου της ΜΠΕ και των συνοπτικών και τομεακών χαρτών, τους οποίους οι αρμόδιες νομαρχιακές υπηρεσίες οφείλουν να έχουν στη διάθεσή του και να παρέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες,

Και,

b. Να διατυπώσει εγγράφως τη γνώμη του και τις προτάσεις του το δυνατόν πιο τεκμηριωμένες προς το νομαρχιακό συμβούλιο.

Η διαδικασία δημοσιοποίησης και υποβολής απόψεων και προτάσεων δεν μπορεί να υπερβεί τις 30 ημέρες από τότε που το νομαρχιακό συμβούλιο παρέλαβε την ΜΠΕ. Το νομαρχιακό συμβούλιο διαβιβάζει τις διατυπωθείσες γνώμες και προτάσεις των φορέων και των πολιτών μαζί με σχετική δική του γνωμοδότηση προς την αρμόδια διεύθυνση του ΥΠΕΧΩΔΕ.

10.2 Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Μια κοινωνία που σέβεται το φυσικό περιβάλλον, που έχει να επιδείξει υψηλού επιπέδου πνευματική, πολιτιστική, αθλητική δραστηριότητα και οργάνωση συστήματος υγείας και έχει να προβάλλει υψηλές ηθικές αξίες χαρακτηρίζεται ως ανεπτυγμένη.

Ένας πολιτισμός όπου το φυσικό, το ανθρώπινο και το ανθρωπογενές περιβάλλον αποτελούν τις τρεις συνιστώσες μιας τέλειαρμονικής συνύπαρξης, πρέπει να είναι το όραμα της ανθρωπότητας.

Η επίτευξη των πάρα πάνω στόχων πραγματοποιείται μέσα από τη συνεχή πληροφόρηση και την κατάλληλη εκπαίδευση των πολιτών ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση του κοινωνικού προϊόντος.

10.2.1 ΓΙΑΤΙ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

- a) Όλες οι δραστηριότητες πάνω στο περιβάλλον, σε οποιαδήποτε κλίμακα, συμβαίνουν από το σύνολο των ανθρώπων και όχι μόνο από αυτούς που προσπαθούν να διευθετήσουν τα πράγματα (πολιτική εξουσία) .
- b) Η πολιτική ή άλλης μορφής εξουσία έχει αποδειχτεί ανεπαρκής στην συμμετοχή των πολιτών. Κι αυτό γιατί αντίθετα με τις αρχές του σύγχρονου management (C³) περισσότερο διοικεί, λιγότερο επικοινωνεί και ελάχιστα ελέγχει.
- c) Με την ενεργό συμμετοχή, η διοίκηση εξασφαλίζει τη συνεχή και απρόσκοπτη πληροφόρηση εκ μέρους των πολιτών για τις οποίες επεμβάσεις στο περιβάλλον υποβαθμίζουν την ποιότητα της ζωής τους.
- d) Τέλος γιατί οι άνθρωποι πρέπει να συμμετέχουν στη διαμόρφωση αποφάσεων που αφορούν τη δική τους ζωή και καθημερινή πρακτική.

10.3 ΠΩΣ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ

Σύμφωνα με μελέτη της Research International, που πραγματοποιήθηκε στα μέσα του 1993 σε 29 χώρες του κόσμου οι Έλληνες κατατάσσονται στους "Οικολόγους με τα λόγια". Η οικολογία και το περιβάλλον είναι σχετικά νέο θέμα για τους κατοίκους της χώρας μας που μέχρι πριν από λίγο το θεωρούσαν σαν κάτι που συμβαίνει αλλού (Τσερνομπίλ). Ευαισθητοποιημένοι κυρίως από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας μιλούν για διάφορα οικολογικά θέματα αλλά δε φαίνονται να έχουν προσωπική αντίληψη της επίδρασής τους στον οργανισμό ή το περιβάλλον. Έτσι εδώ παρατηρούνται πολύ μικρές

αλλαγές σε συμπεριφορές σε σχέση με το περιβάλλον, που αντιμετωπίζεται περισσότερο με λόγια παρά με έργα.

Από τη διερεύνηση των διαφόρων κατηγοριών προέκυψε ότι η μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων υπάρχει σε εκείνες τις χώρες που η ανησυχία έχει οδηγήσει τους ανθρώπους σε συγκεκριμένες ενέργειες και αλλαγές καθημερινών συμπεριφορών (ΗΠΑ, Γερμανία, Δανία, Νορβηγία, Καναδάς).

Η βασική πληροφόρηση για τους περιβαλλοντικούς κινδύνους υπάρχει σε όλες τις χώρες για τις οποίες έγινε η έρευνα. Η πληθώρα όμως των μηνυμάτων, μερικές φορές και αντιφατικών μεταξύ τους, είναι από δύσκολο έως αδύνατο να γίνει πραγματική γνώση.

Χρειάζεται συστηματική, συγκεκριμένη και ουσιαστική πληροφόρηση που να στοχεύει στην παραγωγή συμπεριφορών με συγκεκριμένα αποτελέσματα. Και πάνω από όλα χρειάζεται πληροφόρηση που με την κατάλληλη εκμετάλλευση να μπορεί να μετουσιωθεί σε πράξη.

10.4 ΠΩΣ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΤΑΙ ΘΕΣΜΙΚΑ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Στην Ελλάδα η συμμετοχή των πολιτών στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατοχυρώνεται για πρώτη φορά μέσω του Ν.1650/86 για την "Προστασία Περιβάλλοντος" (άρθρο 5 παρα. 2) όπου αναφέρεται ότι "το οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο λαμβάνει γνώση της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και πριν από την έγκρισή της ενημερώνει κάθε πολίτη και τους φορείς εκπροσώπησής του, για να εκφράσουν τη γνώμη τους. Ο τρόπος ενημέρωσης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων" .

Στον ίδιο νόμο (άρθρο 21 παρα 3) γίνεται αναφορά στην πληροφόρηση και την έκφραση άποψης των ενδιαφερόμενων σε περιπτώσεις χαρακτηρισμού περιοχών, στοιχείων ή

συνόλων της φύσης και του τοπίου ως προστατευτέων, την οριοθέτηση και τον καθορισμό ζωνών προστασίας από πλευράς διοίκησης.

Ο τρόπος ενημέρωσης των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους για το περιεχόμενο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, των έργων και δραστηριοτήτων καθορίστηκε στη συνέχεια με την 75308 5512/90 απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας.

Συγκεκριμένα, βάσει των άρθρων 2 και 3 της παραπάνω απόφασης η διαδικασία δημοσιοποίησης της ΜΠΕ έχει ως εξής :

Άρθρο 2

Διαδικασία δημοσιοποίησης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ)

1. Η αρμόδια διεύθυνση του ΥΠΕΧΩΔΕ, στην οποία έχει υποβληθεί ΜΠΕ, διαβιβάζει αντίγραφο της στο οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο, μέσα σε 15 μέρες από την υποβολή τους.
2. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο φροντίζει για την δημοσίευση στον τοπικό τύπο ανακοίνωσης και πρόσκλησης των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησής τους για να λάβουν γνώση της ΜΠΕ και να διατυπώσουν απόψεις ως προς το περιεχόμενό της, εντός προθεσμίας που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 15 ημέρες από της δημοσίευσής. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο φροντίζει επίσης για την ανάρτηση αντιγράφου της ως άνω δημοσίευσης στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας.
3. Μετά την δημοσίευση της ως άνω ανακοίνωσης και μέσα στην προθεσμία που ορίζεται σ' αυτή, κάθε ενδιαφερόμενος πολίτης ή φορέας μπορεί:
 - α. Να λάβει γνώση ολοκλήρου του περιεχομένου της ΜΠΕ και των συνοπτικών και τομεακών χαρτών, τα οποία όλες οι Νομαρχιακές υπηρεσίες, οφείλουν να έχουν στην διάθεσή τους και να παρέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες , και,

b. Να διατυπώσει εγγράφως τη γνώμη του και τις προτάσεις του όσο το δυνατόν πιο τεκμηριωμένες προς το Νομαρχιακό Συμβούλιο.

4. Η κατά τις παραγράφους 2 και 3 διαδικασία δημοσιοποίησης και υποβολής απόψεων και προτάσεων δεν μπορεί να υπερβεί τις 30 ημέρες από τότε που το Νομαρχιακό Συμβούλιο παρέλαβε την ΜΠΕ.
5. Το νομαρχιακό Συμβούλιο διαβιβάζει τις διατυπωθείσες γνώμες και προτάσεις των φορέων και πολιτών μαζί με σχετική γνωμοδότησή του προς την αρμόδια Δ/νση του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Άρθρο 3

Δημοσιοποίηση απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

Η αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ διαβιβάζει την απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, στο οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο, προκειμένου να λάβουν γνώση του περιεχομένου της οι πολίτες και φορείς εκπροσώπησής τους με δημοσίευση σχετικής απόφασης στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας.

Στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα η συμμετοχή των πολιτών στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων αντιμετωπίζεται με τις Οδηγίες 90/313/ΕΟΚ (1) , 90/218 τελικό και 92/23 τελικό.

Ιδιαίτερα στην τελευταία αναφέρονται τα εξής:

"Η επιτυχία της προσπάθειας για την επίτευξη της αειφορίας θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τις αποφάσεις, τις ενέργειες και την επίδραση που ασκεί το ευρύ κοινό. Αλλά ενώ οι έρευνες δείχνουν ότι η συνειδητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος είναι υψηλή και αυξάνεται συνεχώς, το κοινό δεν διαθέτει την απαραίτητη πληροφόρηση. Εκτός από την πρόσβαση στις διαθέσιμες περιβαλλοντικές πληροφορίες, σύμφωνα με την οδηγία του Συμβουλίου 90/313 ΕΟΚ (1) [η οποία έχει αρχίσει να ισχύει από τις 31 Δεκεμβρίου 1992] και το δικαίωμα συμμετοχής στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

των μεγάλων έργων, έχει ουσιαστική σημασία να δοθεί στους πολίτες η δυνατότητα να συμμετέχουν στη διαδικασία του καθορισμού των όρων για τη χορήγηση αδειών λειτουργίας και τον ολοκληρωμένο έλεγχο της ρυπάνσεως. Οι πολίτες πρέπει επίσης να διευκολυνθούν στη εκτίμηση των επιπτώσεων των δημοσίων και των ιδιωτικών επιχειρήσεων αποκτώντας πρόσβαση στις πληροφορίες για τις εκπομπές, τις απορρίψεις και τα απόβλητα καθώς και στους περιβαλλοντικούς λογιστικούς ελέγχους."

Η οδηγία 90/313/ΕΟΚ (1) εστιάζει κυρίως στο δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στα διοικητικά στοιχεία, πράγμα που ρυθμίζεται στην Ελληνική νομοθεσία από τα άρθρα 16 και 14 του Ν.1599/86 .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

11. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η αξιολόγηση των ΜΠΕ περιλαμβάνει την εξέταση της πληρότητας και της επάρκειας της μελέτης όπως επίσης και της ευρύτητας στο υπό μελέτη αντικείμενο και κυρίως στην έκταση και το είδος των αναφερόμενων επιπτώσεων στο περιβάλλον του έργου ή της δραστηριότητας.

Η αξιολόγηση διενεργείται από :

- a. Τις υπηρεσίες (κεντρικές ή περιφερειακές) του ΥΠΕΧΩΔΕ, οι οποίες είναι και αυτές που εισηγούνται τη χορήγηση ή μη της περιβαλλοντικής άδειας.
- b. Τις υπηρεσίες συναρμόδιων κρατικών φορέων που έχουν αρμοδιότητα και ευθύνη για το έργο ή τη δραστηριότητα είτε στη φάση προέγκρισης χωροθέτησης είτε στη φάση των ΜΠΕ.

- c. Κοινωνικούς φορείς ή πολίτες οι οποίοι εκφράζουν τις απόψεις τους κατά τη φάση δημοσιοποίησης των ΜΠΕ.
- d. Το φορέα υλοποίησης του έργου ή της δραστηριότητας για λογαριασμό του οποίου εκπονείται η ΜΠΕ.

Ως βασικά κριτήρια αξιολόγησης της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων μπορούν να τεθούν τα ακόλουθα :

1. Η γενική πληρότητα της μελέτης, δηλαδή η επαρκής κάλυψη του συνόλου του αντικειμένου με σαφή και καταληπτό τρόπο.
2. Η επάρκεια και η σαφήνεια στην ανάπτυξη και στην τεκμηρίωση των ακόλουθων, τουλάχιστον, επιμέρους θεμάτων:
 - Στην αναλυτική προσέγγιση της περιοχής επιρροής. Καθορισμός τυχόν ιδιαιτεροτήτων της περιοχής, ευαίσθητων περιοχών ή σημείων και προσδιορισμοί καθοριστικών παραμέτρων περιβάλλοντος.
 - Στον προσδιορισμό μεταβολών και μελλοντικών εξελίξεων των μεγεθών και των χαρακτηριστικών του περιβάλλοντος και των υπάρχουσων δραστηριοτήτων στην περιοχή μελέτης
 - Στον προσδιορισμό αλληλεπιδράσεων μεταξύ των διαφόρων χαρακτηριστικών και των ουσιαστικών παραμέτρων της μελέτης.
3. Η πληρότητα παρουσίασης της υπό εξέταση δραστηριότητας ή του έργου, που αφορά :
 - Στην παρουσίαση των χαρακτηριστικών του έργου και των διάφορων φάσεων εξέλιξής του,
 - Στην τεκμηριωμένη κάλυψη των διαφόρων εναλλακτικών λύσεων και των περιπτώσεων έκτακτων περιστατικών λειτουργίας,
 - Στην σαφήνεια και στην τεκμηρίωση όσον αφορά στην εκτίμηση των επιβαρύνσεων του περιβάλλοντος που προκύπτουν κατά τη φάση κατασκευής

και λειτουργίας του έργου ή από την έναρξη και την εξέλιξη της δραστηριότητας.

4. Η σαφήνεια, η επάρκεια και η ρεαλιστικότητα μελλοντικών εξελίξεων στα προσδιοριζόμενα έτη-στόχους, που αφορά :

- Στη σαφήνεια και στην επάρκεια στη διατύπωση των μορφών και των τρόπων εξέλιξης του έργου και των δραστηριοτήτων,
- Στην τεκμηριωμένη κάλυψη των μεταβολών των εξελισσόμενων μεγεθών του έργου και του περιβάλλοντος.

5. Η αναλυτική και τεκμηριωμένη εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που αφορά :

- Στην τεκμηριωμένη και σαφή περιγραφή μεθόδων εκτίμησης
- Στην ανάλυση και στη σαφήνεια, στις παραδοχές και στην εκτίμηση των επί μέρους και των συνολικών επιπτώσεων
- Στην πληρότητα και στην επάρκεια εκτίμησης των επιπτώσεων
- Στην τεκμηριωμένη συγκεντρωτική εκτίμηση του ισοζυγίου επιπτώσεων
- Στην επαρκή έκταση του προσδιορισμού της επιρροής και του εύρους των επιπτώσεων
- Στο βαθμό και στο ύψος των επιδράσεων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο

6. Η σαφήνεια και η ρεαλιστικότητα προσδιορισμού των προτεινόμενων μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων, που αφορά :

- Στη σαφήνεια και στην επάρκεια των προτάσεων όσον αφορά στα μέτρα προστασίας που θα ληφθούν και στις ρυθμίσεις
- Στη ρεαλιστικότητα και στο εφικτό των προτάσεων

- Στην τεκμηρίωση των προτεινόμενων μέτρων και της αναμενόμενης αποτελεσματικότητάς τους (εκτίμηση των επιπτώσεων μετά τη λήξη των μέτρων)
- Στην τεχνοοικονομική παρουσίαση των προτεινόμενων μέτρων
- Στην επάρκεια και την αποδοτικότητα των συστημάτων παρακολούθησης των επιπτώσεων
- Στην αποτελεσματικότητα και την εξειδίκευση των προτεινόμενων μέτρων (η αποτελεσματικότητα αξιολογείται και με κριτήρια τεχνικοοικονομικά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά)
- Στη λειτουργικότητα των προτεινόμενων μέτρων

7. Η ολοκληρωμένη παρουσίαση και η τεκμηριωμένη αιτιολόγηση και απόρριψη αντίθετων προτάσεων και απόψεων για την υλοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας.

11.1 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η αυτοτέλεια της διαδικασίας εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε σχέση με άλλες διαδικασίες επαφίεται στην διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών. Η ένταξη της διαδικασίας αυτής είναι δυνατή στις υφιστάμενες διαδικασίες παροχής αδειών , σχετικά με σύμφωνη νομοθεσία. Εάν δεν υπάρχει παρόμοια διαδικασία, η εκτίμηση διεξάγεται στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών ή των διαδικασιών που θα θεσπιστούν για την εκπλήρωση των στόχων της οδηγίας. Η διάταξη έχει το νόημα ότι τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να θεσπίσουν νέες διαδικασίες προκειμένου να εφαρμόσουν την οδηγία, όταν υπάρχουν ήδη παρόμοιες.

Η διαδικασία μπορεί να διαχωριστεί σε τρεις φάσεις:

Αρχικά, εντοπίζονται, περιγράφονται και αξιολογούνται οι άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις ενός σχεδίου σε παράγοντες όπως ο άνθρωπος, η πανίδα και η χλωρίδα, το έδαφος, τα ύδατα, ο αέρας, το κλίμα, η πολιτιστική κληρονομιά. Λαμβάνεται επίσης υπόψη

η αλληλεπίδραση όλων αυτών των παραγόντων. Στη δεύτερη φάση πραγματοποιείται η διαδικασία πληροφόρησης και διαβούλευσης, επίκεντρο της οποίας είναι η ενημέρωση του κοινού. Με σύμφωνη νομοθεσία η διαδικασία αυτή της πληροφόρησης επεκτείνεται και σε άλλα κράτη μέλη. Τέλος, η τελευταία φάση της διαδικασίας αποτελείται από τον συνυπολογισμό των αποτελεσμάτων της πληροφόρησης και διαβούλευσης εκ μέρους της αρμόδιας αρχής κατά την χορήγηση άδειας για το υπό εξέταση σχέδιο.

Σκοπός του μηχανισμού της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι να εξασφαλιστεί ότι η διοικητική αρχή, κατά την διαμόρφωση της τελικής της απόφασης, θα λάβει υπόψη της μεταξύ των άλλων κριτηρίων - όπως π.χ. η οικονομική ανάπτυξη - και την προστασία του περιβάλλοντος. Η ισοτιμία των κριτηρίων αυτών που επιβάλλει η οδηγία, και κατοχυρώνεται από το ελληνικό σύνταγμα, καθιστά αναγκαία την στάθμιση των συχνά συγκρουόμενων εννόμων αγαθών ή αξιών.

Από άποψη νομικής δογματικής η στάθμιση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική σε αποφάσεις που προϋποθέτουν διακριτική ευχέρεια της διοικητικής αρχής. Είναι γνωστό ότι οι περισσότερες διοικητικές άδειες, ιδίως στο χώρο του οικονομικού παρεμβατισμού του κράτους, ανήκουν στην κατηγορία των πράξεων που εκδίδονται κατ' ενάσκηση διακριτικής εξουσίας. Ακόμη και στην περίπτωση που η χορήγηση της εξουσίας αυτής στην διοικητική αρχή δεν γίνεται με τις γνωστές δυνητικές εκφράσεις «δύνатаι» , «μπορεί» κ.λ.π. , περιθώρια διακριτικής ευχέρειας αντλούνται από την ύπαρξη αόριστων εννοιών στο πραγματικό του κανόνα δικαίου . Η έμμεση αυτή χορήγηση διακριτικής ευχέρειας αναγνωρίζεται σήμερα στον χώρο και της γερμανικής θεωρίας, η οποία κατέτασσε μέχρι πρόσφατα την περίπτωση αυτή στην έννοια του περιθωρίου ουσιαστικής εκτίμησης.

12. ΠΩΣ ΕΧΕΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕΙ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Δυστυχώς οι πληροφορίες από την εφαρμογή του Θεσμού στην πράξη δεν είναι καθόλου ευχάριστες.

--- Οι κάτοικοι της περιοχής την οποία αφορά το συγκεκριμένο έργο ή δραστηριότητα σπάνια και μόνον όταν είναι ειδικοί, λαμβάνουν γνώση ολόκληρου του περιεχομένου της ΜΠΕ. Κατά κανόνα ορισμένοι από αυτούς και κύρια εκείνοι που θεωρούν ότι το έργο θίγει προσωπικά τους συμφέροντα, παρευρίσκονται στη συνεδρίαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου, όπου λαμβάνουν γνώση από τον εισηγητή της Περιφερειακής Διεύθυνσης του ΥΠΕΧΩΔΕ για το περιεχόμενο της ΜΠΕ και διατυπώνουν απόψεις.

--- Η διατύπωση αντίθετης γνώμης προς την εκτέλεση του έργου αφορά κατά κανόνα όχι ουσία αλλά είτε θιγόμενα προσωπικά συμφέροντα είτε αντιπολιτευτική πολιτική είτε γνώση κατευθυνόμενη από εξωγενείς παράγοντες για λόγους ιδίων συμφερόντων.

12.1 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Για την κατάσταση αυτή δεν ευθύνονται αποκλειστικά οι πολίτες αλλά συντρέχουν και άλλοι λόγοι όπως :

1. Η ελλιπής παιδεία και πληροφόρηση πάνω στο περιβαλλοντικό αντικείμενο.
2. Η μη πρακτική δυνατότητα ανάγνωσης του συνόλου της μελέτης λόγω του όγκου και της αυθετότητάς της από όλους τους πολίτες.

Για να λειτουργήσει ο Θεσμός αποτελεσματικά στη πράξη προτείνεται:

Την ΜΠΕ να συνοδεύει ερωτηματολόγιο, εκπονούμενο από τους ενδιαφερόμενους, με προορισμό τους κατοίκους της περιοχής που αφορά το έργο ή η δραστηριότητα. Από το ερωτηματολόγιο να συνάγονται με απλό και κατανοητό τρόπο οι επιπτώσεις του έργου ή της δραστηριότητας στο φυσικό, ανθρωπογενές και ανθρώπινο περιβάλλον της περιοχής. Το ερωτηματολόγιο θα διατίθεται στους κατοίκους μέσω της Νομαρχίας μαζί με συνοπτικό εκλαϊκευμένο ενημερωτικό φυλλάδιο. Τα στοιχεία που θα συγκεντρώνονται να επεξεργάζονται με δόκιμες μεθόδους της Στατιστικής επιστήμης.

12.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Στη συνέχεια παρουσιάζεται μια συγκεκριμένη μεθοδολογία σύνταξης ερωτηματολογίου και επεξεργασίας των στοιχείων προκειμένου να αξιοποιηθεί η γνώμη της μεγαλύτερης δυνατής μερίδας των άμεσα ή έμμεσα σχετιζομένων με ένα προγραμματιζόμενο έργο ή δραστηριότητα.

α. Ερωτηματολόγιο

Με βάση το περιεχόμενο της ΜΠΕ καταρτίζεται ερωτηματολόγιο του οποίου οι απαντήσεις σημειώνονται σε μια διαμορφωμένη κλίμακα με διαβαθμίσεις. Το ερωτηματολόγιο θα περιλαμβάνει ερωτήσεις που θα αφορούν όλες τις κατηγορίες επιπτώσεων που περιλαμβάνει η ΚΥΑ 69269/5387/90 (πιν.1) .

Δίπλα στις ερωτήσεις θα υπάρχει μια κλίμακα "πολλαπλής ταξινόμησης" όπως ονομάζεται. Πρόκειται για μια κλίμακα που κατατάσσει τις απαντήσεις κατά αυξανόμενη ή μειούμενη ένταση. Η επιλογή αυτής της κλίμακας προτείνεται γιατί στις περιπτώσεις της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα πρέπει να ενδιαφέρει εάν η δήλωση των

κατοίκων εκφράζει υψηλή, μέτρια ή χαμηλή συναισθηματική ένταση ώστε να προβλέπονται οι μελλοντικές αντιδράσεις . Π.χ.

Το προτεινόμενο έργο θα αυξήσει την απασχόληση στην περιοχή:

Πάρα πολύ	πολύ	μέτρια	λίγο	καθόλου
-----------	------	--------	------	---------

Κάθε βαθμίδα της κλίμακας μπορεί να αντικατασταθεί με έναν αριθμό, πράγμα που κάνει δυνατή τη χρήση παραμετρικών μεθόδων της στατιστικής ανάλυσης στην επεξεργασία των στοιχείων. Από την εφαρμογή στην πράξη η κλίμακα 5,4,3,2,1 θεωρείται η ορθότερη, όπου 5 το περισσότερο και το 1 το λιγότερο.

Μετά τη συγκέντρωση των απαντήσεων, για να διαπιστωθούν οι τάσεις των κατοίκων απέναντι στο έργο, μπορούμε να αθροίσουμε τους αριθμούς κατά κατηγορία επιπτώσεων για κάθε ένα κάτοικο και να εξάγουμε το μέσο όρο για όλους τους κατοίκους.

Μπορούν ακόμα να κατασκευαστούν καμπύλες για κάθε κατηγορία επιπτώσεων.

Επίσης μπορεί στη συνέχεια οι αρμόδιοι από πλευράς Νομαρχίας και περιφερειακών υπηρεσιών να κάνουν τη δική τους αξιολόγηση με τη χρήση μήτρας πολλαπλών παραμέτρων (πιν2)

12.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ΜΠΕ μπορεί να αποτελέσει ουσιαστικό εργαλείο στα χέρια των φορέων για την εκτίμηση και αξιολόγηση της επίπτωσης ενός έργου ή δραστηριότητας στο περιβάλλον.

Η συμμετοχή των πολιτών πρέπει απαραίτητα να ενταχθεί σε κάθε σύστημα εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Χρειάζεται σοβαρή προσπάθεια ώστε να λαμβάνονται οι απόψεις αλλά και να πληροφορείται ταυτόχρονα το κοινό και άλλες ενδιαφερόμενες ομάδες που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από το έργο.

Η διοίκηση μπορεί να μην αναγνωρίζει πάντοτε ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα το οποίο το κοινό θεωρεί σημαντικό και πιθανόν να της διαφεύγει η λεπτομερής τοπική γνώση που το κοινό κατέχει.

Τα πλεονεκτήματα από τη συμμετοχή του πολίτη είναι ότι αυτή μπορεί να οδηγήσει:

1. Στον εφοδιασμό της διοίκησης με πληροφορίες για την τοπική περιβαλλοντική και κοινωνικό - οικονομική κατάσταση .
2. Στη δυνατότητα καθορισμού εναλλακτικών δράσεων.
3. Σε αύξηση της δυνατότητας πρόσβασης στην μελέτη έτσι ώστε το κοινό να μπορεί να καταλάβει τους λόγους υλοποίησης του έργου.
4. Στην ελαχιστοποίηση των συγκρούσεων και καθυστερήσεων. Προβλήματα πάντα θα υπάρχουν. Η συμμετοχή των πολιτών μπορεί βραχυπρόθεσμα να αποβεί χρονοβόρα και δαπανηρή ή οι εκπονούντες το έργο να μην είναι αποδεκτοί από την τοπική κοινωνία.

Παρά όμως τη δυναμική των προβλημάτων πολλές χώρες ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των πολιτών στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ (επιπτώσεις στο ανάγλυφο)

ΕΔΑΦΟΣ

ΧΛΩΡΙΔΑ (εκχερνώσεις, αποστραγγίσεις κ.λ.π.)

ΠΑΝΙΔΑ

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

ΥΔΑΤΑ

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (κτίσματα, τεχνικά έργα)

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (πληθυσμός, υγεία, απασχόληση)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ	ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ
		ΒΑΘΜΟΣ ΕΝΤΑΣΗΣ
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ	5	13/65
ΧΛΩΡΙΔΑ	5	12/60
ΠΑΝΙΔΑ	5	15/75
ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ	10	9/90
ΥΔΑΤΑ	5	...
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	15	...
ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	15	...
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ	10	...
ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	15	...
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	15	...
ΣΥΝΟΛΟ	100	...

13. ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΛΗΜΜΕΛΟΥΣ Ή ΚΑΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Από τη μέχρι σήμερα εμπειρία διαπιστώνεται ότι οι περιπτώσεις πλημμελούς ή κακής εφαρμογής διατάξεων του Κοινοτικού Περιβαλλοντικού Δικαίου και οι οποίες εξετάζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αφορούν κυρίως:

- ✕ Στην πλημμελή αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων έργων, με έμφαση στα συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς πόρους έργα, για τα οποία αν διαπιστωθεί νομικό κώλυμα διακόπτεται ή παρακωλύεται η Κοινοτική χρηματοδότηση,
 - εδώ σημειώνεται ότι σε περίπτωση που ένα έργο δεν έχει ολοκληρωμένη και άρτια περιβαλλοντική αδειοδότηση διακόπτεται ή παρακωλύεται η χρηματοδότησή του από τους Κοινοτικούς Πόρους, όπως για παράδειγμα η κατασκευή του βιολογικού καθαρισμού του Δήμου Πάργας.

- ✕ Σε θέματα προστασίας οικοτόπων και οικοσυστημάτων, με έμφαση σε εκείνα που έχουν προταθεί από την Ελλάδα για να ενταχθούν στο Κοινοτικό Δίκτυο Φύση 2000. Συγκεκριμένα ερευνάται η συμβατότητα των έργων και των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται πλησίον ή εντός αυτών των οικοτόπων,

- ✕ Σε θέματα προστασίας απειλούμενων ειδών όπως για παράδειγμα η Θαλάσσια χελώνα *Caretta-Caretta* στη Ζάκυνθο,

- ✦ Σε θέματα προστασίας υδατικών πόρων από απορρίψεις επικίνδυνων ή τοξικών ουσιών, με έμφαση για τις ουσίες που περιλαμβάνονται στους Καταλόγους 1 και 2 της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ,
- ✦ Σε θέματα διαχείρισης και διάθεσης όλων των κατηγοριών των απορριμμάτων και αποβλήτων, με έμφαση στην κατασκευή χώρων
- ✦ υγειονομικής ταφής, στην κατασκευή βιολογικών καθαρισμών και την αποκατάσταση των ημιελεγχόμενων χωματερών, καθώς επίσης και στην διαχείριση-διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων
- ✦ Σε θέματα ελέγχου των εκπομπών των αερίων ρύπων από συγκεκριμένες βιομηχανίες με έμφαση στην προσαρμογή των υφισταμένων βιομηχανιών στις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογίες.

13.1 ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ

Η Ελλάδα το 1998 κατέχει την έβδομη θέση μεταξύ των 15 Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από πλευράς αριθμού καταγγελιών που αφορούν στο περιβάλλον, με πρώτη την Ισπανία (96 περίπου υποθέσεις) και τελευταίο το Λουξεμβούργο (6 περίπου υποθέσεις).

Σήμερα εκκρεμούν ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 28 περίπου υποθέσεις πλημμελούς ή κακής εφαρμογής των διατάξεων των Κοινοτικών Οδηγιών, ενώ το 1997 ήταν 12. Από αυτές οι περισσότερες είναι σε Προκαταρκτικό Στάδιο διερεύνησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Για δύο υποθέσεις έχει κατατεθεί προσφυγή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ), οι οποίες αφορούν:

- a. τη μη κοινοποίηση Προγραμμάτων για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές, βάση της Οδηγίας 91/157/ΕΟΚ, και
- b. τη μη κατάρτιση Προγραμμάτων μείωσης των επικίνδυνων και τοξικών ουσιών στους υδατικούς αποδέκτες, της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ.

Για δύο επίσης υποθέσεις, η χώρα μας έχει καταδικαστεί από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Το Υπουργείο σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς έχει αποστείλει για όλες σχεδόν τις εκκρεμείς υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όλα τα στοιχεία που έχουν ζητηθεί και παρακολουθεί την εξέλιξή τους ενημερώνοντας παράλληλα τους συναρμόδιους φορείς

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

14. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Έχουν διαπιστωθεί μέχρι σήμερα συγκεκριμένα προβλήματα στην εφαρμογή του Κοινοτικού Περιβαλλοντικού Δικαίου. Συγκεκριμένα βασικό πρόβλημα σε ορισμένες περιπτώσεις είναι η έλλειψη ή η δυσκολία εξερεύνησης της κοινωνικής αποδοχής των μέτρων που λαμβάνει η Διοίκηση στον σχεδιασμό ή την επίλυση διαφόρων ζητημάτων, όπως για παράδειγμα της διαχείρισης απορριμμάτων και αποβλήτων, και συγκεκριμένα της επιλογής χώρου για την κατασκευή Χώρων Υγειονομικής Ταφής.

Σε άλλες περιπτώσεις παρατηρείται έλλειψη, καθυστέρηση ή δυσχερής συντονισμός των Ελληνικών Αρχών για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων.

Για την επίλυση τόσο των παρόντων εκκρεμών υποθέσεων όσο και των αντίστοιχων μελλοντικών απαιτείται η ενδυνάμωση του συντονισμού και της συνεργασίας στην άμεση λήψη και εφαρμογή των μέτρων και των δράσεων ώστε να αποτρέπεται ενδεχόμενη παραπομπή της χώρας μας στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ), γεγονός που συνεπάγεται εκτός από το πολιτικό κόστος και σοβαρή οικονομική επιβάρυνση για την Ελλάδα.

14.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ενδεικτικά θα αναφερθούν παρακάτω οι δύο υποθέσεις, για τις οποίες εκδόθηκε Καταδικαστική Απόφαση από το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ - ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ

Το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων καταδίκασε την Ελλάδα το 1992 για τη μη ορθή και ασφαλή διάθεση των απορριμμάτων - αποβλήτων του Δήμου Χανίων, στην περιοχή του Κουρουπητού.

Το 1995 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε για δεύτερη φορά τη διαδικασία παραπομπής της Ελλάδας στο ΔΕΚ, επειδή οι Ελληνικές Αρχές 4 χρόνια μετά τη Καταδικαστική Απόφαση δεν είχαν κοινοποιήσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα ολοκληρωμένα μέτρα για την οριστική επίλυση του ζητήματος, συμμορφούμενες με την προαναφερόμενη Απόφαση του Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) .

Σήμερα έχει κατατεθεί η δεύτερη προσφυγή στο ΔΕΚ και αναμένεται η εκδίκαση της ενώ σε περίπτωση Δεύτερης Καταδικαστικής Απόφασης θα επιβληθεί στην Ελλάδα συγκεκριμένο ποσό προστίμου.

Το πρόβλημα στην υπόθεση αυτή εντοπίζεται κυρίως στην έλλειψη κοινωνικής αποδοχής των μέτρων που έλαβε η Διοίκηση, γεγονός που καθυστέρησε την οριστική επίλυση του προβλήματος από Ελληνικής πλευράς.

Το ΥΠΕΧΩΔΕ σε συνεργασία με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων και τους άλλους συναρμόδιους φορείς έλαβε όλα τα απαραίτητα μέτρα για την επίλυση της υπόθεσης. Αυτό έγινε αποφασίζοντας να κατασκευαστεί Χώρος Υγειονομικής Ταφής και εργοστάσιο μηχανικής ανακύκλωσης και λιπασματοποίησης στον Νομό Χανίων, έργα που διασφαλίζουν την ασφαλή διάθεση των απορριμμάτων και τω αποβλήτων.

ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΒΕΓΟΡΙΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΑΓΑΣΗΤΙΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ

Οι δύο συνεκδικασθείσες αυτές υποθέσεις αφορούν στη ρύπανση της λίμνης Βεγορίτιδας και του ρέματος Σούλου καθώς και του Παγασητικού Κόλπου από απορρίψεις τοξικών και επικίνδυνων ουσιών της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ που εμπεριέχονται στα απόβλητα βιομηχανικών μονάδων στις αντίστοιχες περιοχές (Κοζάνη - Πέλλα - Φλώρινα - Μαγνησία).

Το ΔΕΚ καταδίκασε την Ελλάδα τον Ιούνιο 1998 για την καθυστέρηση κατάρτισης Προγραμμάτων μείωσης των συγκεντρώσεων των ουσιών αυτών στους υδατικούς αποδέκτες. Το ΥΠΕΧΩΔΕ σε άμεση συνεργασία με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Κοζάνης, Πέλλας, Φλωρίνης και Μαγνησίας προχώρησε στη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την προστασία των υδατικών αποδεκτών.

Σήμερα λειτουργεί Δίκτυο Παρακολούθησης των ουσιών του Καταλόγου 1 της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ, ενώ αναμένεται να λειτουργήσει το Δίκτυο για τις ουσίες του Καταλόγου 2.

Παράλληλα οι αρμόδιες εμπλεκόμενες Περιφέρειες και Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις έλαβαν τα απαραίτητα μέτρα αρμοδιότητας τους για τη προστασία της Λίμνης Βεγορίτιδας και του Παγασητικού Κόλπου - όπως μεταξύ άλλων :

- Πρόγραμμα "Σταθεροποίηση στάθμης ύδατος - εξυγίανση λίμνης Βεγορίτιδας" που έχει ενταχθεί στα ΠΕΤΠ Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας
- Τον έλεγχο των βιομηχανικών μονάδων των αντίστοιχων περιοχών, ως προς τη διάθεση των αποβλήτων τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15

15. ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΜΤΠΕ

Παρά το γεγονός της εναρμόνισης της Ελληνικής Νομοθεσίας με την κοινοτική σε ότι αφορά το συγκεκριμένο αντικείμενο, υπάρχει ακόμη ένας αριθμός θεμάτων που αφορούν στις ΜΤΠΕ και στη σωστή εφαρμογή τους. Συνοπτικά τα θέματα τα οποία απαιτούν σημαντικές ενέργειες για την διευθέτησή τους είναι τα ακόλουθα:

- Η ανάθεση εκπόνησης των ΜΤΠΕ σε κατάλληλα εκπαιδευμένο επιστημονικό δυναμικό το οποίο δραστηριοποιείται σε εξίσου κατάλληλο πλαίσιο εργασίας. Για το θέμα αυτό φαίνεται ότι υπάρχει ένα σχετικό κενό που πρέπει να καλυφθεί, αν και πρόσφατα καθορίστηκαν πτυχία περιβαλλοντολόγων, οι οποίοι έχουν την δυνατότητα να εκπονούν ΜΤΠΕ

- Η ποιότητα των ΜΠΕ, η οποία διαβαθμίζεται ανάλογα με το μέγεθος του έργου (μεγαλύτερο μέγεθος - καλύτερη ποιότητα και αντίστροφα), και η οποία οφείλεται στο βαθμό που κάθε φορέας υλοποίησης έργων έχει ενσωματώσει στις δραστηριότητες του την περιβαλλοντική διάσταση
- Η έλλειψη ενός πλαισίου αναλυτικών προδιαγραφών για την κάθε κατηγορία έργου, που έχει σαν φυσική συνέπεια την χαμηλή ποιότητα ενός μεγάλου αριθμού από τις μέχρι τώρα υποβληθείσες ΜΠΕ στους αρμόδιους φορείς
- Η έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού των υποβαλλόμενων προς έγκριση έργων, καθώς και η έλλειψη αιτιολόγησης της σκοπιμότητας των -μικρής και μεσαίας κλίμακας- έργων σε ευρύτερο πλαίσιο
- Ο καθορισμός και η τήρηση του χρονικού πλαισίου εκπόνησης των ΜΠΕ και η τήρηση της σωστής αλληλουχίας του συνόλου των μελετών που σχετίζονται με ένα έργο
- Τα προβλήματα συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων που δραστηριοποιούνται στην εκπόνηση της μελέτης, στην κατασκευή του έργου και στις σχετικές με το περιβάλλον διαδικασίες
- Η εφαρμογή και η παρακολούθηση των περιβαλλοντικών όρων που περιγράφονται στις ΜΠΕ από τους αρμόδιους φορείς (πρόσφατα μέτρα ΥΠΕΧΩΔΕ)
- Οι ΜΠΕ αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία για τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς (τράπεζες, διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί) κατά τις διαδικασίες χρηματοδότησης έργων. Αυτό συμβαίνει γιατί το κόστος ενός έργου μπορεί να μεταβληθεί σε μεγάλο βαθμό αναλόγως της δυνατότητας του να πληροί τις υφιστάμενες και τις μελλοντικές απαιτήσεις που αφορούν στο περιβάλλον. Κατ'αυτόν τον τρόπο, όλοι οι σημαντικοί

χρηματοδοτικοί οργανισμοί απαιτούν την εκπόνηση ΜΠΕ με σκοπό την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών κινδύνων από τα χρηματοδοτούμενα έργα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16

16. ΜΠΕ : ΕΡΓΑΛΕΙΟ Η ΕΜΠΟΔΙΟ ΣΤΗΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ;

Οι βασικοί τομείς δραστηριότητας της Ελληνικής Οικονομίας και πάνω στους οποίους στηρίζεται η οικονομική ανάπτυξή της είναι ο γεωργικός τομέας, η ναυτιλία, η βιομηχανία και ο τουρισμός.

Ο Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής το 1997 εμφανίζει μία ανάκαμψη της τάξεως του 1,2% έναντι του 1996, μετά από την πτώση που εμφάνισε από το 1990 ως το 1995. Αύξηση μικρότερη σε σύγκριση με την αύξηση του τουρισμού.

Ο τουρισμός είναι ένας από τους πιο δυναμικούς και ταχύτατα αναπτυσσόμενους κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Κατά την τελευταία δεκαετία οι αφίξεις των ξένων τουριστών και το ξένο συνάλλαγμα που προήλθε από αυτή τη πηγή υπερδιπλασιάστηκε. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 1980, η συμβολή του τουριστικού τομέα στο Α.Ε.Π. (ακαθάριστο εγχώριο προϊόν) (GDP) ήταν 4,3%. Ενώ το 1996 ανήλθε στο 14.7%.

Οι δείκτες αυτοί δείχνουν ότι η βιομηχανία δεν έχει αναπτυχθεί τόσο όσο ο τριτογενής τομέας.

16.1 ΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ Μ.Π.Ε. ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Για την συστηματική αντιμετώπιση των προβλημάτων ρύπανσης είναι απαραίτητο, κατ' αρχήν, ένα θεσμικό πλαίσιο . Στην Ελλάδα το πλαίσιο αυτό στηρίζεται στην νομοθεσία των αδειών λειτουργίας και των αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών όρων που εκδίδονται με βάση τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων .

Το υφιστάμενο σύστημα αδειοδοτήσεων έχει σαν κύρια χαρακτηριστικά τα ακόλουθα: χωροθέτηση της μονάδος και η άδεια εγκατάστασης, έγκριση των περιβαλλοντικών όρων, λοιπές άδειες (άδεια υγρών αποβλήτων, καθορισμός αποδεκτών, άδεια στερεών αποβλήτων, μελέτη επικινδυνότητας κ.λ.π.), άδεια λειτουργίας.

16.2 Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

ΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΠΑΤΩΝ - ΡΙΟΥ - ΥΜΗΤΤΟΥ

Και στις τρεις περιπτώσεις αντιμετωπίσθηκε το ζήτημα της νομοθετικής κύρωσης των περιβαλλοντικών όρων κατασκευής των έργων. Με τις εκδοθείσες αποφάσεις καταργήθηκαν όλες οι δίκες που αφορούσαν τις προ της νομοθετικής παρεμβάσεως εγκρίσεις περιβαλλοντικών όρων κατασκευής και λειτουργίας των αντίστοιχων έργων. Απεφεύχθη με τον τρόπο αυτό ο άμεσος δικαστικός έλεγχος της νομιμότητας των συναφών περιβαλλοντικών όρων και της διαδικασίας εκπόνησής τους. Επί της ουσίας, πάντως, φαίνεται ότι υπήρχαν προβλήματα νομιμότητας τα οποία, υπό άλλες προϋποθέσεις, θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ακύρωση των εγκριτικών πράξεων όπως :

- a. Δεν έχει εκπονηθεί συνολική Μ.Π.Ε. για το έργο του Περιφερειακού Δακτυλίου της Αθήνας, τμήμα του οποίου αποτελεί η Περιφερειακή Λεωφόρος Υμηττού,

- b. Η συνταχθείσα Μ.Π.Ε. είναι ελλιπής ως προς τις εξεταζόμενες εναλλακτικές λύσεις (μηδενική σήραγγα κ.λ.π.) και οι εγκριθέντες περιβαλλοντικοί όροι έχουν συχνά την μορφή παραινέσεων προς την Διοίκηση ή παραπέμπουν σε συμπληρωματικές μελέτες για το μέλλον,
- c. Αλλαγή χρήσης και εντέλει καταστροφή δημοσίων και ιδιωτικών δασών, μη ανεκτή συνταγματικά (άρθρο 24 παρ.1,117 παρ.3-4 Συντ.) κ.λ.π.

Ειδικά στην περίπτωση του Υμηττού είχε προηγηθεί και άλλος δικαστικός κύκλος (ΣτΕ 1035-1040/1993) όπου κρίθηκε ότι:

i. Η πρόβλεψη της περιφερειακής λεωφόρου Υμηττού από το ρυθμιστικό σχέδιο της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας (ν. 1515/1985), καθιστά μη αναγκαία την χωροθέτηση του έργου κατά την διαδικασία του ν. 1650/1986

ii. Απαιτείται ωστόσο, έγκριση περιβαλλοντικών όρων με βάση ΜΠΕ η οποία να προσδιορίζει «την ακριβή θέση και τις διαστάσεις της λεωφόρου, την ειδικότερη μορφολογία των εκτάσεων από τις οποίες διέρχεται, τις επιπτώσεις του έργου στο περιβάλλον, τις εναλλακτικές λύσεις ως προς την ακριβή θέση, την προσφορότερη τεχνολογία και μέθοδο κατασκευής της λεωφόρου, ώστε και από την άποψη της θέσεως και από την άποψη της κατασκευής να επιδιωχθεί η λύση η περισσότερο προστατευτική του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος».

Πάντως, το θέμα θα επανέλθει στο ΣτΕ μελλοντικά, υπό μορφή παρεμπόμπου ελέγχου (π.χ. με την προσβολή των πράξεων απαλλοτριώσεως για την εκτέλεση του έργου, των συμβάσεων ανάθεσης κ.λ.π.)

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ

Στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι τα δημόσια έργα καθίστανται βιώσιμα μόνον αν δεν προκαλούν κίνδυνο βλάβης του περιβάλλοντος ειδικότερα,

στην περίπτωση της Εγνατίας οδού η εγκριθείσα χάραξη του τμήματος Παναγιά - Γρεβενά δεν είναι νόμιμη διότι συνεπάγεται βέβαιο κίνδυνο απώλειας ατόμων της καφετιάς αρκούδας που δεν αίρεται από την λύση της κατασκευής σηράγγων και άλλων τεχνικών παρεμβάσεων (ΣΤΕ 2731/1997).

Η χάραξη οδών διαμέσου ευαίσθητων οικοσυστημάτων (βιοτόπων), που περιλαμβάνουν και απειλούμενα είδη, πρέπει να επιλύεται με προέχον κριτήριο την διάσωση των ειδών αυτών. Το κριτήριο αυτό υπερισχύει άλλων που αναφέρονται στα τεχνικά χαρακτηριστικά της οδού ή στο κόστος κατασκευής της.

ΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΩΝ ΤΗΣ ΧΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ

Και οι δύο υποθέσεις αφορούν την βιώσιμη αεροπορική συγκοινωνία των μικρών παραδοσιακών νησιών, που αποτελούν ευαίσθητα οικοσυστήματα, σε συνδυασμό με την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξή τους. Η ανάπτυξη αυτή πρέπει να μην είναι αποσπασματική αλλά να ορίζεται πάντοτε βάσει συνολικού (αναπτυξιακού) σχεδιασμού και να ανταποκρίνεται στην φέρουσα ικανότητά τους. Η δημιουργία ενός νέου αεροδρομίου ή η επέκταση υπάρχοντος μήκους 2.000 μ. συνολικά υπερβαίνει την φέρουσα ικανότητα των εν λόγω νησιών επαυξάνει τον μαζικό τουρισμό και αλλοιώνει ανεπίτρεπτα την παραδοσιακή φυσιογνωμία τους.

Και στις δύο περιπτώσεις δεν έγινε στάθμιση των εναλλακτικών λύσεων περιλαμβανομένης της μηδενικής, η δε Μ.Π.Ε. συνετάγη με δεδομένη την θέση του (νέου) αεροδρομίου.

Ειδικά στην περίπτωση της Χίου η επέκταση του αεροδρομίου εισχωρεί στα όρια του χαρακτηρισμένου παραδοσιακού / ιστορικού οικισμού του Κάμπου - ο οποίος και σήμερα επιβαρύνεται από τους κραδασμούς του λειτουργούντος αεροδρομίου- παρά τις επίμονες αντιρρήσεις των τοπικών Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ και χωρίς να αντιμετωπίζεται το συγκεκριμένο πρόβλημα από Μ.Π.Ε. στο στάδιο της προέγκρισης χωροθέτησης.

17. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η Μ.Ο.Δ αε ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης Α' και Β' αποτελούν τεράστιας σημασίας αναπτυξιακές παρεμβάσεις για την ελληνική οικονομία. Κύριος στόχος τους είναι η σύγκλιση και η ενίσχυσή της.

Η υλοποίηση του Α' ΚΠΣ οδήγησε στην διαπίστωση δυσχερειών και καθυστερήσεων. Οι δυσχέρειες αυτές ήταν λογικά αναμενόμενες αφού η Δημόσια Διοίκηση με τα συνήθη προβλήματα δυσκαμψίας και έλλειψης στελεχών, ιδίως στην Περιφέρεια, θα έπρεπε να αντιμετωπίσει το τεράστιο και δύσκολο έργο εφαρμογής ενός αναπτυξιακού προγράμματος πρωτόγνωρου για την χώρα μας μεγέθους και αυτό σε στενό χρονικό ορίζοντα και με υψηλές απαιτήσεις ποσοτικής και ποιοτικής παρακολούθησης.

Έγινε επομένως σαφής η ανάγκη της ποιοτικής παρέμβασης σε αντίθεση με τον σημαντικότερο, αλλά «απλοϊκό» (ποσοτικό) στόχο της απορρόφησης κονδυλίων.

Προκειμένου να εξασφαλισθεί ευελιξία και λειτουργικότητα, να ενισχυθεί η διοικητική και διαχειριστική ικανότητα και να δημιουργηθούν συνθήκες "αποταμίευσης" και διάδοσης της τεχνογνωσίας διαχείρισης και διοίκησης προγραμμάτων και έργων, αποφασίστηκε η δημιουργία μηχανισμών στήριξης της Δημόσιας Διοίκησης. Απώτερος σκοπός των μηχανισμών αυτών είναι η εξασφάλιση της επιτυχούς εφαρμογής του Β' ΚΠΣ για την Ελλάδα, ο προϋπολογισμός του οποίου είναι περίπου τριπλάσιος από αυτόν του προηγούμενου "Πακέτου Delors".

Στο τελικό κείμενο του Β' ΚΤΣ επισημαίνεται ότι «με βάση την εμπειρία του παρελθόντος, η Επιτροπή και οι ελληνικές αρχές συμφώνησαν ότι θα πρέπει να τεθούν σε λειτουργία νέα συστήματα διαχείρισης ώστε να βελτιωθεί το σύστημα εκτέλεσης των δημοσίων έργων», ενώ ειδικότερα, στο ίδιο κείμενο :

- Αναφέρονται οι βασικές μεταρρυθμίσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν όσον αφορά το σύστημα εκτέλεσης των δημοσίων έργων και την δημιουργία ειδικών υπηρεσιών για την εφαρμογή μεγάλων ή και σύνθετων έργων
- Περιγράφεται η συμφωνία για την δημιουργία ενός οργανισμού διαχείρισης που θα υπάγεται στο ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Σε ότι αφορά το πρώτο σημείο, της δημιουργίας, δηλαδή, ειδικών υπηρεσιών για την εφαρμογή μεγάλων έργων, θεσπίστηκε ο θεσμός του project manager υπό μορφή Ανώνυμων Εταιρειών (π.χ. ΕΓΝΑΤΙΑ Α.Ε., ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε., ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε.).

Σε ότι αφορά το δεύτερο σημείο, ιδρύθηκε η Μ.Ο.Δ. αε. Βεβαίως, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στο Β' ΚΤΣ εφαρμόστηκαν και αλλαγές στον τρόπο υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων:

- Θεσμικές αλλαγές - όπως ο εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας που αφορά στην εκτέλεση των δημοσίων έργων, καθώς και παρεμβάσεις όπως η Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης για τα Δημόσια Έργα
- Κανονιστικές αλλαγές - όπως είναι η εισαγωγή του Θεσμού των Τεχνικών Δελτίων Έργου

Σύμφωνα με το τελικό κείμενο Β' ΚΤΣ - όπως αυτό εγκρίθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ιδρύθηκε το 1996 η Μ.Ο.Δ. αε με την νομική μορφή ανώνυμου εταιρίας ώστε να είναι ευέλικτη και αποτελεσματική. Η Μ.Ο.Δ. εποπτεύεται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, ενώ για να εξασφαλιστεί η ευελιξία και η λειτουργικότητα της μονάδας, συμφωνήθηκε ότι δεν υπόκειται στις περιοριστικές διατάξεις που εφαρμόζονται στα δημόσια οικονομικά ούτε και στους συνήθεις κανόνες που διέπουν την ανάθεση των δημοσίων έργων και των μελετών.

Η Μ.Ο.Δ. αε πρέπει να είναι σε θέση να προσελκύει υψηλά ειδικευμένο προσωπικό που προσλαμβάνεται με διαγωνισμό από τον ιδιωτικό και από τον δημόσιο τομέα, παρέχοντας σε αυτό ικανοποιητικές για τα δεδομένα της ελεύθερης αγοράς αμοιβές και υψηλή ποιότητα συνθηκών εργασίας.

Κύριος ρόλος της είναι η κάλυψη των αναγκών σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και σε μεταφορά τεχνογνωσίας, προκειμένου οι φορείς που έχουν αναλάβει την εφαρμογή προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. να αντιμετωπίσουν επιτυχώς τα προβλήματα υλοποίησής τους. Ενδεικτικά τέτοια προβλήματα αναφέρονται στον προϋπολογισμό των έργων, στο χρονοδιάγραμμά τους κ.λ.π.

Ασφαλώς η Μ.Ο.Δ. αε δεν υποκαθιστά την Δημόσια Διοίκηση, απλά προσφέρει συμπληρωματικές υπηρεσίες και υποστήριξη προς τους φορείς διαχείρισης των προγραμμάτων του Β' ΚΤΣ.

Η Μ.Ο.Δ. αε συγκροτείται από :

- Κεντρική Υπηρεσία η οποία είναι εγκαταστημένη στην Αθήνα
- Ομάδες στελεχών τις οποίες συγκροτεί και διαθέτει η Κεντρική Υπηρεσία για την κάλυψη των αναγκών σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και τεχνογνωσία Φορέων και οι οποίες :

- ▶ Είτε αναλαμβάνουν τον ρόλο της Γραμματείας Επιτροπών Παρακολούθησης και ονομάζονται «Ομάδες Στελεχών»
- ▶ Είτε αναλαμβάνουν την υποστήριξη Κεντρικών Προγραμμάτων που απαιτούν κατά περίπτωση την ανάληψη του σχεδιασμού, εξειδίκευσης και υλοποίησης συγκεκριμένων Μέτρων του Προγράμματος και ονομάζονται «Ομάδες Έργου»
- ▶ Είτε τέλος, αναλαμβάνουν την υποστήριξη Κεντρικών Προγραμμάτων που απαιτούν ενίσχυση του μηχανισμού Παρακολούθησης και Συντονισμού κατά την υλοποίηση μιας συγκεκριμένης κατηγορίας έργων του Προγράμματος, και επίσης ονομάζονται «Ομάδες Έργου»

Κάθε Ομάδα στελεχών της Μ.Ο.Δ. αε έχει συγκροτημένη εσωτερική διάρθρωση και διοικείται από Υπεύθυνο Συντονιστή της Ομάδας ο οποίος υπάγεται αφ' ενός στον Τομέα Παροχής Υποστήριξης της Μ.Ο.Δ. αε ως προς την μεθοδολογία εκτέλεσης του έργου της Ομάδας και την αξιολόγησή της, και αφ' ετέρου στον Πρόεδρο της Επιτροπής Παρακολούθησης ως προς τον προγραμματισμό και το περιεχόμενο του έργου της Ομάδας.

17.1 ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ Μ.Ο.Δ. αε

Όπως αναφέραμε και στην προηγούμενη παράγραφο, για την υλοποίηση του σκοπού της, η Μ.Ο.Δ. αε παρέχει συγκροτημένες Ομάδες «Στελεχών» και «Έργου» στους φορείς διαχείρισης ή υλοποίησης προγραμμάτων ή έργων του Β' ΚΤΣ.

Οι παρεμβάσεις της Μ.Ο.Δ. αε αφορούν σε προγράμματα τα οποία :

- Μέχρι τον Μάρτιο του '97 εμφάνιζαν χαμηλή απορροφητικότητα

- Χαρακτηρίζονται από δομικά και άλλα προβλήματα, όπως
 - » Έλλειψη εξειδίκευσης των Μέντρων
 - » Ανεπαρκές σύστημα παρακολούθησης
 - » Προβλήματα στην διαχείριση της υλοποίησης των έργων ή του προγράμματος

Σκοπός των Ομάδων της Μ.Ο.Δ. αε είναι :

- Να εντοπίζουν και να αναδεικνύουν εγκαίρως τα προβλήματα υλοποίησης των έργων στο πρόγραμμα του ΚΤΣ του οποίου έχουν αναλάβει την υποστήριξη
- Να επεξεργάζονται τρόπους αντιμετώπισής τους
- Να εισηγούνται στον πολιτικό προϊστάμενο του εκάστοτε προγράμματος τις δέουσες ενέργειες
- Να παρακολουθούν την λήψη των αποφάσεων που θα επιλύσουν τα εντοπισθέντα προβλήματα
- Να παρακολουθούν την υλοποίηση του προγράμματος, και,
- Να βοηθούν τον φορέα υλοποίησης του προγράμματος με συμβουλές εργαλεία διοίκησης και γενικότερα τεχνογνωσία, προκειμένου αυτός να φέρει εις πέρας το πρόγραμμα εντός του συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος και προϋπολογισμού

Κατά συνέπεια οι ομάδες στελεχών διαδραματίζουν **ενεργό** ρόλο στην προώθηση της υλοποίησης του προγράμματος και ειδικότερα δραστηριοποιούνται σε :

- **παρακολούθηση** των απορροφήσεων και γενικότερα της προόδου του προγράμματος
- **ενημέρωση** - πληροφόρηση και γενική υποστήριξη των φορέων υλοποίησης του προγράμματος
- **συντονισμό** των αρμοδίων φορέων για την επιτάχυνση των διαδικασιών υλοποίησης του προγράμματος
- **εντοπισμό** και έγκαιρη ανάδειξη των προβλημάτων που παρουσιάζονται κατά την υλοποίηση των έργων /ενεργειών του κάθε προγράμματος
- **εισήγηση** λήψης αποφάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων
- **μέριμνα** για την εφαρμογή των κριτηρίων επιλεξιμότητας των έργων /ενεργειών και ετοιμότητας των φορέων
- **έλεγχο** της τήρησης των κανονισμών (Εθνικών και Κοινοτικών).

Ευρύτερος στόχος και φιλοδοξία της Μ.Ο.Δ αε είναι η συμβολή στην εξασφάλιση ενός ενιαίου συστήματος της διαχείρισης, παρακολούθησης και αναφοράς για τα Επιχειρησιακά προγράμματα του Β' ΚΤΣ με την σχεδίαση, ανάπτυξη, εγκατάσταση, λειτουργία και υποστήριξη μίας σειράς μεθοδολογικών εργαλείων. Καίρια είναι η σημασία της υποστήριξης των Ομάδων από την Κεντρική Υπηρεσία της Μ.Ο.Δ αε, με

τη δημιουργία ενός ισχυρού μηχανισμού «Οριζόντιας Υποστήριξης των Ομάδων για την έγκαιρη πρόβλεψη και επίλυση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Φορείς Υλοποίησης των Έργων. Ο μηχανισμός αυτός συμβάλλει στην:

- Επίλυση ομοειδών προβλημάτων με συστηματικό τρόπο.
- Επίλυση ομοειδών προβλημάτων ανά Κεντρικό Φορέα της Δημόσιας Διοίκησης, όπως χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδοτήσεων, κλπ
- Διάχυση της συσσωρευμένης εμπειρίας μεταξύ των ομάδων αλλά και των Φορέων Χρηστών.

Η λειτουργία του μηχανισμού αυτού θα είναι αποφασιστικής σημασίας για την αποτελεσματική λειτουργία των ομάδων της Μ.Ο.Δ αε και ότι θα έχει πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις στην βελτίωση της διαχειριστικής ικανότητας των φορέων υλοποίησης Προγραμμάτων / Έργων του Β' ΚΤΣ.

Πέρα από την συγκρότηση, διάθεση και υποστήριξη των ομάδων Στελεχών και Έργου που και προκειμένου η εταιρία να συμβάλλει στην όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη υποστήριξη φορέων που διαχειρίζονται ή υλοποιούν προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Β' ΚΤΣ, το πρόγραμμα δράσης περιλαμβάνει και άλλες δραστηριότητες όπως ενδεικτικά:

- Τον εντοπισμό οριζοντίων προβλημάτων κατά την υλοποίηση Προγραμμάτων / Έργων του Β' ΚΤΣ και την επεξεργασία τρόπων αντιμετώπισής τους (π.χ. εκπόνηση μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, απαλλοτριώσεων, κρατικών προμηθειών, κλπ.).
- Την διοργάνωση σεμιναρίων και προγραμμάτων κατάρτισης (η Μ.Ο.Δ αε ήδη διοργάνωσε, σε συνεργασία με την Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης για τα Δημόσια Έργα, πενθήμερο σεμινάριο για τους Τεχνικού Συμβούλους που προσλήφθηκαν

από την Μ.Ε.Κ. για να παράσχουν τεχνική βοήθεια στις 13 Περιφέρειες της χώρας κατά την υλοποίηση των Π.Ε.Π.).

- Την υποστήριξη Φορέων του ΚΤΣ σε θέματα επιλογής στελεχών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τον Ιούνιο του 1990 κατά την σύνοδο κορυφής στο Δουβλίνο, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων δήλωσαν :

« Αναγνωρίζουμε την ιδιαίτερη ευθύνη μας για το περιβάλλον, τόσο απέναντι στους πολίτες μας όσο και απέναντι στον κόσμο γενικότερα. Αναλαμβάνουμε να εντείνουμε τις προσπάθειες μας για την προστασία και την βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος της Κοινότητας και του κόσμου στον οποίο ανήκει. Πρόθεσή μας είναι η δράση της Κοινότητας και των κρατών μελών να εξελιχθεί συντονισμένα και να έχει ως αρχές την αειφόρον ανάπτυξη και την προληπτική και προφυλακτική δράση... Η δράση αυτή πρέπει να έχει ως στόχο να εξασφαλίσει για τους πολίτες το δικαίωμα για ένα καθαρό και υγιεινό περιβάλλον.... Η ευθύνη για την επίτευξη του στόχου αυτού πρέπει να είναι κοινή!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

- » **Μεθοδολογία και Έρευνα στις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων**
Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο - Ελληνικό Κέντρο Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
- » **Κοινοτικό Περιβαλλοντικό Δίκαιο & Αποκεντρωμένη Διοίκηση**
Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων - Ευρωπαϊκή Επιτροπή & Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίου Δικαίου
- » **Η Διοικητική Διαδικασία Εκτίμησης των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων**
Ευ. Κουτουπά - Ρεγκάκου
- » **Οδηγός Υλοποίησης**
Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων - Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»
- » **Οδηγός Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης ~ ΣΕΙΡΑ 3**
Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης (Μ.Ε.Κ.) για τα Δημόσια Έργα
- » **Οδηγός Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης ~ ΣΕΙΡΑ 4**
Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης (Μ.Ε.Κ.) για τα Δημόσια Έργα
- » **Εφαρμογή και Ευαισθητοποίηση των Μ.Π.Ε.**
Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης (Μ.Ε.Κ.) για τα Δημόσια Έργα
- » **Νομοθεσία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης**
Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης (Μ.Ε.Κ.) για τα Δημόσια Έργα
- » **Περιβαλλοντική Αδειοδότηση**
Ελληνική Εταιρεία Αυτοδιοίκησης & Ανάπτυξης Α.Ε. (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.)

- » **Παραγωγή και Θεώρηση Εκθέσεων Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων**
Σημειώσεις Βρετανικού Συμβουλίου
Θεσσαλονίκη, 1^η - 5^η Νοεμβρίου 1993

- » **Ελληνικό Περιβάλλον: προστασία, βελτίωση και ανάπτυξη αυτού**
Έκθεση του ΚΕ.ΤΕ.

- » **Η προστασία του Περιβάλλοντος και η Νομολογία του ΣΤΕ**
Β. Σκούρης & Α. Τάχος

- » **Η νομική προστασία του περιβάλλοντος**
Κ. Γιαννακόπουλος

- » **Οικολογία και Οικονομική του Περιβάλλοντος**
Αθ. Κανελλόπουλος